

H R V A T S K I S A B O R
Odbor za europske poslove

Klasa: 022-03/19-03/27
Urbroj: 6521-31-19-01
Zagreb, 12. ožujka 2019.

ODBOR ZA GOSPODARSTVO
Predsjednik Darinko Kosor

Poštovani predsjedniče Odbora,

Odbor za europske poslove na temelju članka 154. stavka 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora prosljeđuje Odboru za gospodarstvo stajalište o dokumentima Europske unije iz Radnog programa za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2019. godinu:

Stajalište Republike Hrvatske o
Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o udružnim tužbama za zaštitu
kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ
COM (2018) 184 i
Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive Vijeća
93/13/EEZ od 5. travnja 1993., Direktive 98/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća,
Direktive 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te Direktive 2011/83/EU
Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu boljeg izvršavanja i modernizacije pravila
EU-a o zaštiti potrošača
COM (2018) 185

koje je Koordinacija za vanjsku i europsku politiku i ljudska prava Vlade Republike Hrvatske usvojila Zaključkom: Klasa: 022-03/18-07/520, Urbroj: 50301-23/22-18-1 na sjednici održanoj 20. studenoga 2018. godine.

Predmetne prijedloge direktiva Komisija je dostavila Hrvatskom saboru 26. travnja 2018., te je u tijeku njihovo donošenje u Europskom parlamentu i Vijeću Europske unije.

U skladu s člankom 154. stavkom 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, molim Vas da Odboru za europske poslove dostavite mišljenje o Stajalištu Republike Hrvatske najkasnije do 12. travnja 2019. godine.

S poštovanjem,

PREDSJEDNIK ODBORA
Domagoj Ivan Milošević

U prilogu: - Stajalište Republike Hrvatske o COM (2018) 184 i COM (2018) 185
- COM (2018) 184 i COM (2018) 185
Na znanje: - INFODOK služba

PRIJEDLOG OKVIRNOG STAJALIŠTA RH

Naziv dokumenta (na hrvatskom i engleskom jeziku):

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ, Direktive 98/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, Direktive 2005/29/EC Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu boljeg izvršavanja i modernizacije pravila EU-a o zaštiti potrošača (tzv. Omnibus direktiva)

i

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Council Directive 93/13/EEC of 5 April 1993, Directive 98/6/EC of the European Parliament and of the Council, Directive 2005/29/EC of the European Parliament and of the Council and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council as regards better enforcement and modernisation of EU consumer protection rules

and

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on representative actions for the protection of the collective interests of consumers, and repealing Directive 2009/22/EC

Brojčana oznaka dokumenata za raspravu na sastanku:

- dok. 7876/2018

- dok. 7877/2018

Nadležno TDU za izradu prijedloga stajališta (nositelj izrade stajališta), ustrojstvena jedinica i službenik/ica:

Nadležno tijelo državne uprave: MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, PODUZETNIŠTVA I OBRTA

Ustrojstvena jedinica: UPRAVA ZA TRGOVINU I UNUTARNJE TRŽIŠTE

Nadležni službenik/ica: Đema Bartulović, voditelj Službe za politiku zaštite potrošača; tel. +385 1 6106 979, fax. +385 1 6109 150; dema.bartulovic@mingo.hr

Zamjena: Vesna Buntić, voditeljica Odjela za politiku zaštite potrošača; tel. +385 1 6109 673, fax. +385 1 6109 150; vesna.buntic@mingo.hr,

Nadležni službenik/ica u MVEP: Maša Popović, voditeljica Službe za unutarnje tržište, zapošljavanje i socijalnu politiku, zdravlje, zaštitu potrošača, obrazovanje, kulturu sport i mlade, Sektor za COREPER I
masa.popovic@mvep.hr

Nadležna radna skupina Vijeća EU i nadležni službenik/ica u SP RH pri EU:
Radna skupina za zaštitu i informiranje potrošača

Vedran Lalić (+32 0 2 507 54 37); vedran.lalic@mvep.hr

Osnovne sadržajne odredbe prijedloga EU:

Omnibus direktivom mijenjaju se četiri direktive EU-a kojima se štite gospodarski interesi potrošača. Većina izmjena odnosi se na Direktivu 2005/29/EZ o nepoštenoj poslovnoj praksi i Direktivu 2011/83/EU o pravima potrošača. U drugim dvjema direktivama, Direktivi 93/13/EEZ o nepoštenim ugovornim odredbama i Direktivi 98/6/EZ o isticanju cijena, mijenjaju se samo kaznene odredbe.

Prijedlogom se uređuje:

- Pitanje sankcija za raširene prekogranične povrede.

Nedavno donesenom Uredbom (EU) br. 2017/2394 uređuje se suradnja između nacionalnih tijela odgovornih za nadzor i provedbu propisa o zaštiti potrošača pri rješavanju prekograničnih povreda prava potrošača. Za tu vrstu raširene povrede nacionalna tijela trebaju na usklađen način izricati učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije. Međutim, dostupne sankcije za povrede prava o zaštiti potrošača vrlo se razlikuju diljem EU-a, a često su i nedovoljno visoke. Prema ovom Prijedlogu nacionalna tijela će biti ovlaštena za takve raširene povrede prava potrošača u nekoliko država članica izreći novčanu kaznu u iznosu najviše 4 % prometa trgovca. Ta stroža pravila o sankcijama uvrstit će se u četiri navedene direktive.

- Pravo potrošača na pojedinačne pravne lijekove.

Prijedlogom je predviđeno da potrošači imaju pravo na pojedinačne pravne lijekove kada pretrpe štetu uslijed nepoštene poslovne prakse trgovca. Naime, države članice trebale bi osigurati potrošačima i ugovorne i neugovorne pravne lijekove. Ugovorni pravni lijekovi trebali bi u svakom slučaju uključivati pravo potrošača na raskid ugovora, a neugovorni pravni lijekovi pravo na naknadu štete. Ta će se prava uvrstiti u Direktivu 2005/29/EZ o nepoštenoj poslovnoj praksi.

- Veća transparentnost za potrošače na internetskim tržištima.

Pri posjetu internetskim tržištima potrošači danas su izloženi različitim ponudama trgovaca koji obavljaju prodaju na internetskom tržištu. Potrošači ne znaju uvijek na koji se način utvrđuje poredak ponuda trgovaca prilikom pretraživanja na internetskom tržištu i od koga kupuju robe ili usluge (od profesionalnog trgovca ili od drugih potrošača). Vrlo često potrošači misle da kupuju proizvode, odnosno usluge od internetskog tržišta, te da s istim sklapaju ugovor. U stvarnosti vrlo često kupuju od osobe koja je registrirana na internetskom tržištu, ali nije trgovac. Uslijed toga potrošači mogu pogrešno smatrati da kupuju od profesionalnog trgovca, te da se na taj ugovor primjenjuju potrošačka prava. Takva nepotpuna informacija potrošaču može uzrokovati probleme ako dođe do spora, te ako nije moguće utvrditi tko je odgovoran za povredu prava potrošača. Ovim se Prijedlogom u Direktivu 2011/83/EU uvode dodatni zahtjevi u pogledu informiranja potrošača i predlažu se odredbe kojima se internetska tržišta obvezuju na jasno informiranje potrošača o sljedećem: (a) glavnim parametrima na temelju kojih se utvrđuje poredak ponuda, (b) sklapa li se ugovor s trgovcem ili osobom koja nije trgovac, (c) primjenjuje li se zakonodavstvo o zaštiti potrošača,

te (d) koji je trgovac odgovoran za osiguravanje prava potrošača u odnosu na ugovor (primjerice prava potrošača na odustajanje ili prava potrošača u slučaju materijalnog nedostatka).

- Osim toga, potrošači koji koriste digitalne aplikacije poput internetskih tržišta, alata za usporedbu, trgovine aplikacijama ili tražilice očekuju rezultate pretraživanja utemeljene na relevantnosti za njihov upit, a ne da iste ovise o tome da li trgovac plaća ili na svoju visoku poziciju kod rezultat pretraživanja. S tim u vezi, a u skladu sa smjernicama o provedbi Direktive 2005/29/EZ iz 2016. godine određene odredbe te direktive trebalo bi proširiti kako bi se razjasnila obveza internetskih tržišta da se radi o „plaćenom plasmanu”, od strane trgovca.

- Proširenje zaštite potrošača u pogledu digitalnih usluga

Prijedlogom se proširuje primjena Direktive 2011/83/EU na digitalne usluge koje potrošači ne plaćaju u novcu nego dostavljanjem osobnih podataka, a u koje se ubrajaju: pohrana podataka u oblaku, društveni mediji i računi elektroničke pošte. S obzirom na sve veću ekonomsku vrijednost osobnih podataka te se usluge ne mogu smatrati „besplatnima”. Potrošači bi stoga trebali i u situacijama kada za korištenje digitalne usluge dostavljaju osobne podatke imati pravo na dobivanje predugovornih informacija, kao i na pravo otkazivanja ugovora u roku od 14 dana.

- Uklanjanje opterećenja za poslovnu zajednicu

Ovim se Prijedlogom izmjene Direktive 2011/83/EU predlaže uklanjanje obveza trgovaca koje se odnose na pravo potrošača na jednostrani raskid ugovora u roku od 14 dana kod ugovora koji se sklapaju na daljinu ili izvan poslovnih prostorija, a koje su se pokazale kao nerazmjerno opterećenje za poslovnu zajednicu. Prva obveza je obveza trgovca da prihvati pravo potrošača na jednostrani raskid ugovora čak i kada je potrošač upotrebljavao kupljenu robu umjesto da ju je samo isprobao na isti način na koji bi to učinio u tradicionalnoj trgovini. Druga obveza jest obveza trgovca da izvrši povrat novca čak i prije nego što od potrošača primi vraćenu robu. Također, trgovcima se daje veća fleksibilnost u odabiru najprimjerenijeg sredstva komunikacije s potrošačima. Na taj način trgovcima će se omogućiti primjena novih sredstava internetske komunikacije, poput e – pošte, internetskih obrazaca ili soba za razgovor (chat), pod uvjetom da potrošač može pohraniti komunikaciju s trgovcem, umjesto tradicionalnih sredstava koja se više ne koriste, kao što je fax.

- Sloboda država članica u donošenju pravila o određenim aspektima prodaje izvan poslovnih prostorija.

Iako je prodaja izvan poslovnih prostorija razvijen oblik trgovanja na unutarnjem tržištu, Prijedlogom se omogućava donošenje nacionalnih pravila DČ, kojima je cilj bolja zaštita prava potrošača vezano uz nepoštenu poslovnu praksu trgovaca, ili vezano za prodajnu praksu u kontekstu posjeta trgovca u dom potrošača, a koje potrošač nije zatražio ili komercijalnih izleta koje trgovac organizira s ciljem promidžbe ili prodaje proizvoda potrošačima ako su takva ograničenja opravdana.

- Pravila o nepoštenoj poslovnoj praksi proizvoda „dvostruke kvalitete”

Ovim se Prijedlogom mijenja Direktiva 2005/29/EZ u smislu da se izrijekom navodi da je poslovna praksa koja uključuje stavljanje na tržište nekog proizvoda uz tvrdnju da je identičan istom proizvodu koji je stavljen na tržište u nekoliko drugih država članica, a koji se pritom od njega znatno razlikuje po sastavu ili obilježjima, zavaravajuća poslovna praksa, koju bi

tijela odgovorna za nadzor i provedbu propisa o zaštiti potrošača trebala suzbijati na pojedinačnoj osnovi u skladu s odredbama te direktive.

Prijedlog Omnibus direktive podnesen je zajedno s Prijedlogom o udruženim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ.

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ (u daljnjem tekstu: Prijedlog direktive) usmjeren je na jačanje kolektivne zaštite potrošača u slučajevima kada je nezakonitom praksom određenih trgovaca povrijeđen velik broj potrošača na tržištu.

Neka od najvažnijih zakonodavnih rješenja koja se uređuju Prijedlogom direktive su:

- Propisan je širok spektar mjera koje se mogu izreći trgovcima

U okviru Prijedloga direktive kvalificirano tijelo, kao što je udruga za zaštitu potrošača, ili državno tijelo, moći će prilikom podnošenja prijedloga za kolektivnu pravnu zaštitu tražiti konkretne mjere obeštećenja potrošača, primjerice: naknadu štete, zamjenu, popravak, raskid ugovora ili sniženje cijene, a što dosad nije bio slučaj.

- Učinkovitija prekogranična kolektivna zaštita

Prekogranična kolektivna pravna zaštita bit će osnažena time što se ovim Prijedlogom direktive omogućuje kvalificiranim tijelima iz više država članica da zajedno podnesu protiv određenog trgovca ili trgovaca prijedlog za kolektivnu pravnu zaštitu.

- Mogućnost nagodbe koju sud mora odobriti

Ukoliko dođe do sklapanja nagodbe između podnositelja kolektivne tužbe i trgovca, a kako bi se osiguralo da potrošači ne budu ni na koji način zakinuti, uvodi se obveza odobravanja nagodbe od strane suda.

- Informiranje svih potrošača o sudskoj odluci

U slučaju da sud donese presudu kojom se utvrđuje kršenje kolektivnih prava potrošača konkretnim nezakonitim postupanjem, trgovac će biti obvezan, o svom trošku, obavijestiti sve potrošače koji su takvim nezakonitim postupanjem oštećeni (dakle, ne samo one potrošače koji su podnijeli prijedlog za pokretanje kolektivne pravne zaštite), te ih informirati na jasan i nedvosmislen način kako dobiti naknadu.

- Važnost presude o kolektivnoj pravnoj zaštiti u drugim postupcima

Svaki drugi sud bit će vezan utvrđivanjem nezakonitog postupanja trgovca od strane suda koji je isto odlučio povodom kolektivne pravne zaštite. Tako će potrošač imati priliku u postupku za naknadu štete koristiti navedenu presudu kako bi dokazao pravni temelj svog zahtjeva.

- Stroža pravila za ovlaštena tijela u državama članicama

Kako bi se spriječilo objesno pamićenje od strane tijela koja nisu kompetentna zastupati veliki broj potrošača u postupcima kolektivne zaštite, uvode se stroža pravila vezana uz kriterije kojima ovlaštena tijela moraju udovoljavati ukoliko žele zastupati potrošače, kao što su kriterij neovisnosti te transparentnost financiranja takvih tijela.

Razlozi za donošenje i pozadina dokumenta: Nakon provedene analize zakonodavstva iz područja zaštite potrošača kroz program REFIT Fitness Check of EU Consumer and

Marketing law i evaluacije Direktive o potrošačkim pravima 2011/83/EU koji su objavljeni 23. svibnja 2017., ukazala se potreba za poduzimanje mjera vezano za bolju provedbu potrošačkog zakonodavstva, prikladnost i učinkovitost propisa posebice u odnosu na brzorastuće digitalno okruženje te mjere za pojednostavnjenje zakonodavstva i smanjenje regulatornih troškova kako bi se pridonijelo jasnom, stabilnom i predvidivom regulatornom okviru kojim se podupire gospodarski rast, a što je najavljeno i u govoru predsjednika Europske komisije Jeana-Claude Junckera o stanju Unije 2017. u kojem je istaknuo donošenje „novih pogodnosti za potrošače“, a kako bi se osigurala bolja provedivost potrošačkog zakonodavstva, uslijed učestalih kršenja prava potrošača.

U tu svrhu Europska komisija je donijela Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ, Direktive 98/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, Direktive 2005/29/EC Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu boljeg izvršavanja i modernizacije pravila EU-a o zaštiti potrošača (tzv. Omnibus direktiva) i Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o kolektivnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ.

Glavni cilj donošenja Omnibus direktive je osiguranje visoke razine zaštite potrošača na razini Unije, a što pridonosi valjanom funkcioniranju unutarnjeg tržišta i to osiguravanjem poštenih i transparentnih odnosa između poslovnih subjekata i potrošača, čime se postiže opća dobrobit europskih potrošača i gospodarstva Unije.

Poboljšanja koja se žele postići se odnose na učinkovitije, proporcionalnije i odvraćajuće sankcije za raširene prekogranične povrede prava potrošača, pravo potrošača na pojedinačna pravozaštitna sredstva, veća transparentnost za potrošače na internetskim tržištima, proširenje zaštite potrošača u pogledu digitalnih usluga, uklanjanja opterećenja za poslovne subjekte, sloboda država članica u donošenju pravila o određenim aspektima prodaje izvan poslovnih prostorija te pitanje dvostruke kvalitete proizvoda.

Iz spomenute evaluacije (REFITT program) također je uočeno da zbog gospodarske globalizacije i digitalizacije, dolazi do sve češćih kršenja prava potrošača na zajedničkom tržištu, koja utječu na kolektivne interese potrošača kao što je primjerice afera Dieselgate. S tim u vezi, ukazala se potreba za osiguravanjem učinkovitog mehanizma zaštite kolektivnih interesa potrošača na unutarnjem tržištu.

Naime, trgovci koji krše prava potrošača na unutarnjem tržištu mogu utjecati na tisuće, pa čak i milijune potrošača provodeći nepoštenu poslovnu praksu. S obzirom na porast uporabe interneta i prekogranične trgovine na razini cijele Unije, takve povrede prava potrošača sve više utječu i na potrošače u više država članica. Nadalje, Izvješćem o kolektivnoj pravnoj zaštiti¹ pokazalo se da brojne države članice nemaju mehanizme kompenzacijske kolektivne pravne zaštite.

Status dokumenta:

Omnibus direktiva je trenutno predmet rasprave u Radnoj skupini za zaštitu i informiranje potrošača članak po članak. Države članice su dostavile svoje pisane komentare na Prijedlog iste, te se sada raspravlja o člancima Prijedloga.

Prijedlog direktive o kolektivnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača je raspravljen u Radnoj skupini za zaštitu i informiranje potrošača. Države članice dostavile su

¹ COM(2018) 40 final.

svoje pisane komentare na članke 1. do 4., 7. i 15. Prijedloga direktive, dok svoje pisane komentare na ostale članke trebaju dostaviti do 23. studenog 2018. godine.

Stajalište RH:

Vežano uz Prijedlog „Omnibus direktive“ RH je mišljenja da će ista osigurati i ojačati prava potrošača, osigurati bolju provedivost potrošačkog zakonodavstva i smanjiti opterećenje za poduzetnike na jedinstvenom tržištu Europske unije.

Republika Hrvatska podržava inicijativu Europske komisije vezane na stvaranje jednakih uvjeta na jedinstvenom tržištu za sve potrošače Europske unije, a osobito u odnosu na dvostruku kvalitetu proizvoda te sprječavanje ovakve prakse proizvođača. Kvaliteta i sigurnost proizvoda pitanje je od iznimne važnosti za Republiku Hrvatsku jer na našem tržištu nalazimo brojne primjere prodaje proizvoda koji su različite kvalitete od istih proizvoda na tržištima drugih država članica. RH smatra da je jednaka kvaliteta proizvoda, koju potrošači očekuju, jedno od temeljnih načela slobode kretanja roba i preduvjet za rast povjerenja potrošača u jedinstveno tržište.

RH podržava mjere koje osiguravaju visoku razinu zaštite prava potrošača, te bolje uvjete za obavljanje poslovnih aktivnosti poslovnih subjekata. S tim u vezi, podržava ukidanje nepotrebnih opterećenja za trgovce koje se odnose na uklanjanje obveza u pogledu prava potrošača na jednostrani raskid ugovora u roku od 14 dana kod ugovora sklopljenih na daljinu za one potrošače koji su koristili proizvod te se nakon toga predomislili i odlučili raskinuti ugovor.

Nadalje, podržavamo uređenje obveza internetskih tržišta u cilju povećavanja transparentnosti vezano za poslovanje s potrošačima, posebice u odnosu na obvezu informiranja potrošača u odnosu na isticanje jasnih informacija o prodavatelju. Potrošači trebaju jasne informacije da li je prodavatelj trgovac ili potrošač, te da li se na sklopljeni ugovor primjenjuju ili ne potrošačka prava.

RH podržava EK u namjeri da se osiguraju mehanizmi za jednostavnije ostvarivanje prava naknade štete za potrošače čija prava su bila povrijeđena od strane trgovaca, međutim RH je mišljenja da je uređenje predmetnog potrebno prepustiti nacionalnim pravilima.

Vežano za čl. 1. Prijedloga Omnibus direktive kojim se mijenja čl. 3. Direktive 2005/29/EZ koji omogućuje DČ detaljnije reguliranje prodaje izvan poslovnih prostorija, čime se žele urediti slučajevi agresivne poslovne prakse u vidu nezatraženih posjeta trgovaca u domu potrošača, kao i organizacije izleta s ciljem prodaje ili promidžbe, RH podržava predloženu izmjenu, te smatra da ista predstavlja napredak, međutim predlaže i dopunu, obzirom da smo mišljenja da prijedlog nije sveobuhvatan, te da je potrebno obuhvatiti i organiziranje raznih drugih „events“, kao što su večere i sl., a koje trgovac organizira u svrhu prodaje ili promidžbe izvan poslovnih prostorija, koji također mogu predstavljati primjere agresivne poslovne prakse. S tim u vezi, RH je mišljenja kako je prijedlog potrebno dopuniti izrazom „*drugih događanja*“. Također predlažemo da se u tekst preambule unese dodatan opis i primjeri za sadržaj čl. 1. Omnibus direktive kojom se mijenja čl. 3. Direktive 2005/29/EZ radi jasnije primjene predložene odredbe u praksi.

Obzirom da važeća Direktiva 2005/29/EZ nije osiguravala potrošačima pravozaštitna sredstva za slučajeve kada je isti bio oštećen uslijed nepoštene poslovne prakse trgovca, ovim Prijedlogom predlažu se i uvode pravozaštitna sredstva za slučaj nepoštene poslovne prakse

trgovca. S tim u vezi RH podržava da se ugovorna pravozaštitna sredstva detaljnije uređuju člankom 1. stavak 4. prijedloga Omnibus direktive kojim se umeće članak 11. a, ali smo mišljenja da bi se utvrđivanje izvanugovorne odgovornosti trgovca trebalo uređivati sukladno nacionalnim pravu država članica.

RH podržava jedan od glavnih ciljeva Prijedloga Omnibus direktive povećavanje sankcija i izjednačavanje istih na razni cijelog unutarnjeg tržišta u svrhu odvratanja trgovaca od kršenja prava potrošača, međutim, u odnosu na članak 1. stavak 5. Omnibus direktive, kojim se mijenja stavak 3. članka 13. Direktive 2005/29/EZ RH, zatim čl. 2. Omnibus direktive kojim se mijenja čl. 24. st. 3. Direktive 2011/83/EU, u čl. 3. Omnibus direktive kojim se dodaje čl. 8. b) st. 3. u Direktivi 93/13/EZ i čl. 4. Omnibus direktive kojim se mijenja čl. 8. st. 3. Direktive 98/6/EZ, ali predlažemo brisanje izraza: „*te novčane kazne koje su za iste ili slične povrede ove Direktive izrečene u drugim državama članicama.*“ iz predmetnih, jer smo mišljenja da je isto neprovedivo, obzirom da je sudovima vrlo otežano saznanje i prikupljanje informacija o kaznama izrečenim u drugim državama članicama, a postavlja se pitanje mogu li se uopće novčane kazne izrečene u državama članicama izjednačiti, uzimajući u obzir da svaka država članica visinu novčanih kazni određuje s obzirom na svoje kazneno i prekršajno pravo.

Nadalje, RH podržava intenciju koja se odnosi na izricanje najviše kazne trgovcima, koji krše prava potrošača u više zemalja članica, a koja može iznositi do 4 % ukupnog godišnjeg prometa trgovca.

Vezano uz, odredbu o raspodjeli financijskih sredstava DČ koja su prikupljena od novčanih kazni koja je propisana u čl. 1. Omnibus direktive kojim se mijenja čl. 13. st. 5. Direktive 2005/29/EZ, u čl. 2. Omnibus direktive kojim se mijenja čl. 24. st. 5. Direktive 2011/83/EU, u čl. 3. Omnibus direktivi kojim se dodaje čl. 8. b) st. 5. u Direktivu 93/13/EZ i čl. 4. Omnibus direktive kojim se mijenja čl. 8. st. 5. Direktive 98/6/EZ, kojom se propisuje obveza država članica da uzimaju u obzir opće interese potrošača pri donošenju odluke o korištenju financijskih sredstava prikupljenih od novčanih kazni zbog povreda prava potrošača, RH iskazuje slijedeće mišljenje. Obzirom da predloženo uređenje nije moguće provesti u RH, budući da se u RH sva sredstva prikupljena od novčanih kazni slijevaju u državni proračun iz kojeg se financiraju aktivnosti, a između ostalog i područje zaštite potrošača, RH predlaže da se pitanje načina financiranja područja zaštite potrošača prepusti nacionalnim pravilima.

Obzirom da je i među hrvatskim trgovcima sve učestalije oglašavanje u obliku rezultata pretraživanja na internetu, RH podržava članak 1. stavak 6. Prijedloga Omnibus direktive koji se odnosi se na izmjenu Priloga I. Direktive gdje se u točki 11., proširuje crna lista, na način da se uvodi, da korištenje uredničkog sadržaja u sredstvima priopćavanja ili pružanje informacija u obliku rezultata pretraživanja na potrošačev internetski upit radi promidžbe proizvoda koju je trgovac platio, a da to nije jasno naznačio u sadržaju ili rezultatima pretraživanja, smatra se nepoštenom poslovnom praksom. Suglasni smo da se navedena postupanja uvrste u crnu listu, budući da je za potrošača, prije kupovine, informacija da je rezultat pretraživanja zapravo plaćeni oglaš iznimno važna.

Vezano uz članak 2. Omnibus direktive koji se odnosi na izmjene Direktive 2011/83/EU o pravima potrošača, RH podržava predložene dopune, ali vezano za pojedine odredbe ima primjedbe vezano za sadržaj i izričaj.

Naime, u odnosu na proširenje iste i na ugovore o isporuci digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom nosaču podataka u članku 2. stavka 1. točke 16. Prijedloga Omnibus direktive, te na uvođenje izuzetka „*ili u svrhu ispunjavanja zakonskih obveza kojima podliježe te ih ne obrađuje ni u koju drugu svrhu*“ RH se slaže s predloženim, no smatra da je

radi lakšeg razumijevanja iste, vezano za propisani izuzetak potrebno u Preambuli iste, primjerice u točki 25. šire objasniti sadržaj navedene ograde, po mogućnosti i primjerom.

Vežano za uređenje ugovora o digitalnoj usluzi uređen u članku 2. stavku 1. točki 18. Prijedloga Omnibus direktive, RH podržava proširenje primjene direktive i na ugovore prema kojima potrošač daje ili se obvezuje dati osobne podatke, a ne novac. RH podržava predmetno iz razloga što će isto omogućiti potrošaču da i kod ove vrste ugovora ima pravo na predugovorne informacije i na jednostrani raskid ugovora.

Vežano za uređenje obveza internetskog tržišta u članku 2. stavku 4. Prijedloga Omnibus direktive kojim se u Direktivu 2011/83/EU umeće članak 6. a, RH smatra da bi trebalo detaljnije urediti pitanje „glavnih parametara temeljem kojih se utvrđuje poredak ponuda“, te smo mišljenja da je pored svakog rezultata pretraživanja potrebno istaknuti informaciju da li je na isti utjecao neki pravni odnos između internetskog tržišta i trgovca.

Vežano za čl. 5. Prijedloga Omnibus direktive koji se odnosi na implementaciju predmetnog Prijedloga, RH je stava da predloženi rok od 18 mjeseci za implementaciju nije dostatan državama članicama, obzirom na brojne novine koje se donose, RH predlaže da se isti produži na 24 mjeseca.

Prijedlog direktive o tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača Republika Hrvatska načelno podržava napore Europske komisije, kako bi se ovaj alat zaštite potrošača dodatno unaprijedio, te kako bi se ujednačilo postupanje među državama članicama vežano uz predmetno područje.

Vežano uz članak 4. predmetnog Prijedloga direktive kojim se uređuju kriteriji za kvalificirane subjekte, RH smatra da predloženi kriteriji nisu dovoljno jasni, te RH smatra da je potrebno predmetne kriterije odrediti jasnije. S tim u vezi, jedan od važnijih kriterija su financijska sredstva kojima raspolaže kvalificirani subjekt, kao i da isti nije financiran od strane trgovaca. Stoga RH predlaže da se u čl. 4. st. 1. doda točka d) koja bi glasila: „*ne financiraju ga trgovci.*“, koja bi osigurala sprječavanje sukoba interesa, odnosno ukoliko bi trgovac financirao kvalificiranog subjekta za vođenje postupka zaštite kolektivnog interesa potrošača protiv svog konkurenta, u navedenom slučaju bi se moglo raditi o sukobu interesa. Također, RH traži da se načelo neovisnosti udruga za zaštitu potrošača (osobito neovisnost od političkih stranaka) istakne i detaljnije uredi u Preambuli.

Vežano uz članak 5. kojim se propisuje da kvalificirani subjekti mogu pokretati tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača samo ako postoji „*izravna povezanost*“, naime na ovaj način osigurava se provjerljivost da kvalificirani subjekt koji pokreće postupak uistinu ima za cilj zaštitu prava potrošača u odnosu na prekršena prava. S tim u vezi, RH podržava predloženo, ali smatra da bi se sam pojam „*izravna povezanost*“ u stavku 1. istog članka trebao detaljnije definirati uz navođenje konkretnih primjera u preambuli kako bi se spriječila pravna nesigurnosti uslijed različitog ili restriktivnog tumačenja tog pojma.

Vežano uz članak 7. stavak 1. Prijedloga direktive kojim se uređuje pitanje financiranja kvalificiranog subjekta, RH je suglasna da financiranje kvalificiranih subjekata mora biti transparentno kako bi se izbjegli rizici od zlouporabe sudskih postupka i sukob interesa. Međutim, RH smatra da se predmetno ne bi trebalo uređivati Prijedlogom direktive, već pravom država članica. Naime, mišljenja smo da bi predložena odredba, kojom se propisuje da je kvalificirani subjekt dužan unaprijed dokazati da ima dostatna financijska sredstva da zastupa interese potrošača kao i za pokrivanje troškova koji mogu nastati u slučaju neuspjeha tužbe, mogla biti razlogom da udruga odustaje od pokretanja kolektivne tužbe, iako postoji

kršenje prava potrošača od pojedinog trgovca, uslijed toga što u određenom trenutku ne raspolaže s dovoljno financijskih sredstava. Nadalje, mišljenja smo da je isto tako, teško unaprijed procijeniti ukupne troškove koji mogu proizaći uslijed pokretanja postupka, te da bi sve navedeno moglo utjecati na odugovlačenje i otežavanje pokretanja postupka, odnosno na odustajanje od istog, a što je u suprotnosti i sa člankom 12. Prijedloga direktive kojim se propisuje ekspeditivnost postupka.

Uz to što bi utvrđivanje dostatnih financijskih sredstava za svaki pojedinačni slučaj dovelo do neučinkovitosti, navedeni prijedlog mogao bi uvelike ograničiti pristup pravosuđu, osobito u slučajevima kada je podnositelj tužbe udruga, odnosno neprofitna organizacija koja bi zbog nemogućnosti dokazivanja „*dostatnih financijskih sredstava*“ mogla odustati od pokretanja spora, a što dovodi do pitanja smisla instituta zaštite interesa kolektivne zaštite prava potrošača i donošenja predmetne direktive.

Također kod pitanja dokazivanja „*dostatnih sredstava za zastupanje najboljih interesa potrošača*“ nejasno je što je sadržaj tog izraza i da li se ovdje zahtijeva davanje osiguranja za vođenje svih postupaka u svrhu zaštite prava (prvostupanjski, žalbeni, revizija, ...). S tim u vezi smatramo, da bi se ovdje trebao promijeniti predloženi izriječ.

Prijedlog kojim se propisuje da su DČ dužne zajamčiti da u predmetima u kojima treća strana financira tužbu za zaštitu kolektivnih interesa potrošača, ta treća strana ne smije utjecati na odluke kvalificiranog subjekta uređen u članku 7. stavku 2. točki a), RH smatra nepotrebnim. Naime, u praksi je teško, a katkada i nemoguće dokazati utječe li treća strana na odluke kvalificiranog subjekta, stoga smo mišljenja da je predložena točka teško provediva u praksi.

RH traži da se sadržaj članka 7. stavka 2. točke b) kojim se želi spriječiti sukob interesa uredi člankom 4. stavkom 1. Prijedloga direktive na način da se u isti umetne točka d) koja bi glasila: „*ne financiraju ga trgovci.*“ čime bi se zapravo obuhvatio i sadržaj predloženog članka 7. stavka 2. točke b).

Vezano za članak 8. Prijedloga direktive kojim se propisuju pravila sklapanja nagodbe o naknadi štete za potrošače oštećene nezakonitom praksom trgovca, RH podržava prijedlog članka, posebice u odnosu na provjeru zakonitosti i pravednosti nagodbe od strane suda, no u stavku 4. istog u kojem se uređuju slučajevi kada sud ispituje dopustivost nagodbe u sporovima o zaštiti kolektivnih interesa prava potrošača, predlažemo da se riječ „pravednost“ zamjeni riječju „pravila javnog morala“ (contra bonos mores), a uzimajući u obzir mogućnost različitog tumačenja riječi „pravednost“ što bi moglo dovesti do neujednačenih sudskih odluka i samim time do pravne nesigurnosti. Isto tako RH je mišljenja da bi se vezano uz postupak nagodbe trebalo primijeniti opće pravilo parničnog postupka u skladu s nacionalnim pravom RH, te da se dopuštenost nagodbe ispituje samo u granicama da li je ista u skladu s prisilnim propisima (zakonitost) i pravilima javnog morala.

Vezano za članak 9. Prijedloga direktive koji uređuje obvezu trgovca da informira potrošače o pravomoćnim odlukama u predmetnim pitanjima, RH podržava predloženo, ali smatra da je potrebno pojasniti načine i sredstva primjerene za obavještavanje potrošača, pogotovo zbog toga što se po potrebi zahtijeva obavještavanje svakog oštećenog potrošača pojedinačno. Isto tako nije jasno na koji način je moguće utvrditi prekršaj trgovca u predmetnom slučaju te kako sankcionirati trgovca koji to ne učini. Obzirom da je RH mišljenja da je predložena odredba otegotna za trgovce, predlaže se da se obveza obavještavanja svakog oštećenog potrošača pojedinačno izmijeni na način da se navedena obveza primjenjuje samo u slučajevima kada je objekt ugovora proizvod ili usluga čija je narav takva da trgovac raspolaže informacijama o potrošaču.

RH također predlaže da se uređenje pokretanja tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača za prekogranične povrede uredi zasebno od postupaka na nacionalnoj razini.

RH podržava članak 10. Prijedloga direktive kojim se uređuje učinak pravomoćnih odluka, no potrebno je naglasiti da RH pripada zemljama civilnog prava, te da sudovi nisu vezani obrazloženjima presuda, već isključivo izrekom, te se predmnijeva oborivosti, odnosno neoborivosti primjenjuje samo na izreku iste. Vezano za stavak 2. istog članka Prijedloga direktive, smatramo da bi se proširene granice subjektivne pravomoćnosti, odnosno učinak presude na subjekte tužbe, trebale primijeniti i na odluke donesene u drugoj državi članici.

Vezano za članak 11. Prijedloga direktive koji uređuje učinak pokretanja tužbe za zaštitu kolektivnih prava potrošača na zastaru prava potrošača, RH je mišljenje kako bi se trebalo propisati da bi pokretanjem udružene tužbe trebalo doći do prekida zastare.

Vezano za članak 13. Prijedloga direktive, RH je pitanje dokazivanja uredila detaljnije no što se to predlaže člankom 13. (pitanje rokova u kojem je tuženik dužan predstaviti te dokaze i dr.) te RH je mišljenja da države članice trebaju zadržati pravo da same šire urede to pitanje (odredba minimalne harmonizacije).

Vezano za pitanje sankcija uređeno u čl. 14. st. 3. Prijedloga direktive o raspodjeli financijskih sredstava DČ koja su prikupljena od novčanih kazni, te da se pri raspodjeli istih uzimaju u obzir opći interesi potrošača, a obzirom da predloženo uređenje nije moguće provesti u RH, budući da se u RH sva sredstva prikupljena od novčanih kazni slijevaju u državni proračun iz kojeg se financiraju aktivnosti, a između ostalog i područje zaštite potrošača, RH predlaže da se pitanje načina financiranja područja zaštite potrošača prepusti nacionalnim pravilima.

Vezano za članak 15. Prijedloga direktive kojom se traži da se kvalificirani subjekti pomažu financijski za pokretanje predmetnih postupaka, RH je mišljenja da je predmetna odredba teško provediva, prvenstveno uzimajući u obzir da je teško moguće unaprijed predvidjeti koliko će se tužbi pokrenuti, te kolika sredstva bi bila potrebna za vođenje istih. Isto tako se Prijedlogom direktive predlaže osiguravanje pristupa pravnoj pomoći, za što RH smatra da nije provedivo.

Vezano za čl. 19. Prijedloga direktive koji se odnosi na implementaciju predmetnog Prijedloga, RH je stava da predloženi rok od 18 mjeseci za implementaciju nije dostatan državama članicama, obzirom na brojne novine koje se donose, te se predlaže da se isti produži na 24 mjeseca.

Stajališta DČ, EK i Predsjedništva EU: Vezano uz Prijedlog „Omnibus direktive“

Većina DČ podupiru donošenje iste navodeći kako će se osigurati ujednačenija primjena potrošačkog zakonodavstva na EU razini, osobito u slučajevima s elementom prekograničnosti. FI, PL, DK, SE, IE, HU i DE također podupiru donošenje Omnibus direktive. FI osobito podržava uređenje pitanja sankcija.

UK još ima rezervu na Omnibus direktivu, no generalno se slažu s prijedlogom iste. I DK stavlja rezervu, dok u potpunosti ne prouče odredbe iste.

RU, EE, EL, LT i HU smatraju osobito bitnim uređenje pitanja dvostruke kvalitete proizvoda. BG ističe kako se pitanje sankcioniranja za povrede prava potrošača treba urediti nacionalnim pravom.

EK i brojne države članice (CZ, FI,...) osobito podržavaju mogućnost dodatnog uređenja prodaje izvan poslovnih prostorija na nacionalnoj razini, navodeći kako se suočavaju s učestalim kršenjem prava potrošača u slučajevima iste, osobito kada je riječ o potrošačima starije životne dobi.

Većina DČ podržava uređenje pitanje ugovornih i izvanugovornih pravnih lijekova, vezano za kršenje Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi, no traže detaljnije uređenje istog.

DE pozdravlja uređenje obveza internetskih tržišta.

SE se osobito slaže s izmjenama prava na jednostrani raskid ugovora vezano za ugovore za koje potrošač daje svoje osobne podatke a ne novac, navodeći kako je slično uređenje bilo na snazi u SE prije stupanja na snagu Direktive 2011/83/EU.

NL smatra kako se predloženim odredbama ograničavaju obveze internetskog tržišta, te da se zanemaruje činjenica da je i internetsko tržište često i trgovac. SE je sličnog stajališta.

Vezano za Prijedlog direktive o tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača većina DČ (IT, DE, SE, BE, HU) podržava Prijedlog direktive, no traže donošenje jasnijih kriterija pri određivanju ovlaštenih tijela za pokretanje tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača. EK navodi da bi kriteriji za kvalificiranog subjekte propisani prijedlogom trebali biti isključivi, dok većina DČ traži mogućnost detaljnijeg uređenja predmetnog nacionalnim pravom.

Većina država članica (FR, NL, SE, PT, DE, EE, BG, FI...) je prigovorilo na članak 7. Prijedloga, smatrajući kako su odredbe o financiranju kvalificiranog subjekta nejasne i neprovedive u praksi i traže da uređenje istog ostane na državama članicama. EK smatra kako je predmetni članak nužan kako bi se spriječio sukob interesa, no slaže se kako je potrebna dorada istog. FR je na članak 7. unijela analitičku rezervu.

U vezi pitanja sklapanja nagodbe u predmetnim sporovima PT zahtjeva da se pravo sklapanja nagodbe treba staviti na razinu obveze, a ne samo mogućnosti, dok EE zahtjeva da sklapanje nagodbe ovisi o volji stranaka.

HU traži da se pitanje sklapanje nagodbi uređuje pravom DČ.

UK stavlja analitičku rezervu na čl. 8. st. 6. – mora provjeriti da li je isti u skladu s njihovim nacionalnim pravom.

LU i LT postavljaju pitanje zašto se propisuje da se strane sudske odluke kojima se odlučilo o povredi prava potrošača smatraju oborivom pretpostavkom, ako postoji sustav priznanja stranih sudskih odluka.

ES i IE stavlja analitičku rezervu na cijeli članak, dok PT stavlja rezervu na stavak 2, a FI postavlja pitanje da li se predmetno treba uređivati Prijedlogom uopće. SI stavlja analitičku rezervu na stavke 1. i 2.

Sporna/otvorena pitanja za DČ, EK i Predsjedništvo EU:

Vezano uz Prijedlog „Omnibus direktive“ SE smatra da se pravni lijekovi ne bi trebali uređivati prijedlogom iste, navodeći kako je predmetno već vrlo dobro uređeno pravom DČ.

UK smatra spornim ukidanje prava potrošača na jednostrani raskid ugovora u situacijama kada potrošač koristi proizvod kupljen na daljinu ili izvan poslovnih prostorija trgovaca, zbog bojazni kako će ograničiti prava potrošača u UK te traže EK da iznađe novi prijedlog u tom području.

FI traži da se pri određivanju sankcija osigura primjena načela razmjernosti.

IT je iznijela svoje prijedloge izmjene odredaba o sankcijama i traži jasnije uređenje istih, CZ smatra kako su postojeće odredbe o sankcijama djelotvorne i odvratajuće, te spore potrebu izmjene istih.

SK, slično kao i HR, ima primjedbu na odredbu o sankcijama koja se odnosi na raspodjelu sredstava od novčanih kazni, te zahtjeva da ista predstavlja samo mogućnost za DČ, a ne i obvezu. SE je istog stajališta kao i HR i traži brisanje iste.

SI, BE, EL, MT i DK postavljaju pitanje praktične provedivosti odredaba o sankcijama. IT, DE i DK traže jasnije uređenje istog.

MT izražava nezadovoljstvo propisivanjem visine sankcija za raširene povrede i raširene povrede s dimenzijom Unije, odnosno uvođenjem novčanih kazni u maksimalnom iznosu od 4% godišnjeg prometa trgovca u državi članici ili predmetnim državama članicama.

Za pojedine DČ sporno je pitanje dvostruke kvalitete proizvoda (DE, IT, UK, FI, FR) te smatraju da nije provedena studija procjene učinaka, odnosno da bi je trebalo provesti. Isto tako spornim se smatra područje primjene, da li bi se isto odnosilo na sve proizvode ili samo na prehrambene. DE traži brisanje predmetne odredbe.

Vezano za Prijedlog direktive o tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača

Većina DČ smatra spornim nejasne kriterije za kvalificirane subjekte, SE je postavila analitičku rezervu na Prijedlog, osobito traže detaljnije uređenje kriterija za kvalificirane subjekte. CZ, FR i LV zahtijevaju da propisani kriteriji budu minimalni. EK ističe kako bi isti imali narav maksimalne harmonizacije.

Također sporno pitanje za DČ je financiranje kvalificiranih subjekata. Vezano za mogućnost financiranja od strane trećih, FR je uložila analitičku rezervu, ističući kako francusko zakonodavstvo ne predviđa takvu mogućnost i predlaže da predmetno ostane u isključivoj nadležnosti država članica. EL i EE su istog stajališta.

SE postavlja pitanje na koji način propisati mogućnost da sudovi zahtijevaju od kvalificiranog tijela odbijanje financiranja u slučaju da, primjerice postoji sukob interesa, s obzirom da sudovi, ako nisu ispunjene pretpostavke dopustivosti tužbe, samo mogu odbaciti tužbu.

PT smatra kako je predmetna odredba u potpunosti u suprotnosti s načelima postupovnog prava i da se nemogućnost dokazivanja financijskih sredstava ne može smatrati nedostatkom procesne legitimacije.

Stav RH o spornim/otvorenim pitanjima: Vezano uz Prijedlog „Omnibus direktive“ HR podržava uređenje pravnih lijekova Omnibus direktivom, uz ostavljanje prostora DČ da predmetno detaljnije uređuju same.

HR ne smatra spornim odredbe vezane za sankcija, osim odredbe koja se odnosi na raspodjelu sredstava prikupljenih od novčanih kazni, koja je za RH neprihvatljiva obzirom da predloženo uređenje za RH nije provedivo, budući da se u RH sva sredstva prikupljena od novčanih kazni slijevaju u državni proračun iz kojeg se financiraju aktivnosti, a između ostalog i područje zaštite potrošača, RH predlaže da se pitanje načina financiranja područja zaštite potrošača prepusti nacionalnim pravilima.

Vežano uz uklanjanje opterećenja za poslovnu zajednicu, odnosno uklanjanje obveza trgovaca koje se odnose na pravo potrošača na jednostrani raskid ugovora u roku od 14 dana kod ugovora koji se sklapaju na daljinu ili izvan poslovnih prostorija, a koje su se pokazale kao nerazmjerno opterećenje za poslovnu zajednicu, RH je suglasna da navedeno predstavlja opterećenje posebice za male gospodarstvenike, te ukoliko potrošač koristi proizvod, umjesto da ga je samo isprobao na isti način na koji bi to učinio u tradicionalnoj trgovini, RH je mišljenja da tada potrošač ne bi trebao imati pravo na jednostrani raskid ugovora. Također, vežano za obvezu trgovca da izvrši povrat novca čak i prije nego što od potrošača primi vraćenu robu RH je mišljenje da isto predstavlja nerazmjerno opterećenje za poslovnu zajednicu posebice za male gospodarstvenike.

Pitanje uređenja dvostruke kvalitete proizvoda za RH je izuzetno važno, obzirom da se hrvatski potrošači na tržištu susreću s predmetnom problematikom. S tim u vezi se RH ne slaže s DČ koje traže brisanje predmetnog iz Omnibus direktive, te jednako kao i RU, EE, EL, LT i HU smatra kako će uređenje predmetnog osigurati ravnopravnost potrošača na EU razini.

Vežano za Prijedlog direktive o tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača RH smatra kako su predloženi kriteriji suviše općeniti i zahtjeva propisivanje detaljnih kriterija za kvalificirane subjekte.

RH također smatra da je predloženo uređenje, kojim se traži da se kvalificirani subjekti potpomažu financijski za pokretanje predmetnih postupaka kao i da im se osigura pristup pravnoj pomoći, teško provedivo, prvenstveno uzimajući u obzir da nije moguće unaprijed predvidjeti koliko će se tužbi pokrenuti, te kolika sredstva bi bila potrebna za navedeno.

Postojeće zakonodavstvo RH i potreba njegove izmjene slijedom usvajanja dokumenta:

Predmetne Direktive trenutno su implementirane u odredbama Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, broj: 41/2014., 110/2015). Usljed usvajanja predmetnog dokumenta biti će potrebno izmijeniti postojeći Zakon o zaštiti potrošača, a s obzirom da se u prilogu Prijedloga direktive Europskog parlamenta i Vijeća o kolektivnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ proširuje primjena istog i na područja koja prelaze potrošačko pravo, postoji mogućnost potrebe izmjene Zakona o parničnom postupku (Službeni list SFRJ 4/77, 36/77, 36/80, 6/80, 69/82, 43/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, 35/91, Narodne novine 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13 i 89/14).

Utjecaj provedbe dokumenta na proračun: Nema utjecaja provedbe dokumenta na proračun RH.

Bruxelles, 11.4.2018
COM(2018) 184 final

2018/0089 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o udružnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage
Direktive 2009/22/EZ**

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2018) 96 final} - {SWD(2018) 98 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Učinkovito izvršenje pravila EU-a važno je za Europljane i utječe na njihov svakodnevni život. Zbog toga je potreban čvrst, učinkovit i djelotvoran sustav izvršenja kako bi se osiguralo da države članice u potpunosti primjenjuju, provode i izvršavaju pravo EU-a i pružaju prikladnu pravnu zaštitu za građane.

U tim se okolnostima ovim prijedlogom želi modernizirati i zamijeniti Direktiva 2009/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o sudskim nalogima za zaštitu interesa potrošača¹ („Direktiva o sudskim nalogima”). Prijedlog se predstavlja zajedno s prijedlogom o ciljanim izmjenama četiriju direktiva EU-a o potrošačkom pravu² u okviru „novih pogodnosti za potrošače”³, koji čini dio programa rada Komisije za 2018.⁴ u svrhu poboljšanja djelotvornosti postupka za izdavanje sudskih naloga te kako bi se doprinijelo uklanjanju posljedica povreda prava Unije koje utječu na kolektivne interese potrošača.

Ovaj se prijedlog iznosi na temelju provjere prikladnosti potrošačkog i tržišnog prava EU-a u okviru programa REFIT, objavljene 23. svibnja 2017. (u daljnjem tekstu: provjera prikladnosti)⁵, kojom je obuhvaćena i Direktiva o sudskim nalogima te prema izvješću Komisije o provedbi preporuke Komisije 2013/396/EU⁶ o zajedničkim načelima za mehanizme privremene i kompenzacijske kolektivne pravne zaštite u državama članicama u pogledu povreda prava koja proizlaze iz prava Europske unije (u daljnjem tekstu: Izvješće o kolektivnoj pravnoj zaštiti)⁷.

Iz navedenih je evaluacija vidljivo da je rizik od povreda prava Unije koje utječu na kolektivne interese potrošača sve veći zbog gospodarske globalizacije i digitalizacije. Trgovci koji krše pravo EU-a mogu utjecati na tisuće, pa čak i milijune potrošača s istim zavaravajućim oglasom ili nepoštenim uvjetima u standardnim ugovorima u brojnim gospodarskim sektorima. S obzirom na porast prekogranične trgovine i komercijalnih strategija na razini cijelog EU-a, te povrede sve više utječu i na potrošače u više država članica. Nadalje, Izvješćem o kolektivnoj pravnoj zaštiti pokazalo se da brojne države članice i dalje ne pružaju mehanizme kompenzacijske kolektivne pravne zaštite namijenjene situacijama masovne štete. U Izvješću je navedena namjera Komisije da poduzme daljnje

¹ SL L 110, 1.5.2009., str. 30. – 36.

² COM(2018) 185 Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća kojom se izmjenjuju Direktiva Vijeća 93/13/EEZ, Direktiva 98/6/E Europskog parlamenta i Vijeća, Direktiva 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu bolje provedbe i modernizacije pravila EU-a o zaštiti potrošača.

³ Vidjeti govor o stanju Unije i pismo namjere predsjedniku Vijeća, koji su dostupni na adresi: https://ec.europa.eu/commission/state-union-2017_hr.

⁴ COM(2017) 650 final.

⁵ Provjerom prikladnosti obuhvaćene su Direktiva o nepoštenim uvjetima u ugovorima 93/13/EEZ, Direktiva o prodaji robe široke potrošnje i jamstvima za takvu robu 1999/44/EZ, Direktiva o isticanju cijena 98/6/EZ, Direktiva o nepoštenim poslovnim praksama 2005/29/EZ i Direktiva o sudskim nalogima 2009/22/EZ. Za rezultate vidjeti SWD (2017) 208 final i SWD (2017) 209 final od 23. svibnja 2017., koji su dostupni na adresi: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=59332.

⁶ SL L 201/60, 26.7.2013.

⁷ COM(2018) 40 final.

mjere u skladu s ocjenom iz Preporuke iz 2013. s posebnim naglaskom na jačanje aspekata pravne zaštite za potrošače i provedbe pravila iz Direktive o sudskim nalogima.

Od 1998., kada je donesena Direktiva o sudskim nalogima⁸, taj instrument EU-a omogućuje kvalificiranim subjektima koje su odredile države članice, kao što su organizacije za zaštitu prava potrošača ili neovisna javna tijela, pokretanje udruženih tužbi u svrhu zaštite kolektivnih interesa potrošača, ponajprije u cilju zaustavljanja domaćih i prekograničnih povreda potrošačkog prava EU-a navedenih u njezinu Prilogu I. Direktiva o sudskim nalogima kodificirana je Direktivom 2009/22/EZ, koja je trenutno na snazi. Posljednji je put izmijenjena Uredbom (EU) 2018/302 o geografskom blokiranju⁹ kako bi ta Uredba bila uključena u Prilog I.

Važnost Direktive potvrđena je izvješćima Komisije o primjeni Direktive o sudskim nalogima iz 2008. i 2012. i Provjerom prikladnosti 2016. – 2017. Međutim, u Provjeri prikladnosti zaključeno je da ima znatne nedostatke koji će, ako se ne riješe, i dalje sprječavati postizanje njezine potpune djelotvornosti i dovesti do neoptimalne primjene. Zbog brojnih elemenata kojima se ne bavi na zadovoljavajući način, potencijal Direktive nije u potpunosti iskorišten čak ni u državama članicama u kojima se sudski nalozi smatraju djelotvornima i uvelike se primjenjuju. Ključni nedostaci jesu njezino ograničeno područje primjene, ograničeni učinci odluka o sudskim nalogima na mehanizam pravne zaštite za oštećene potrošače te trošak i trajanje postupka (vidjeti odjeljak 3. za pregled rezultata).

Europski parlament utvrdio je i potrebu za djelovanjem EU-a u pogledu kolektivne pravne zaštite. U svojoj rezoluciji iz 2012. pod nazivom „Za usklađen europski pristup kolektivnoj pravnoj zaštiti”¹⁰, Europski parlament naglasio je potrebu za horizontalnim pristupom EU-a kolektivnoj pravnoj zaštiti, uz naglasak na povredu prava potrošača, na temelju zajedničkog skupa načela kojim se poštuju nacionalne pravne tradicije i koji pruža jamstva za sprečavanje zlouporabe sudskih postupaka. Istaknute su moguće koristi od udruženih tužbi u pogledu nižih troškova i veće pravne sigurnosti za tužitelje, tuženike i pravosudni sustav u odnosu na izbjegavanje zasebnih tužbi za slična potraživanja. Europski parlament u svojoj je Preporuci Vijeću i Komisiji iz 2017. izdanoj nakon istrage o mjerenju emisija u automobilskom sektoru¹¹ pozvao Komisiju da donese prijedlog zakonodavstva o usklađenom sustavu pravne zaštite za potrošače u EU-u na temelju najboljih praksi unutar EU-a i izvan njega. Time bi se okončalo postojeće stanje, u kojemu potrošači ne uživaju dovoljnu zaštitu u brojnim državama članicama koje im ne dopuštaju da kolektivno ostvaruju svoja prava. Europski gospodarski i socijalni odbor jednako tako već desetljećima pruža potporu djelovanju EU-a u području kolektivne pravne zaštite i u svojem je mišljenju o preporuci Komisije iz 2013. pozvao na donošenje zakonodavstva, ističući važnost privremene i kompenzacijske kolektivne pravne zaštite.

Ovaj se prijedlog bavi utvrđenim problemima koji otežavaju učinkovitu i djelotvornu provedbu postojeće Direktive o sudskim nalogima.

U nastavku se nalazi sažetak ciljeva prijedloga:

⁸ SL L 166, 11.6.1998., str. 51.

⁹ Uredba (EU) 2018/302 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. veljače 2018. o rješavanju pitanja neopravdanoga geografskog blokiranja i drugih oblika diskriminacije na unutarnjem tržištu na temelju državljanstva, mjesta boravišta ili mjesta poslovnog nastana klijenata te o izmjeni uredbi (EZ) br. 2006/2004 i (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ, SL L 60 I, 2.3.2018., str. 1.

¹⁰ 2011/2089(INI).

¹¹ 2016/2908(RSP).

- **Područje primjene** – područje primjene Direktive proširit će se kako bi obuhvatilo druge horizontalne instrumente EU-a specifične za pojedini sektor i relevantne za zaštitu kolektivnih interesa potrošača u različitim gospodarskim sektorima, kao što su financijske usluge, energetika, telekomunikacije, zdravstvo i zaštita okoliša. Tom izmjenom postupak bi se bolje prilagodio širokom rasponu povreda u gospodarskim sektorima u kojima nezakonite prakse trgovaca mogu utjecati na velik broj potrošača.
- **Udružne tužbe koje pokreću kvalificirani subjekti** – prijedlog se razrađuje na temelju postojeće Direktive o sudskim nalogima, kojom se „kvalificiranim subjektima” koje imenuju države članice omogućuje pokretanje udružnih tužbi. U skladu s prijedlogom ti kvalificirani subjekti morat će ispuniti minimalne kriterije u pogledu ugleda (moraju imati pravilan poslovni nastan, moraju biti neprofitni i imati opravdan interes za osiguranje sukladnosti s relevantnim pravom EU-a). Za kolektivne postupke pravne zaštite za naknadu štete kvalificirani bi subjekti morali sudovima ili upravnim nadležnim tijelima otkriti i svoj financijski kapacitet i porijeklo sredstava kojima financiraju tužbu. Sudovi i upravna nadležna tijela bit će ovlaštena za ocjenjivanje dogovora za financiranje treće strane.
- **Učinkovitost postupka** – prijedlogom će se uvesti obveza za države članice da zajamče „primjerenu ekspeditivnost” postupaka i da spriječe da postupovni troškovi postanu financijska prepreka za pokretanje udružnih tužbi. Potrošači će se na prikladan način obavijestiti o ishodu udružnih tužbi i o načinu na koji će ostvariti koristi od njih. Prijedlogom se potiče i postizanje izvansudskih nagodbi, podložno ispitivanju suda ili upravnih tijela. Konačne odluke suda ili nadležnog tijela kojima se utvrđuje je li trgovac prekršio zakon bit će nepobitni dokazi u tužbama za pravnu zaštitu (unutar iste države članice) ili oboriva pretpostavka o tome da je došlo do povrede (za predmete pokrenute u drugoj državi članici).
- **Preventivne tužbe i tužbe radi naknade štete** – prijedlogom će se kvalificiranim subjektima omogućiti pokretanje udružnih tužbi u svrhu donošenja različitih vrsta mjera, prema potrebi, ovisno o okolnostima predmeta. Te mjere obuhvaćaju privremene ili konačne mjere za zaustavljanje i zabranu prakse trgovca koja se smatra povredom prava, te mjere kojima se otklanjaju daljnje posljedice povrede. Potonje mogu obuhvaćati naloge za pravnu zaštitu i deklaratorne odluke kojima se utvrđuje odgovornost trgovca prema potrošačima oštećenima povredama.

Kvalificirani subjekti u pravilu bi trebali imati pravo na pokretanje udružnih tužbi kako bi ishodili nalog za pravnu zaštitu kojim se trgovac obvezuje da će, među ostalim, osigurati naknadu, popravak, zamjenu, smanjenje cijene, raskid ugovora ili povrat plaćene cijene, prema potrebi.

Međutim, državama članicama potrebno je pružiti i fleksibilnost u slučajevima kada je brojčano iskazivanje štete koju su pretrpjeli potrošači obuhvaćeni udružnim tužbama složeno zbog značajki pojedinačne štete. U takvim slučajevima države članice imat će mogućnost ovlastiti sudove ili upravna tijela da odlučuju o tome hoće li umjesto naloga za pravnu zaštitu izdati deklaratorni nalog o odgovornosti trgovca prema potrošačima oštećenima povredom prava Unije, na koju se moguće izravno osloniti u naknadnim postupcima pravne zaštite.

Međutim, takva fleksibilnost ne bi trebala biti dostupna u posebnim situacijama, kakve su često situacije masovne štete koje obuhvaćaju poduzeća i potrošače. Prvi primjer obuhvaća slučajeve u kojima se potrošači na koje se odnosi ista praksa mogu identificirati, a pretrpjeli su usporedivu štetu u odnosu na vremensko razdoblje ili kupnju, kao što je slučaj kod dugoročnih potrošačkih ugovora. Drugi se tip odnosi na „slučajeve male vrijednosti”, u kojima je određen broj potrošača pretrpio tako mali gubitak da bi bilo nerazmjerno ili

nepraktično distribuirati pravnu zaštitu potrošačima. Međutim, trgovac koji krši zakone treba nadoknaditi štetu koju je prouzročio. Stoga bi pravna zaštita trebala biti usmjerena prema javnoj svrsi i služiti kolektivnim interesima potrošača.

- Ovim se prijedlogom postiže **ravnoteža između olakšavanja pristupa pravosuđu kako bi se zaštitili interesi potrošača i osiguranja prikladne zaštite od zlorabe sudskih postupaka**. Predloženi model udružnih tužbi, u okviru kojeg države članice trebaju odrediti kvalificirane subjekte u odnosu na minimalne kriterije u pogledu ugleda, snažna je zaštita od neozbiljnih tužbi. Druge države članice ili Komisija moći će izraziti zabrinutost u pogledu kvalificiranih subjekata koji imaju pravni položaj u drugim državama članicama. U postupcima pravne zaštite kvalificirani subjekti moraju biti transparentni u pogledu svojeg izvora financiranja kako bi se sud ili upravno tijelo moglo uvjeriti u to da ne postoje sukobi interesa ili rizici od zlorabe u određenom slučaju. Nadalje, ako udružna tužba završi nagodbom, sud ili upravno tijelo ispitat će zakonitost i pravednost tog ishoda kako bi se zajamčilo da su njime uzeti u obzir interesi svih uključenih strana.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u određenom području**

Ovim je prijedlogom uzeta u obzir Preporuka Komisije od 11. lipnja 2013. o zajedničkim načelima za kolektivne preventivne tužbe i tužbe radi naknade štete u državama članicama kod povrede prava zajamčenih zakonodavstvom Unije (2013/396/EU)¹². Preporukom je utvrđen skup zajedničkih načela za mehanizme kolektivne pravne zaštite, uključujući udružne tužbe za privremene mjere zaštite i kompenzacijsku odštetu, koji bi se trebali primjenjivati na sve povrede prava Unije u svim područjima politike. Načela navedena u Preporuci samostalna su, a ovim se prijedlogom ne reproduciraju svi postupovni elementi na koje se ona odnose. Ovim se prijedlogom uređuju samo određeni ključni aspekti potrebni za uspostavu okvira, koji se moraju dopuniti određenim postupovnim pravilima na nacionalnoj razini. Neki postupovni elementi iz preporuke ne ponavljaju se u ovom prijedlogu zbog njegova ciljanog područja primjene, koje je ograničeno na povrede koje mogu utjecati na kolektivne interese potrošača te zbog prethodno postojećih značajki modela udružne tužbe u postojećoj Direktivi o sudskim nalogima.

Ovim se prijedlogom uzima u obzir nedavno donesena revizija Uredbe o suradnji u zaštiti potrošača¹³. Iako se Uredbom o suradnji u zaštiti potrošača pruža potpora javnom izvršenju, ovim se prijedlogom jača privatno izvršenje. U skladu s dugotrajnim stajalištem Komisije, koje podupire Europski parlament,¹⁴ privatno izvršenje trebalo bi biti neovisno od javnog i dopunjavati ga. Za javno izvršenje Uredbom o suradnji u zaštiti potrošača utvrđene su osnove za zajednički rad nacionalnih tijela za zaštitu potrošača u rješavanju prekograničnih povreda. Njezinom revizijom postići će se veća učinkovitost prekograničnog javnog izvršenja, a nacionalnim nadležnim tijelima pružit će se ujednačeni skup ovlasti kako bi mogla učinkovitije surađivati u suzbijanju rasprostranjenih povreda, uključujući za donošenje privremenih mjera kako bi se izbjegao rizik od ozbiljne štete za kolektivne interese potrošača te okončanje ili zabranu povreda obuhvaćenih uredbom. Njome se Europskoj komisiji omogućuje i da pokrene i koordinira zajednička djelovanja izvršavanja u svrhu suočavanja s povredama na razini EU-a. Važno je napomenuti da revidiranom uredbom nije uvedeno pravo

¹² SL L 201/60, 26.7.2013.

¹³ Uredba (EU) 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje propisa o zaštiti potrošača i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2006/2004, SL L 345, 27.12.2017.

¹⁴ Rezolucija Europskog parlamenta od 2. veljače 2012. pod nazivom „Za usklađen europski pristup kolektivnoj pravnoj zaštiti” (2011/2089(INI)); Preporuka Europskog parlamenta od 4. travnja 2017. Vijeću i Komisiji nakon istrage o mjerenju emisija u automobilskom sektoru (2016/2908(RSP)).

na pravnu zaštitu u korist potrošača oštećenih prekograničnim povredama ili čak povredama na razini EU-a. Javni izvršitelji mogu samo primati ili tražiti od trgovca dobrovoljne korektivne obveze kako bi se popravila šteta nanescena potrošačima zbog povreda obuhvaćenih uredbom, ne dovodeći u pitanje pravo potrošača da traži pravnu zaštitu putem prikladnih sredstava¹⁵. Međutim, tijekom pregovora o uredbi priznata je potreba za snažnim mjerama privatnog izvršenja kojim se nadopunjuje javno izvršenje. U ovom su prijedlogu uvedene posebne mjere koje se odnose na pojedinačna i kolektivna obeštećenja potrošača.

Ovim su prijedlogom uzete u obzir postojeće mjere na razini EU-a o pojedinačnoj pravnoj zaštiti, osobito Direktiva o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova¹⁶, kojom se jamči da potrošači u EU-u imaju pristup kvalitetnim sustavima izvansudskog rješavanja sporova za domaće i prekogranične ugovorne sporove. Države članice potiče se i da zajamče dostupnost kolektivnih sustava za alternativno rješavanje sporova. Platforma za *online* rješavanje sporova koju je uspostavila Komisija¹⁷ pomaže potrošačima i trgovcima i u rješavanju domaćih i prekograničnih sporova o *online* kupnji roba i usluga uz pomoć tijela za alternativno rješavanje sporova. Zakonodavstvo o alternativnom rješavanju sporova / *online* rješavanju sporova iz 2013. prilagođeno je pojedinačnim postupcima za pravnu zaštitu, dok je Direktiva o sudskim nalogima usmjerena na tužbe koje pokreću kvalificirani subjekti koje su odredile države članice da djeluju u kolektivnom interesu potrošača. U uvodnoj izjavi 27. Direktive o alternativnom rješavanju sporova (ARS) navedeno je da se tom Direktivom ne bi trebalo dovoditi u pitanje to da države članice održavaju ili uvedu postupke ARS-a kojima se istovjetni ili slični sporovi između trgovca i nekoliko potrošača rješavaju zajedno te da bi postojanje djelotvornog sustava udružnih tužbi i laka upotreba ARS-a trebali biti komplementarni, a ne međusobno isključivi postupci. Mehanizmi prava Unije koje trebaju upotrebljavati pojedinačni potrošači za ostvarivanje svojih prava utvrđeni su i u drugim instrumentima, kao što je Uredba (EU) 2015/2421 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti i Uredbe (EZ) br. 1896/2006 o uvođenju postupka za europski platni nalog¹⁸ te u Direktivi 2008/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o nekim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim stvarima¹⁹.

Zajedno s izmjenama sadržanima u ostalim prijedlozima donesenima u okviru paketa novih pogodnosti za potrošače, osobito s pravilima kojima se jačaju sankcije i uvode pojedinačni pravni lijekovi za potrošače oštećene nepoštenim trgovačkim praksama, kombinacijom izmjena u ovom prijedlogu ojačat će se usklađenost trgovaca s primjenjivim pravilima o zaštiti potrošača, potrošačima će se pružiti bolje prilike za pravnu zaštitu, a time će se smanjiti šteta koju trpe.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Prijedlog je u potpunosti dosljedan i kompatibilan s postojećim politikama Unije. Njime se nadopunjuju postupci za izdavanje sudskih naloga i pravnu zaštitu dostupni u sektorskim instrumentima uvođenjem posebnog mehanizma udružne tužbe u slučaju da su oštećeni ili mogu biti oštećeni kolektivni interesi potrošača. Boljim izvršenjem instrumenata prava Unije obuhvaćenih područjem primjene osobito će se pružiti potpora strategijama o jedinstvenom

¹⁵ Uredba (EU) 2017/2394, uvodna izjava 46. i članak 9. stavak 4. točka (c).

¹⁶ Direktiva 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova.

¹⁷ Dostupna od 15. veljače 2016., na temelju Uredbe (EU) br. 524/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o *online* rješavanju potrošačkih sporova.

¹⁸ SL L 341, 24.12.2015., str. 1. – 13.

¹⁹ SL L 136, 24.5.2008., str. 3. – 8.

digitalnom tržištu, uniji tržišta kapitala, energetske uniji i kružnom gospodarstvu. U skladu s člankom 11. Ugovora o funkcioniranju Europske unije prijedlog sadržava zahtjeve u pogledu zaštite okoliša i dosljedan je s Konvencijom iz Aarhusa o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima zaštite okoliša²⁰.

Na primjer, u scenariju poput afere Dieselgate žrtve nepoštenih trgovačkih praksi, kao što je zavaravajuće oglašavanje od strane proizvođača automobila, moći će ostvariti kolektivno popravljane štete udruženom tužbom u skladu s ovim prijedlogom čak i ako zakonodavni okvir Unije za homologaciju tipa vozila nije obuhvaćen kao takav Prilogom I. Takva kolektivna pravna zaštita dosad nije bila dostupna prema pravu Unije.

Ovaj prijedlog valja uzeti u obzir u ostalim politikama EU-a. Komisija je 2015. predala prijedlog Europskog akta o pristupačnosti kojim se od država članica zahtijeva da osiguraju da javna tijela i privatni subjekti koji imaju legitiman interes mogu pokrenuti postupak u ime potrošača. Nakon što su zakonodavci donesli prijedlog, Komisija će prema potrebi predstaviti prijedlog kojim će se Europski akt o pristupačnosti uključiti u područje primjene ove Direktive. Ako se odluči da su budući zakonodavni akti Unije relevantni za zaštitu kolektivnih interesa potrošača, ovu je Direktivu potrebno izmijeniti kako bi se u njezin Prilog I. uvelo upućivanje. Komisija bi trebala pratiti prethodno spomenut postupak i ocijeniti ga u svojem prvom izvješću, kojim valja ocijeniti područje primjene ove Direktive s obzirom na stalne promjene na potrošačkim tržištima i u politici.

Prijedlogom se ne udvostručuju prethodno navedena postojeća sektorska pravila i ne utječe se na pravila kojima su utvrđene ugovorne i izvanugovorne mjere popravljane štete za povrede prava Unije obuhvaćene područjem primjene.

Nadalje, prijedlogom se ne dovode u pitanje postojeći instrumenti Unije o međunarodnom privatnom pravu, a posebno pravila koja se odnose na nadležnost sudova i primjenjivo pravo.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Pravna osnova za ovaj prijedlog, kao što je to slučaj s trenutnom Direktivom o sudskim nalogima, jest članak 114. UFEU-a, na koji upućuje članak 169. UFEU-a. Svrha je prijedloga pridonijeti pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta zahvaljujući postizanju visoke razine zaštite potrošača, na način da se zajamči da kvalificirani subjekti mogu pokretati udružne tužbe u svrhu zaštite kolektivnih interesa potrošača u slučaju povreda prava Unije.

• Supsidijarnost

Razvoj djelotvornog mehanizma udružne tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača diljem Unije, koji se temelji na značajkama postojeće Direktive o sudskim nalogima i kojim se poštuju pravne tradicije država članica, ojačat će povjerenje potrošača u unutarnje maloprodajno tržište, uključujući u području e-trgovine i potaknut će se poduzeća da postignu usklađenost s pravom Unije. Samostalno djelovanje pojedinačnih država članica vjerojatno će dovesti do daljnje rascjepkanosti, što bi pridonijelo nejednakom postupanju prema potrošačima i trgovcima na unutarnjem tržištu i stvaranju različitih razina pravne zaštite za potrošače u Uniji. Djelovanjem na razini Unije, kako je predloženo, svim bi se europskim

²⁰ Ratificirano Odlukom Vijeća 2005/370/EZ od 17. veljače 2005. o zaključivanju, u ime Europske zajednice, Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (SL L 124, 17.5.2005., str. 1.).

potrošačima trebala pružiti veća zaštita putem udruženih tužbi koje vode kvalificirana tijela i promicala bi se usklađenost među poduzećima, što bi dovelo do povećanja prekogranične razmjene proizvoda ili usluga.

U području javnog izvršenja rasprostranjenim povredama bavila se revidirana Uredba o suradnji u zaštiti potrošača, koja sadržava postupovni okvir za suradnju između nacionalnih izvršitelja. Međutim, u području privatnog izvršenja potrošači iz svih država članica još nemaju pristup djelotvornoj pravnoj zaštiti. Znatne razlike utvrđene između država članica u pogledu djelotvornosti trenutne Direktive o sudskim nalogima zahtijevaju intervenciju EU-a, osobito s obzirom na prekogranične posljedice. Osim toga, postojeći nacionalni mehanizmi kompenzacijske kolektivne pravne zaštite znatno se razlikuju u pogledu djelotvornosti i načina provedbe, a devet država članica još ne pruža takve mehanizme. Definiranjem zajedničkog okvira za udružne tužbe na razini Unije usmjerenog na izdavanje sudskih naloga i pravnu zaštitu radi zaštite kolektivnih interesa potrošača zajamčit će se učinkovito i djelotvorno rješavanje povreda prava Unije koje proizlaze iz domaćih ili prekograničnih transakcija. Činjenica da trgovci koji djeluju unutar EU-a sve više upotrebljavaju komercijalne strategije na razini EU-a produbljuje narav problema na razini EU-a s obzirom na povećani rizik od situacija u kojima je zahvaćen veliki broj oštećenika kojima su istovremeno zahvaćeni potrošači u nekoliko država članica.

- **Proporcionalnost**

Prijedlogom se ne prelaze okviri onoga što je strogo potrebno za ostvarenje njegovih ciljeva. Ovim se prijedlogom ne uređuju svi aspekti udruženih tužbi, nego je on usmjeren na određene ključne aspekte potrebne za uspostavu okvira, koji se moraju dopuniti određenim postupovnim pravilima na nacionalnoj razini. Predloženim djelovanjem poštuju se pravne tradicije država članica jer se njime ne zamjenjuju postojeći nacionalni mehanizmi, nego se predviđa poseban mehanizam za udružne tužbe, čime se jamči da potrošači u svim državama članicama raspolažu barem jednim mehanizmom s istim postupcima.

- **Odabir instrumenta**

Slično kao i s Direktivom o sudskim nalogima, jedini prikladni instrument za rješavanje pitanja postupovnog prava s prethodno navedenim ciljevima jest direktiva.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINAKA

- ***Ex post* evaluacija / provjera primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

U Izvješću iz 2008.²¹ o primjeni Direktive o sudskim nalogima zaključeno je da se postupak izdavanja sudskih naloga s određenim uspjehom primjenjivao u slučaju nacionalnih povreda prava, ali da je bio manje djelotvoran u zaustavljanju prekograničnih povreda, ponajprije zbog toga što kvalificirani subjekti nisu raspolagali dovoljnim resursima u smislu sredstava i stručnosti potrebnima za suočavanje s različitim postupcima u različitim državama članicama. U Izvješću iz 2012.²² zaključeno je da su unatoč ograničenjima, sudski nalozi korisni u zaštiti interesa potrošača u EU-u i da imaju znatan potencijal ako se uspiju nadići utvrđeni nedostaci, osobito visoki troškovi i trajanje postupka, složenost postupaka, razmjerno

²¹ COM(2008) 756 final, Izvješće Komisije o primjeni Direktive 98/27/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o sudskim nalogima za zaštitu interesa potrošača.

²² COM(2012) 635 final, Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o primjeni Direktive 2009/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o sudskim nalogima za zaštitu interesa potrošača.

ograničeni učinci presuda o sudskim nalogima i poteškoće u njihovu izvršenju. Te poteškoće još su se više primjenjivale na sudske naloge s prekograničnom dimenzijom.

Sveobuhvatnim ocjenjivanjem Direktive o sudskim nalogima u okviru provjere prikladnosti potrošačkog i tržišnog prava EU-a koju je Komisija provela 2017.²³ ocijenjeni su njegova djelotvornost, učinkovitost, dosljednost, relevantnost i dodana vrijednost za EU, kako slijedi.

- **Djelotvornost**

Provjerom prikladnosti potvrđeno je da Direktiva o sudskim nalogima čini nužan dio paketa instrumenata EU-a u kojima je riječ o izvršenju potrošačkog prava. I dalje je prikladna za ostvarenje svrhe kao instrument za zaustavljanje povreda koje čine trgovci, a koje štete kolektivnim interesima potrošača, osobito s obzirom na digitalizaciju i globalizaciju gospodarstava, čime se povećava rizik od situacija u kojima je zahvaćen velik broj oštećenika diljem EU-a. Međutim, postupak izdavanja sudskog naloga i dalje se ne upotrebljava u dovoljnoj mjeri; njegova je djelotvornost ugrožena nedostatcima kao što su njegov trošak i složenost, dok ishodi za oštećene potrošače mogu biti ograničeni. Ocjenjivanjem se pokazalo da valja postići veću djelotvornost Direktive, na primjer daljnjim usklađivanjem postupka izdavanja sudskog naloga i proširenjem njegova opsega na više instrumenata EU-a relevantnih za zaštitu kolektivnih interesa potrošača. Sve promjene trebaju olakšati pristup pravosuđu, sniziti troškove za kvalificirane subjekte koji štite kolektivne interese potrošača i povećati odvraćajući učinak sudskih naloga. Direktivu o sudskim nalogima potrebno je izmijeniti i kako bi imala korisniji učinak na potrošače oštećene povredom, čak i ako države članice trenutno već moraju staviti na raspolaganje, prema potrebi, mjere za otklanjanje daljnjih posljedica povreda na koje se primjenjuje. Nije uvijek jasno je li Direktivom obuhvaćena i pravna zaštita za potrošače kao mjera za otklanjanje daljnjih posljedica povreda. Općenito se smatra da je ta nesigurnost ključan razlog za njezinu nedostatnu djelotvornost. Potrošači se ne mogu pouzdati u postupak izdavanja sudskog naloga za ostvarenje pravne zaštite, nego moraju pokrenuti tužbu kako bi ostvarili pravnu zaštitu na istoj osnovi i ponovno dokazati povredu.

Provjerom prikladnosti pokazalo se da se europski potrošači sada suočavaju s istim preprekama kada nastoje ostvariti pojedinačnu pravnu zaštitu kao i prije 10 godina; te prepreke obuhvaćaju prekomjerno trajanje postupka, dojam da je ostvarivanje pravne zaštite malo vjerojatno, prethodno iskustvo neuspješnog podnošenja prigovora, nesigurnost o njihovim pravima, neupućenost u to gdje ili kako se požaliti te psihološku nevoljkost. Ne postoji obveza objavljivanja ishoda predmeta, što znači da potrošači nisu obaviješteni o povredi, a trgovci koji krše zakone nisu obeshrabreni učinkom „prozivanja i sramoćenja”. Nadalje, sudski nalozi često se ne upotrebljavaju za prekogranične povrede, a kvalificirani subjekti iz različitih država članica ne surađuju u dovoljnoj mjeri jedni s drugima u pogledu razmjene najboljih praksi ili razvoja zajedničkih strategija za suočavanje s rasprostranjenim povredama.

- **Učinkovitost**

Direktivom o sudskim nalogima ne nameću se konkretne obveze za trgovce usklađene s propisima jer je njezin cilj zaustavljanje povreda materijalnog prava EU-a koje čine trgovci. Isto tako, djelovanje ne stvara troškove za pojedinačne potrošače jer nisu stranke u postupku koje je pokrenuo kvalificirani subjekt. Upravo suprotno, u slučajevima kada povreda ima raširene učinke, a pojedinačni potrošači ne pokreću pravni postupak zbog različitih razloga,

²³ SWD(2017) 209 final.

kao što je manjak osviještenosti o njihovim pravima, manjak financijskih sredstava ili psihološka nevoljkost, svi oštećeni potrošači ostvaruju koristi od udružne tužbe koju je pokrenuo kvalificirani subjekt radi zaustavljanja povrede i sprječavanja budućih povreda. Provjerom prikladnosti zaključeno je da Direktivom nisu nastali troškovi za trgovce usklađene s propisima osim onih povezanih s materijalnim pravilima. Dodatni troškovi nastali bi samo pokretanjem neozbiljnih tužbi. Međutim, Provjerom prikladnosti nisu pronađeni dokazi o tome da su kvalificirani subjekti pokretali neozbiljne tužbe u EU-u u okviru Direktive.

- **Dosljednost**

Provjerom prikladnosti zaključeno je da valja proširiti područje primjene Direktive o sudskim nalogima kako bi obuhvatila više zakonodavstva EU-a relevantnog za zaštitu potrošača, barem njezinim usklađivanjem s područjem primjene Uredbe o suradnji u zaštiti potrošača, čime bi se pridonijelo postizanju veće dosljednosti Direktive s ostalim postupcima izdavanja sudskih naloga propisanim na razini EU-a.

- **Relevantnost**

Temeljem prikupljenih podataka i savjetovanja s dionicima potvrđuju se trajna relevantnost Direktive o sudskim nalogima. Njezini ciljevi i sadržaj dosljedni su s kretanjima na tržištu i trenutačnim potrebama i trendovima u ponašanju potrošača. Ocjenjivanje je pokazalo da su ciljevi u pogledu zaštite potrošača i integracije unutarnjeg tržišta koji se nastoje ostvariti Direktivom i dalje izrazito relevantni.

- **Dodana vrijednost EU-a**

Provjerom prikladnosti utvrđeno je da bi razina zaštite potrošača u brojnim državama članicama bila niža da EU nije uveo dužnost zaštite kolektivnih interesa potrošača s pomoću mehanizma kolektivnog izvršenja u obliku postupka za izdavanje sudskih naloga. Dionici su potvrdili dodanu vrijednost Direktive o sudskim nalogima u državama članicama, kako onima u kojima su postupci za izdavanje sudskih naloga uvedeni prvi put tako i onima u kojima su postojeći mehanizmi poboljšani nakon uvođenja Direktive. Iako je nekoliko država članica već uspostavilo postupke za izdavanje sudskih naloga za određene vrste povreda, kao što su pravo o nepoštenim trgovačkim praksama ili nepošteni uvjeti u ugovorima, njihovo zakonodavstvo u tom trenutku nije obuhvaćalo sva područja potrošačkog prava koja su sada navedena u Prilogu I. Direktivi.

Nadalje, Izvješćem o kolektivnoj pravnoj zaštiti zaključeno je da je Preporuka Komisije iz 2013. bila referentna vrijednost za načela europskog modela kolektivne pravne zaštite. Međutim, utvrđeno je i da su u zakonodavnom smislu poduzete tek ograničene mjere poduzete prema Preporuci²⁴. Prema tome, potencijal za olakšavanje pristupa pravosuđu i dalje nije ni izbliza potpuno ostvaren. Iako Preporuka ima horizontalnu dimenziju, s obzirom na različita područja u kojima može doći do situacija masovne štete, nepostojanje mehanizma kolektivne pravne zaštite na razini EU-a u praksi je osobito relevantno za zaštitu potrošača, kako je vidljivo iz konkretnih slučajeva, uključujući predmet o emisijama dizela. Europska komisija najavila je da će se na temelju zaključaka ocjenjivanja usmjeriti na jačanje aspekata izvršenja i pravne zaštite Direktive o sudskim nalogima.

²⁴ Dostupnost mehanizama kolektivne pravne zaštite i provedba zaštitnih mjera protiv moguće zlouporabe takvih mehanizama i dalje se razlikuju diljem EU-a. Učinak Preporuke vidljiv je u dvije države članice u kojima je nakon njezina donošenja doneseno novo zakonodavstvo (BE i LT) te u Sloveniji, gdje je u tijeku donošenje novog zakonodavstva, a u određenoj mjeri u državama članicama koje su izmijenile svoje zakonodavstvo nakon 2013. (FR i UK).

- **Savjetovanja s dionicima**

Predložena se Direktiva temelji na opsežnim savjetovanjima provedenima za Provjeru prikladnosti tijekom 2016. i 2017., na pozivu na očitovanje o kolektivnoj pravnoj zaštiti te na dodanim ciljanim savjetovanjima relevantnih mreža nadležnih tijela država članica, pravnika, organizacija potrošača i poslovnih organizacija koja su provedena u kontekstu procjene učinka za ovu inicijativu.

U ciljanim savjetovanjima većina dionika, osim poslovnih organizacija, pokazala je općenitu potporu predloženim izmjenama za jačanje djelotvornosti mjera za zaštitu kolektivnih interesa potrošača. Nadležna tijela država članica i organizacije potrošača osobito su poduprli mogućnosti dodatne pravne zaštite u okviru Direktive o sudskim nalogima. Postoje različita stajališta o potencijalnoj ulozi poslovnih organizacija kao kvalificiranih subjekata. Većina dionika navela je da bi se predloženim izmjenama pomoglo u odvratanju od neusklađenosti s pravom EU-a i smanjenju štete koju trpe potrošači u situacijama masovne štete. U povratnim informacijama za Početnu procjenu učinka predstavnici poduzeća i javna nadležna tijela izrazili su zabrinutost zbog uvođenja mogućnosti ostvarenja pravne zaštite na razini EU-a, dok su organizacije potrošača, akademske/istraživačke institucije i građani općenito izrazili potporu. Većina ispitanika složila se da se bilo kakvim djelovanjem na razini EU-a trebaju poštovati pravne tradicije država članica i da se treba osigurati zaštita od mogućih rizika od zlouporabe.

- **Prikupljanje i primjena stručnih znanja**

Komisija i vanjski izvođači proveli su između 2007. i 2017. nekoliko ispitivanja, savjetovanja i studija o primjeni Direktive o sudskim nalogima, o postupovnoj zaštiti potrošača u okviru potrošačkog prava EU-a o i o stanju kolektivne pravne zaštite u EU-u, posljednji put pri provedbi Preporuke iz 2013.

Zaključci su uzeti u obzir u ovom zakonodavnom postupku u svrhu jačanja zaštite kolektivnih interesa potrošača i poboljšanja mogućnosti za pravnu zaštitu.

- **Procjena učinka**

Za ovaj je prijedlog provedena procjena učinka²⁵. Dana 12. siječnja 2018. Odbor za regulatorni nadzor prvo je izdao negativno mišljenje sa sveobuhvatnim primjedbama. Dana 9. veljače 2018. Odbor za regulatorni nadzor izdao je pozitivno mišljenje²⁶ i daljnje primjedbe o ponovno podnesenoj procjeni učinka nakon znatne izmjene početnog nacrt teksta. U Prilogu I. Procjeni učinka objašnjeno je kako su primjedbe Odbora uzete u obzir. Odbor za regulatorni nadzor u svojoj je prvoj primjedbi ocijenio da Procjenom učinka nije u dovoljnoj mjeri dokazana potreba za zakonodavnim djelovanjem na razini EU-a u pogledu kolektivne pravne zaštite. Izmijenjeno je nekoliko odjeljaka kako bi se bolje pokazala potreba za djelovanjem s obzirom na nekoliko situacija masovne štete u kojima europski potrošači nisu mogu ostvariti pravnu zaštitu. Dokazi koje je Komisija prikupila tijekom 15 godina, uključujući za pripremu Zelene knjige o kolektivnoj pravnoj zaštiti potrošača iz 2008. i Bijele knjige o tužbama za odštetu zbog kršenja pravila tržišnog natjecanja iz 2008., pokazali su manjak djelotvorne zaštite s obzirom na nepostojanje mehanizama kolektivne pravne zaštite. Dodatno su istaknuti zaključci Izvješća Komisije iz 2018. o Preporuci iz 2013., osobito njezin ograničeni učinak na poboljšanje stanja u brojnim državama članicama, i Preporuke Europskog parlamenta iz 2017. izdane nakon istrage o mjerenju emisija u automobilskom

²⁵ COM(2018) 96

²⁶ SEC(2018) 185.

sektoru. Dodane su dodatne informacije o broju nadležnih tijela država članica (21) koja su pružila potporu dodavanju mehanizama za pravnu zaštitu u Direktivu o sudskim nalogima u ciljanim savjetovanjima i dodatno su razrađeni opisi stupnja potrebne pravne promjene u državama članicama.

U svrhu poboljšanja sukladnosti u Procjeni učinka razmotrene su tri opcije osim osnovnog scenarija: prva opcija u kojoj se povećava samo odvratajući učinak i razmjernost javnog izvršenja s pomoću strožih pravila o sankcijama i djelotvornijeg postupka za izdavanje sudskog naloga; druga opcija u kojoj se pravo potrošača na pojedinačne pravne lijekove uvrštava u te mjere i treća opcija u kojoj se dodaju daljnje mjere za kolektivnu pravnu zaštitu potrošača. Odabrana je treća opcija koja objedinjuje sve mjere. Ovaj se prijedlog odnosi na treću opciju, koja podrazumijeva djelotvorniji postupak za izdavanje sudskog naloga uz dodavanje kolektivne pravne zaštite potrošača.

Prva opcija obuhvaćala je niz izmjena postupka za izdavanje sudskog naloga o kojima je riječ u ovom prijedlogu. Procjenom učinka zaključeno je da ne postoje valjane alternative revidiranju Direktive jer bi se time riješili najčešći problemi povezani s troškovima, trajanjem i složenošću trenutnog postupka koji su istaknuti u svim relevantnim savjetovanjima. U odabranoj trećoj opciji zadržavaju se sve izmjene iz prve opcije, a dodani su i snažniji mehanizmi za kolektivnu pravnu zaštitu, o čemu je riječ u ovom prijedlogu. U Procjeni učinka zaključeno je da bi odabrana treća opcija trgovcima donijela snažnije poticaje za postizanje sukladnosti s potrošačkim pravom EU-a od prve opcije. Na primjer, odvratajući učinak mjera popravljivanja štete za žrtve nepoštenih trgovačkih praksi izraženiji je u trećoj opciji jer, kako je potvrđeno Barometrom potrošačkih uvjeta iz 2017.²⁷, potrošači bi bili skloniji upotrebi pravnih lijekova iz Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi kada bi imali pristup i praktičnom mehanizmu kolektivne pravne zaštite u okviru kojega bi kvalificirani subjekt rješavao njihov predmet u njihovo ime. Isto se primjenjuje na opće ciljeve zaštite interesa potrošača i osiguranja visoke razine zaštite potrošača. Ti ciljevi najbolje bi se ostvarili s pomoću treće opcije koja bi imala najsnažniji učinak u smislu poboljšanja sukladnosti s potrošačkim pravom EU-a. Snažnijim mehanizmima kolektivne pravne zaštite zajamčila bi se viša razina zaštite potrošača u situacijama masovne štete i smanjenje štete koju trpe potrošači. U pogledu općeg cilja promicanja neometanog funkcioniranja unutarnjeg tržišta, svim trima mogućnostima pridonijelo bi se poštenijem tržišnom natjecanju na način da se ne bi stvorila nepoštena prednost za nesukladne trgovce u odnosu na trgovce koji su ostvarili usklađenost. Međutim, najbolji ukupni rezultati za trgovce koji su ostvarili usklađenost postigli bi se primjenom treće opcije jer bi se uvođenjem snažnijih mehanizama kolektivne pravne zaštite dodatno pridonijelo poštenom tržišnom natjecanju u korist usklađenih trgovaca.

U pogledu učinkovitosti, primjenom bilo koje opcije nastali bi početni troškovi upoznavanja s pravilima, ali i uštede za usklađene trgovce. Podaci o troškovima i uštedama prikupljeni su savjetovanjem u okviru Procjene učinka, ali razmjerno mali broj ispitanika mogao je dati brojčane procjene. Za prvu opciju, većina poslovnih udruženja smatrala je da bi se revizijom postupka za izdavanje sudskih naloga mogle povećati premije osiguranja za pokrivenost u pogledu potraživanja u situacijama masovne štete i da bi moglo doći do povećanog korištenja Direktive. Treća opcija obuhvaća troškove prve opcije i troškove povezane s kolektivnom pravnom zaštitom. Nacionalna nadležna tijela razilazila su se u svojoj ocjeni troškova

²⁷ Barometrom iz 2017. utvrđeno je da su glavni razlozi zbog kojih potrošači ne djeluju u slučaju problema sljedeći: predugo trajanje postupaka (za 32,5 % osoba koje nisu djelovale); dojam o maloj vjerojatnosti ostvarivanja pravne zaštite (19,6 %); prethodno iskustvo neuspješnog podnošenja prigovora (16,3 %); nesigurnost o pravima potrošača (15,5 %); neupućenost u to gdje ili kako se požaliti (15,1 %); psihološka nevoljkost (13,3 %).

provedbe i tekućih troškova za sudove i upravna tijela, ali nisu smatrala te troškove znatnima. Kvalificirani subjekti nisu bili ujednačeni u stajalištima i u podjednakoj su mjeri predviđali povećanje ili smanjenje troškova. Za usklađene trgovce troškovi uvođenja treće opcije bili bi beznačajni, odnosno smanjeni za trgovce koji obavljaju prekograničnu trgovinu zbog daljnjeg usklađivanja među nacionalnim postupcima.

Budući da je treća opcija najšira, obuhvaća i više troškova od ostalih opcija. S druge strane, u okviru svih opcija nastale bi uštede za trgovce pri prekograničnoj trgovini zbog povećanog usklađivanja pravila. Osobito bi bile jasnije moguće posljedice za trgovce u slučaju neusklađenosti što bi dovelo do manjih i točnijih troškova procjene rizika. Te bi uštede bile veće u okviru treće opcije, koja ima širi opseg od ostalih. Troškovi javnih tijela za izvršenje i sudova u okviru svih opcija obuhvaćali bi moguće povećanje broja predmeta izvršenja i sudskih predmeta. Međutim, ti bi se troškovi vjerojatno nadoknadili ukupnim smanjenjem povreda potrošačkog prava EU-a i učincima usklađivanja i postupovnom učinkovitošću uvedenima svim mogućnostima. Takve bi uštede bile veće u okviru treće opcije zbog njezina šireg opsega i većeg odvratajućeg učinka.

- **Primjerenost propisa i pojednostavljanje**

Budući da se radi o reviziji postojećeg zakonodavstva, obuhvaćena je Komisijinim Programom za prikladnost i učinkovitost propisa (REFIT). Komisija je razmotrila mogućnosti za pojednostavljenje i smanjenje prepreka. Glavni je cilj ovog prijedloga jačanje udružnih tužbi dostupnih za zaštitu kolektivnih interesa potrošača. Budući da se pravo Unije obuhvaćeno ovim prijedlogom primjenjuje na sve trgovce, uključujući mikropoduzeća, ovim prijedlogom nisu predviđena izuzeća za mikropoduzeća.

S obzirom na manjak podataka elementi pojednostavljenja nisu brojčano iskazani. Međutim, analiza je pokazala da se, s obzirom na ugrađenu zaštitu i nadzor nad kvalificiranim subjektima ovlaštenim za pokretanje udružnih tužbi, ne očekuje da će predloženo zakonodavstvo dovesti do značajnog povećanja troškova za trgovce usklađene s propisima. Nadalje, u slučaju povreda trgovci bi ostvarili koristi i od povećane pravne sigurnosti i sposobnosti rješavanja činjeničnih i pravnih pitanja zajedničkih potrošačima zahvaćenima povredom putem jedne udružne tužbe. Došlo bi do smanjenja troškova za trgovce koji obavljaju prekograničnu trgovinu zahvaljujući daljnjem usklađivanju između nacionalnih postupaka kojima se štite kolektivni interesi potrošača. Konačno, jačanje udružnih tužbi može dovesti do stvaranja jednakih uvjeta za trgovce.

- **Temeljna prava**

Ovom predloženom Direktivom poštuju se temeljna prava i načela priznata u Povelji Europske unije o temeljnim pravima i trebala bi se tumačiti i primjenjivati u skladu s tim pravima i načelima.

Prijedlogom se osobito pridonosi osiguranju visoke razine zaštite potrošača (članak 38. Povelje).

Budući da se predloženim modelom udružnih tužbi pridonosi osiguranju i izvršavanju njihovih interesa, prijedlogom je potrošačima jednako tako olakšano ostvarenje prava na djelotvorni pravni lijek utvrđeno u članku 47. Povelje. Modelom udružnih tužbi osobito se mogu ukloniti situacije u kojima su pojedinačni potrošači obeshrabreni od traženja pravne zaštite na sudu zbog, na primjer, visokih troškova parnice, osobito za potraživanja male vrijednosti. Predloženim se modelom istovremeno ne sprječava i ne otežava pristup pravosuđu za pojedinačne potrošače, u skladu sa zahtjevima članka 47. Nadalje, prijedlog donosi obvezu za države članice, koje su dužne zajamčiti da pokretanje udružne tužbe ima

učinak obustave ili prekida rokova zastare primjenjivih na bilo kakav postupak pravne zaštite za predmetne potrošače ako relevantna prava podliježu rokovima zastare u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom.

Prijedlogom se postiže uravnoteženost između kolektivnih interesa potrošača i prava trgovaca u okviru udružnih tužbi, a u potpunosti se uzimaju u obzir zahtjevi povezani s pravom na slobodu poduzetništva (članak 16. Povelje).

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Predloženom Direktivom utvrđeno je da države članice i Komisija moraju pružati potporu i olakšavati suradnju kvalificiranih subjekata te razmjenu i širenje najboljih praksi i iskustava u pogledu rješavanja prekograničnih i domaćih povreda prava. Time će nastati dodatno radno opterećenje za Komisiju, za koje je procijenjeno da će zahtijevati jednog službenika na puno radno vrijeme. Ti resursi osigurat će se s pomoću preraspodjele i preusmjerenja postojećeg osoblja.

Dodatni troškovi za jačanje sposobnosti kvalificiranih subjekata i koordinacijske aktivnosti mogu se obuhvatiti Programom o pravima, jednakosti i građanstvu za razdoblje 2014. – 2020., a slične mogućnosti za financiranje mogu se obuhvatiti i daljnjim programom u okviru sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira. Pojediniosti su objašnjene u financijskom izvještaju u prilogu ovom prijedlogu.

5. OSTALI DIJELOVI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Predloženom se Direktivom predviđa da Komisija provodi redovna preispitivanja njezina učinka. Komisija će pratiti kako kvalificirani subjekti diljem Unije upotrebljavaju udružne tužbe utvrđene u predmetnoj Direktivi.

- **Dokumenti s obrazloženjima**

Za učinkovito prenošenje predložene Direktive bit će potrebne specifične i ciljane izmjene odgovarajućih nacionalnih propisa. Predloženom Direktivom utvrđeni su određeni ključni aspekti, koji se moraju nadopuniti brojnim postupovnim pravilima na nacionalnoj razini. Kako bi Komisija mogla pratiti pravilno prenošenje, nije dakle dovoljno da države članice prenesu tekst provedbenih odredbi jer može biti potrebna ukupna procjena nastalog sustava u okviru nacionalnog prava. Zato bi države članice trebale prenijeti Komisiji i dokumente s obrazloženjima u kojima su navedene postojeće ili nove odredbe u okviru nacionalnog prava kojima se provode pojedine mjere utvrđene predloženom Direktivom.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredbi prijedloga**

Člankom 1. utvrđuje se predmet Direktive. Svrha je Direktive (kao i njezine prethodnice, Direktive 2009/22/EZ) zajamčiti da kvalificirani subjekti mogu pokretati udružne tužbe u svrhu zaštite kolektivnih interesa potrošača. Iz nje jasno proizlazi da države članice mogu predvidjeti druga postupovna sredstva usmjerena na zaštitu kolektivnih interesa potrošača na nacionalnoj razini.

Člankom 2. utvrđeno je područje primjene Direktive uz upućivanje na pravo Unije navedeno u Prilogu I. koje sadržava posebne odredbe kojima je uređen odnos između trgovca i potrošača i zbog toga je relevantno za zaštitu kolektivnih interesa potrošača. Prema tome,

područje primjene obuhvaća sve povrede prava Unije navedenog u Prilogu I. koje čine trgovci i koje štete ili mogu naštetiti kolektivnim interesima potrošača u različitim sektorima, kao što su financijske usluge, energetika, telekomunikacije, zdravstvo i okoliš. Područje primjene osobito obuhvaća pravo Unije pokriveno trenutačnom Direktivom o sudskim nalogima i usklađeno je s područjem primjene revidirane Uredbe o suradnji u zaštiti potrošača (EU) 2017/2394. Tom se Uredbom jača prekogranično javno izvršenje i omogućuje se Komisiji da pokrene i koordinira zajednička djelovanja izvršavanja u svrhu suočavanja s povredama na razini EU-a, ali bez uvođenja prava na pravnu zaštitu u korist potrošača zahvaćenih takvim prekograničnim povredama. Prema tome, posebne mjere povezane s pojedinačnom i kolektivnom pravnom zaštitom potrošača koje se uvode predmetnom Direktivom komplementarne su s revidiranom uredbom radi povećanja njezine djelotvornosti. Kako bi zajamčila da područje primjene Direktive ostane ažurno, Komisija će obratiti posebnu pozornost mogućoj potrebi za uvođenje odredaba o izmjeni Priloga I. u buduće novo pravo Unije kojim će se urediti odnos između trgovca i potrošača. Pitanju područja primjene Direktive posvetit će se posebna pozornost i kada Komisija bude provodila ocjenjivanje ove Direktive.

Članak 3. sadržava relevantne definicije za potrebe Direktive, odnosno definiciju pojmova „potrošač”, „trgovac”, „kolektivni interesi potrošača”, „udružna tužba”, „praksa” i „konačna odluka”.

Člankom 4. utvrđeni su kriteriji koje moraju ispuniti kvalificirani subjekti kako bi imali pravo na pokretanje udružnih tužbi u skladu s Direktivom, kao i obveze država članica u pogledu određivanja kvalificiranih subjekata. Kvalificirani subjekti morat će ispuniti određene kriterije – posebno, moraju poslovati neprofitno i imati opravdan interes za osiguranje sukladnosti s odredbama relevantnog prava Unije. Budući da će osobito organizacije potrošača i neovisna javna tijela imati pravo na status kvalificiranog subjekta, ovom je odredbom predviđena mogućnost i da države članice odlučuju o vrsti mjera koje u skladu s Direktivom može tražiti određena vrsta kvalificiranih subjekata ili određeni kvalificirani subjekt.

Člankom 5. utvrđene su mjere koje se mogu tražiti u skladu s Direktivom u okviru udružnih tužbi. Te se mjere mogu sastojati od sudskog naloga kao privremene mjere, sudskog naloga kojim se utvrđuje povreda i mjera usmjerenih na otklanjanje daljnjih posljedica povreda, uključujući naloge za pravnu zaštitu. Kvalificirani subjekti imat će pravo tražiti prethodno navedene mjere u okviru jedne udružne tužbe.

Člankom 6. utvrđeni su postupci za udružne tužbe kojima se traži nalog za pravnu zaštitu dostupni u skladu s Direktivom kao mjera za otklanjanje daljnjih posljedica povrede. U pravilu nalog za pravnu zaštitu mora biti dostupan. Države članice iznimno, u složenim predmetima, mogu ovlastiti sudove i upravna tijela da umjesto naloga za pravnu zaštitu izdaju deklaratornu odluku o odgovornosti trgovca prema potrošačima oštećenima povredom. Međutim, u dvama vrstama predmeta mogućnost izdavanja deklaratorne odluke ne bi trebala biti dostupna nego bi sud ili upravno tijelo trebali izdati nalog za pravnu zaštitu. To vrijedi, najprije, ako se potrošači na koje se odnosi ista praksa mogu identificirati i ako su pretrpjeli usporedivu štetu u odnosu na vremensko razdoblje ili kupnju, kao što je slučaj kod dugoročnih potrošačkih ugovora. Zatim, to vrijedi i u takozvanim „predmetima male vrijednosti”, u kojima su potrošači pretrpjeli tako mali gubitak da bi bilo nerazmjerno distribuirati pravnu zaštitu potrošačima. U tim dvama slučajevima jednako su tako potrebni posebni postupci. Posebno, u drugom slučaju, države članice ne bi trebale zahtijevati

ovlaštenje od predmetnih potrošača u okviru udružne tužbe, a sredstva dodijeljena kao pravna zaštita trebaju biti usmjerena prema svrsi koja služi kolektivnim interesima potrošača, kao što su kampanje za podizanje svijesti.

Člankom 7. propisano je da kvalificirani subjekti moraju biti u potpunosti transparentni u pogledu izvora financiranja svoje djelatnosti općenito, a osobito u pogledu sredstava koja se upotrebljavaju za određenu udružnu tužbu za pravnu zaštitu kako bi se sud ili upravno tijelo mogli uvjeriti u to da ne postoje sukob interesa između izvora financiranja treće strane i kvalificiranog subjekta i kako bi se izbjegli rizici od zlouporabe sudskih postupaka, na primjer između konkurenata, kao i kako bi ocijenili ima li treća strana dovoljne resurse za ispunjavanje financijskih obveza prema kvalificiranom subjektu ako izgubi tužbu.

Člankom 8. utvrđena su pravila o kolektivnim nagodbama u skladu s Direktivom. Države članice imaju mogućnost uspostaviti postupak u okviru kojeg sud ili upravno tijelo može odobriti kolektivnu nagodbu koju su postigli kvalificirani subjekt i navodni počinitelj povrede prije udružne tužbe zbog iste prakse trgovca pokrenute pred sudom ili upravnim tijelom iste države članice. U slučaju udružne tužbe koja je u tijeku sud ili upravno tijelo koje nadgleda tužbu uvijek moraju moći pozvati stranke da postignu nagodbu o pravnoj zaštiti. U državama članicama koje dopuste mogućnost deklaratornih odluka o odgovornosti trgovca koji krši zakone prema predmetnim potrošačima, u složenim predmetima koji nisu obuhvaćeni dvama vrstama predmeta izričito navedenim u članku 6. stavku 3., , sud ili upravno tijelo koje izda takvu deklaratornu odluku uvijek će imati mogućnost zatražiti od stranaka u udružnoj tužbi da postignu nagodbu o pravnoj zaštiti. Kolektivne nagodbe postignute u svim prethodno navedenim okolnostima bit će podložne reviziji suda ili upravnog tijela kako bi se zajamčile njihova zakonitost i pravednost. Potrošači na koje se odnosi odobrena kolektivna nagodba uvijek će moći prihvatiti ili odbiti pravnu zaštitu ponuđenu nagodbom.

Člankom 9. utvrđena su pravila kojima se od trgovca koji krši zakone zahtijeva da obavijesti predmetne potrošače o konačnom sudskom nalogu, konačnim odlukama o mjerama usmjerenima na otklanjanje daljnjih posljedica povrede, uključujući konačne naloge za pravnu zaštitu i, ako je to primjenjivo, o deklaratornim odlukama o odgovornosti trgovca prema potrošačima, kao i o konačnim odlukama o odobravanju kolektivnih nagodbi u skladu s ovom Direktivom. Ovom se odredbom jamči osvjiještenost potrošača o povredi zakona i njihovim mogućnostima za pravnu zaštitu.

Člankom 10. utvrđeni su učinci konačnih odluka kojima se utvrđuje povreda prava Unije obuhvaćenog Direktivom u domaćim i prekograničnim postupcima pravne zaštite. U skladu s ovom odredbom konačne odluke koje donosi sud ili upravno tijelo u okviru postupaka javnog izvršenja, konačni sudski nalozi kojima se utvrđuje povreda prava Unije ili konačne deklaratorne odluke o odgovornosti trgovca prema potrošačima zahvaćenima povredom izdane u okviru udružne tužbe u skladu s ovom Direktivom imat će dokazni učinak u daljnjim postupcima kojima se traži pravna zaštita. Takve postupke za pravnu zaštitu mogu pokrenuti pojedinačni potrošači ili se oni mogu pokrenuti u okviru udružne tužbe u skladu s ovom Direktivom ili, ako je to dostupno, u okviru drugog mehanizma kolektivne pravne zaštite u skladu s nacionalnim pravilima. Ako je odluka kojom je utvrđena povreda postala konačna, treba predstavljati neoboriv dokaz u narednim postupcima za pravnu zaštitu u istoj državi članici. Time će se izbjeći pravna nesigurnost i nepotrebni troškovi za sve uključene stranke, uključujući pravosuđe. Iz istog razloga, u prekograničnim predmetima konačne odluke suda ili upravnog tijela u okviru postupaka javnog izvršenja i konačni sudski nalozi kojima je utvrđena povreda prava Unije u skladu s ovom Direktivom predstavljat će oborivu

pretpostavku o tome da je došlo do povrede. Takav učinak nije predviđen za deklaratorne odluke o odgovornosti trgovca prema potrošačima zahvaćenima povredom jer se nacionalna pravila o odgovornosti mogu značajno razlikovati diljem EU-a.

Člankom 11. predviđeni su suspenzivni učinci udružne tužbe u pogledu rokova zastare za postupke pravne zaštite. Njime se dopunjuju odredbe o učincima konačnih sudskih naloga kojima je utvrđena povreda izdanih u okviru udružnih tužbi u skladu s Direktivom, a potrošačima oštećenima povredom daje se razumna mogućnost za pokretanje postupka pravne zaštite u okviru udružnih tužbi pokrenutih u njihovo ime u skladu s ovom Direktivom ili u okviru pojedinačnih tužbi.

Člankom 12. jamči se ekspeditivnost postupka. Njime je propisano da su države članice dužne zajamčiti primjerenu ekspeditivnost za sve udružne tužbe i da udružne tužbe u svrhu ishoda privremenog sudskog naloga imaju status ubrzanog postupka. Njime se jamči što je brže moguće sprječavanje daljnje štete koja može biti prouzročena praksom trgovca koja je predmet udružne tužbe.

Člankom 13. utvrđena je mogućnost suda ili upravnog tijela koje nadgleda udružnu tužbu da na zahtjev kvalificiranog subjekta koji je pokrenuo udružnu tužbu naredi trgovcu koji se brani da dostavi dokaze relevantne za predmet u njegovoj kontroli. Utvrđivanje povrede, uzročno-posljedične veze između povrede i štete za potrošače i brojčano iskazivanje stvarne odštete za predmetne potrošače zahtijevaju činjeničnu i ekonomsku analizu. Tuženik će posjedovati neke relevantne dokaze koji nisu dostupni kvalificiranom subjektu, a potrebni su mu kako bi dokazao svoje tvrdnje. To može biti slučaj i s informacijama potrebnima za prikladno obavještavanje predmetnih potrošača o udružnoj tužbi koja je u tijeku. Ovom odredbom zajamčit će se da u svim državama članicama postoji minimalna razina djelotvornog pristupa informacijama koje su potrebne kvalificiranim subjektima kako bi dokazali svoje tvrdnje i na prikladan način obavijestili predmetne potrošače o udružnoj tužbi koja je u tijeku. Direktivom se istovremeno izbjegavaju preširoke i skupe obveze otkrivanja informacija koje bi mogle stvoriti nepotrebna opterećenja za tuženika i rizik od zlouporabe. Takvo će otkrivanje informacija uvijek biti podložno strogom sudskom ili upravnom nadzoru u pogledu njegove nužnosti, opsega i proporcionalnosti.

Člankom 14. zajamčene su učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije ako tuženik ne poštuje konačnu odluku suda ili upravnog tijela u okviru udružne tužbe. Te sankcije bit će dostupne u obliku novčanih kazni u svim državama članicama. Predstavljaju značajan poticaj trgovcima da brzo postignu sukladnost s konačnim odlukama i nalogima za pravnu zaštitu, kao i odobrenim nagodbama.

Člankom 15. utvrđena su pravila o pomoći za kvalificirane subjekte. Njime je zajamčeno da kvalificiranim subjektima neće biti onemogućeno pokretanje udružnih tužbi u skladu s ovom Direktivom zbog troškova povezanih s postupcima. Troškovi postupka ne bi trebali stvarati pretjerane prepreke za kvalificirane subjekte u ostvarenju njihova prava na djelovanje u javnom interesu zaštite kolektivnih interesa potrošača. Odredbom su države članice i Komisija ovlaštene i za pružanje potpore i olakšavanje suradnje između kvalificiranih subjekata i njihove razmjene iskustava u svrhu povećanja stope korištenja udružnih tužbi protiv povreda s prekograničnim posljedicama.

Člankom 16. utvrđena su pravila relevantna za prekogranične udružne tužbe. Njime je zajamčeno uzajamno priznavanje pravnog položaja kvalificiranih subjekata koje je odredila

jedna država članica za pokretanje udružne tužbe u drugoj državi članici. Nadalje, njime je kvalificiranim subjektima iz različitih država članica omogućeno da zajednički djeluju u okviru jedne udružne tužbe pred jednim forumom nadležnim u skladu s relevantnim pravilima EU-a i nacionalnim pravilima.

Člancima 17. do 22. utvrđene su odredbe o stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ, ocjenjivanju i izvješćivanju Komisije, prenošenju, prijelaznim odredbama i stupanju na snagu, vremenskoj primjeni i adresatima predložene Direktive.

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o udružnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage
Direktive 2009/22/EZ**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,
uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,
nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,
uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora²⁸,
u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,
budući da:

- (1) Svrha je ove Direktive omogućiti kvalificiranim subjektima, koji zastupaju kolektivne interese potrošača, da traže pravni lijek putem udružnih tužbi protiv povreda odredaba prava Unije. Kvalificirani subjekti trebali bi imati mogućnost zatražiti zaustavljanje ili zabranu povrede, potvrdu da je došlo do povrede i mogućnost traženja pravne zaštite, kao što je odšteta, popravak ili sniženje cijene, kako je dostupno u skladu s nacionalnim pravilima.
- (2) Direktivom 2009/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁹ kvalificiranim subjektima omogućeno je pokretanje udružnih tužbi usmjerenih ponajprije na zaustavljanje i zabranu povreda prava Unije štetnih za kolektivne interese potrošača. Međutim, ta se Direktiva nije u dovoljnoj mjeri bavila izazovima za provedbu potrošačkog prava. Kako bi se popravilo odvracanje od nezakonitih praksi i smanjila šteta za potrošače, potrebno je ojačati mehanizme za zaštitu kolektivnih interesa potrošača. S obzirom na brojne promjene, radi jasnoće primjereno je zamijeniti Direktivu 2009/22/EZ.
- (3) Udružna tužba trebala bi predstavljati djelotvoran i učinkovit način zaštite kolektivnih interesa potrošača. Njome bi kvalificiranim subjektima trebalo biti omogućeno djelovanje u svrhu osiguranja usklađenosti s relevantnim odredbama prava Unije i savladavanje prepreka s kojima su suočeni potrošači u okviru pojedinačnih postupaka, kao što su nesigurnost u pogledu njihovih prava i dostupnih postupovnih mehanizama, psihološka nevoljkost za djelovanje i negativan odnos očekivanih troškova i koristi od pojedinačnog postupka.
- (4) Važno je osigurati potrebnu ravnotežu između pristupa pravosuđu i postupovnih zaštitnih mjera kojima se sprječava zlouporaba sudskih postupaka, koje bi mogle

²⁸ SL C [...], [...], str. [...].

²⁹ SL L 110/30, 1.5.2009.

neopravdano otežati mogućnost poslovnog subjekta da posluje na jedinstvenom tržištu. Kako bi se spriječila zlouporaba udružnih tužbi, potrebno je izbjeći elemente kao što su kaznena odšteta i izostanak ograničenja u pogledu prava na pokretanje postupka u ime oštećenih potrošača, a potrebno je i uspostaviti jasna pravila o različitim postupovnim aspektima kao što su imenovanje kvalificiranih subjekata, podrijetlo njihovih sredstava i vrsta informacija potrebnih za pružanje potpore udružnoj tužbi. Ova Direktiva ne bi smjela utjecati na pravila koja se odnose na raspodjelu postupovnih troškova.

- (5) Povrede prava koje utječu na kolektivne interese potrošača često imaju prekogranične posljedice. Djelotvornije i učinkovitije udružne tužbe dostupne diljem Unije trebale bi povećati povjerenje potrošača u unutarnje tržište i potaknuti ih na ostvarenje njihovih prava.
- (6) Direktiva treba obuhvaćati različita područja kao što su zaštita podataka, financijske usluge, putovanja i turizam, energetika, telekomunikacije i okoliš. Trebala bi obuhvaćati povrede odredaba prava Unije koje štite interese potrošača, neovisno o tome nazivaju li se oni u relevantnom pravu Unije potrošačima ili putnicima, korisnicima, klijentima, malim ulagačima, malim ulagateljima ili drugačije. Kako bi se zajamčio prikladan odgovor na povredu prava Unije, čiji se oblik i razmjer brzo mijenjaju, pri svakom donošenju novog akta Unije relevantnog za zaštitu kolektivnih interesa potrošača valja razmotriti je li potrebno izmijeniti Prilog ovoj Direktivi kako bi bio obuhvaćen područjem primjene tog akta.
- (7) Komisija je donijela zakonodavne prijedloge Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 261/2004 o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta te Uredbe (EZ) br. 2027/97 o odgovornosti zračnih prijevoznika u vezi s prijevozom putnika i njihove prtljage³⁰ te Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pravima i obvezama putnika u željezničkom prometu³¹. Stoga je prikladno omogućiti da godinu dana nakon stupanja na snagu ove Direktive Komisija procijeni pruža li se pravilima Unije u području prava putnika u zračnom i željezničkom prometu odgovarajuća razina zaštite potrošača u usporedbi s pravima pruženima u skladu s ovom Direktivom te da donese sve potrebne zaključke u pogledu područja primjene ove Direktive.
- (8) U skladu s Direktivom 2009/22/EZ ova bi Direktiva trebala obuhvaćati domaće i prekogranične povrede prava, osobito kada potrošači zahvaćeni povredom žive u jednoj državi članici ili nekoliko njih, osim u državi članici u kojoj trgovac koji krši zakone ima poslovni nastan. Jednako tako, treba obuhvaćati povrede prava koje su prestale prije pokretanja ili zaključivanja udružne tužbe jer i dalje može biti potrebno spriječiti ponavljanje prakse, utvrditi je li praksa predstavljala povredu prava i omogućiti pravnu zaštitu potrošača.
- (9) Ovom Direktivom ne bi trebalo uspostaviti pravila privatnog međunarodnog prava u pogledu jurisdikcije, priznavanja i izvršenja presuda ili primjenjivog prava. Na udružne tužbe utvrđene ovom Direktivom primjenjuju se postojeći instrumenti prava Unije.
- (10) Budući da samo kvalificirani subjekti mogu pokrenuti udružne tužbe, kako bi se zajamčilo primjereno zastupanje kolektivnih interesa potrošača, kvalificirani subjekti

³⁰ COM(2013) 130 final.

³¹ COM(2017) 548 final.

trebaju ispunjavati kriterije uspostavljene ovom Direktivom. Trebali bi osobito biti pravilno osnovani u skladu s pravom države članice, što bi uključivalo, na primjer, zahtjeve u pogledu broja članova, stupnja stalnosti ili zahtjeve u pogledu transparentnosti o predmetnim aspektima njihove strukture kao što su organizacijski statut, upravljačka struktura, ciljevi i metode rada. Jednako tako, moraju poslovati neprofitno i moraju imati opravdan interes za osiguranje usklađenosti s relevantnim pravom Unije. Ti kriteriji trebaju se primjenjivati na prethodno određene kvalificirane subjekte i kvalificirane subjekte određene na *ad hoc* osnovi uspostavljene u svrhu određenog postupka.

- (11) Neovisna javna tijela i organizacije potrošača trebaju osobito imati aktivnu ulogu u osiguranju sukladnosti s relevantnim odredbama prava Unije i primjereni su za djelovanje u svojstvu kvalificiranih subjekata. Budući da ta tijela imaju pristup različitim izvorima informacija o praksama trgovaca prema potrošačima i različite prioritete za svoja djelovanja, države članice trebale bi imati slobodu u odlučivanju o vrstama mjera koje može tražiti svaki od tih kvalificiranih subjekata u udružnim tužbama.
- (12) Budući da djelotvorna i učinkovita zaštita kolektivnih interesa potrošača može biti ostvarena sudskim i upravnim postupcima, državama članicama prepušteno je odlučivanje o tome može li se udružna tužba pokrenuti u okviru sudskog ili upravnog postupka ili oboje, ovisno o relevantnom području prava ili gospodarskom sektoru. Time se ne dovodi u pitanje pravo na djelotvorni pravni lijek utvrđeno člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, pri čemu su države članice dužne zajamčiti da potrošači i poslovni subjekti imaju pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom ili protiv bilo kakve upravne odluke donesene u skladu s nacionalnim odredbama o provedbi ove Direktive. To obuhvaća mogućnost da stranke ishode odluku kojom se odobrava obustava ili izvršenje sporne odluke u skladu s nacionalnim pravom.
- (13) Kako bi se povećala postupovna djelotvornost udružnih tužbi, kvalificirani subjekti trebaju imati mogućnost traženja različitih mjera u okviru jedne udružne tužbe ili u okviru zasebnih udružnih tužbi. Te mjere trebaju obuhvaćati privremene mjere za zaustavljanje tekuće prakse ili zabranu prakse ako ona nije provedena, ali postoji opasnost od toga da bi mogla prouzročiti ozbiljnu ili nepopravljivu štetu za potrošače, mjere kojima se utvrđuje da određena praksa predstavlja kršenje prava i, ako je to potrebno, za zaustavljanje ili zabranu prakse u budućnosti, kao i mjere usmjerene na otklanjanje daljnjih posljedica povrede, uključujući pravnu zaštitu. Ako traže mjere u okviru jednog postupka, kvalificiranim subjektima treba biti omogućeno da u trenutku pokretanja tužbe zatraže sve relevantne mjere ili da prvo zatraže relevantni privremeni sudski nalog, a potom, prema potrebi, nalog za pravnu zaštitu.
- (14) Sudski nalozi usmjereni su na zaštitu kolektivnih interesa potrošača neovisno o stvarnom gubitku ili šteti koju su pretrpjeli pojedinačni potrošači. Sudskim nalogima može se od trgovaca zatražiti da poduzmu određenu mjeru, primjerice da potrošačima daju informacije koje su prethodno izostavili, čime su prekršili zakonske obveze. Odluke kojima je utvrđeno da određena praksa predstavlja povredu prava ne smiju ovisiti o tome je li praksa počinjena namjerno ili zbog nemara.
- (15) Kvalificirani subjekt koji pokreće udružnu tužbu u skladu s ovom Direktivom treba biti stranka u postupku. Potrošači zahvaćeni povredom prava trebaju imati prikladne mogućnosti za ostvarenje koristi od relevantnih ishoda udružne tužbe. Sudskim

naložima izdanima u skladu s ovom Direktivom ne dovode se u pitanje pojedinačne tužbe koje su pokrenuli potrošači oštećeni praksom koja podliježe sudskim naložima.

- (16) Kvalificirani subjekti trebaju imati mogućnost traženja mjera usmjerenih na otklanjanje daljnjih posljedica povrede. Te mjere mogle bi, među ostalim, uključivati naknadu, popravak, zamjenu, sniženje cijene, raskid ugovora ili povrat plaćenog iznosa, ovisno o tome što je od navedenoga primjereno i dostupno u skladu s nacionalnim pravima.
- (17) Naknada dodijeljena oštećenim potrošačima u situacijama u kojima je zahvaćen velik broj oštećenika ne bi trebala prelaziti iznos koji duguje trgovac u skladu s važećim nacionalnim pravom ili pravom Unije kako bi se pokrila stvarna šteta koju su pretrpjeli. Posebice je potrebno izbjegavati kaznene odštete koje dovode do prevelike naknade za pretrpljenu štetu u korist stranke tužitelja.
- (18) Države članice mogu od kvalificiranih subjekata zatražiti da dostave dostatne informacije u prilog udružne tužbe za pravnu zaštitu, uključujući opis skupine potrošača oštećenih povredom te činjenična i pravna pitanja koja je potrebno riješiti u okviru udružne tužbe. Od kvalificiranog subjekta ne treba tražiti da pojedinačno identificira sve potrošače oštećene povredom kako bi pokrenuo tužbu. U udružnim tužbama za pravnu zaštitu sud ili upravno tijelo treba što je ranije moguće u postupku provjeriti je li prikladno pokrenuti predmet u obliku udružne tužbe s obzirom na narav povrede i značajke štete koju su pretrpjeli predmetni potrošači.
- (19) Državama članicama treba omogućiti da odlučuju može li njihov sud ili nacionalno nadležno tijelo pred kojim je pokrenuta udružna tužba za pravnu zaštitu u iznimnim okolnostima umjesto naloga za pravnu zaštitu izdati deklaratornu odluku o odgovornosti trgovca prema potrošačima oštećenima povredom na koju se pojedinačni potrošači mogu izravno oslanjati u daljnjim postupcima pravne zaštite. To treba omogućiti u dostatno obrazloženim predmetima kada bi bilo složeno i neučinkovito brojčano utvrditi pojedinačnu pravnu zaštitu za svakog potrošača obuhvaćenog udružnom tužbom. Deklaratorne odluke ne bi se trebale izdavati u situacijama koje nisu složene, a osobito u situacijama u kojima se oštećeni potrošači mogu identificirati i u kojima su pojedinačni potrošači pretrpjeli usporedivu štetu u odnosu na vremensko razdoblje ili kupnju. Isto tako, deklaratorne odluke ne bi se trebale izdavati u slučajevima kada je iznos gubitka koji je pretrpio svaki pojedinačni potrošač tako mali da je malo vjerojatno da će pojedinačni potrošači tražiti pojedinačnu pravnu zaštitu. Sud ili nacionalno nadležno tijelo treba uredno obrazložiti zašto su u određenom predmetu pribjegli deklaratornoj odluci umjesto nalogu za pravnu zaštitu.
- (20) Ako se potrošači oštećeni istom praksom mogu identificirati i ako su pretrpjeli usporedivu štetu u odnosu na vremensko razdoblje ili kupnju, kao što je slučaj u dugoročnim potrošačkim ugovorima, sud ili upravno tijelo može jasno definirati skupinu potrošača oštećenih povredom tijekom udružne tužbe. Konkretno, sud ili upravno tijelo može zatražiti od trgovca koji krši zakone da dostavi relevantne podatke, kao što su identitet predmetnih potrošača i trajanje prakse. Zbog ekspeditivnog i učinkovitog rješavanja takvih predmeta države članice mogle bi, u skladu sa svojim nacionalnim pravom, razmotriti mogućnost da potrošači mogu izravno ostvariti koristi od naloga za pravnu zaštitu nakon što se on izda, a da prije toga ne moraju pojedinačno dodijeliti ovlasti.
- (21) U slučajevima male vrijednosti većina potrošača vjerojatno neće pokrenuti postupak radi izvršenja svojih prava jer bi naponi premašili pojedinačne koristi. Međutim, ako se ista praksa odnosi na više potrošača, agregirani gubitak može biti znatan. U takvim

predmetima sud ili nadležno tijelo može smatrati da je nerazmjerno distribuirati sredstva oštećenim potrošačima jer je to, primjerice, preskupo ili neizvedivo. Stoga bi sredstva zaprimljena u okviru udružnih tužbi bolje služila zaštiti kolektivnih interesa potrošača i trebaju se usmjeriti u odgovarajuće javne svrhe, primjerice u fond za pravnu pomoć za potrošače, kampanje podizanja svijesti ili pokrete za zaštitu potrošača.

- (22) Mjere usmjerene na otklanjanje daljnjih posljedica povrede mogu se tražiti samo na temelju konačne odluke kojom je utvrđena povreda prava Unije, obuhvaćenog područjem primjene ove Direktive, kojom se šteta nanosi kolektivnim interesima potrošača, uključujući konačan sudski nalog izdan u okviru udružne tužbe. Mjere kojima se otklanjaju daljnje posljedice povrede osobito se mogu tražiti na temelju konačnih odluka suda ili upravnog tijela u kontekstu djelovanja izvršavanja uređenih Uredbom (EU) 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje propisa o zaštiti potrošača i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2006/2004³².
- (23) Direktivom je predviđen postupovni mehanizam koji ne utječe na pravila o utvrđivanju materijalnih prava potrošača na ugovorne i izvanugovorne mjere popravljivanja štete u slučajevima kada su njihovi interesi oštećeni povredom prava, kao što su pravo na naknadu štete, raskid ugovora, povrat plaćenog iznosa, zamjena, popravak ili sniženje cijene. Udružna tužba za pravnu zaštitu u skladu s ovom Direktivom može se pokrenuti samo ako su takva materijalna prava predviđena pravom Unije ili nacionalnim pravom.
- (24) Ovom se Direktivom ne zamjenjuju postojeći nacionalni mehanizmi za kolektivnu pravnu zaštitu. Uzimajući u obzir njihove pravne tradicije, odluka o tome hoće li odrediti udružnu tužbu utvrđenu ovom Direktivom kao dio postojećeg ili budućeg mehanizma za kolektivnu pravnu zaštitu ili kao alternativu tom mehanizmu prepušta se državama članicama, pod uvjetom da je nacionalni mehanizam usklađen s postupcima utvrđenima ovom Direktivom.
- (25) Kvalificirani subjekti moraju biti u potpunosti transparentni u pogledu izvora financiranja njihove djelatnosti općenito i u pogledu sredstava koja se upotrebljavaju za određenu udružnu tužbu za pravnu zaštitu kako bi se sud ili upravno tijelo moglo uvjeriti u to da ne postoje sukobi interesa između izvora financiranja treće strane i kvalificiranog subjekta i kako bi se izbjegli rizici od zlouporabe sudskih postupaka, kao i kako bi ocijenili jesu li financiranjem treće strane osigurani dovoljni resursi za ispunjavanje financijskih obveza prema kvalificiranom subjektu. Podaci koje kvalificirani subjekt pruža sudu ili upravnom tijelu koje nadzire udružnu tužbu trebaju biti takvi da to tijelo može utvrditi može li treća strana utjecati na postupovne odluke kvalificiranog subjekta u kontekstu udružne tužbe, uključujući u pogledu nagodbi te je li osigurano financiranje udružne tužbe za pravnu zaštitu protiv tuženika koji predstavlja konkurenciju osobi koja je osigurala sredstva ili protiv tuženika o kojem ovisi osoba koja je osigurala sredstva. Ako je bilo koja od tih okolnosti potvrđena, sud ili upravno tijelo treba imati ovlast za zatraže od kvalificiranog subjekta da odbije relevantno financiranje i, prema potrebi, da odbije položaj kvalificiranog subjekta u određenom predmetu.
- (26) Valja poticati kolektivne izvansudske nagodbe usmjerene na pružanje pravne zaštite oštećenim potrošačima prije pokretanja udružne tužbe i u svakoj fazi udružne tužbe.

³²

SL L 345, 27.12.2017.

- (27) Države članice mogu predvidjeti mogućnost da kvalificirani subjekt i trgovac koji su postigli nagodbu o pravnoj zaštiti za potrošače oštećene navodno nezakonitom praksom tog trgovca zajedno zatraže od suda ili upravnog tijela da odobri tu nagodbu. Sud ili upravno tijelo treba prihvatiti takvu nagodbu samo ako se trenutačno ne vodi druga udružna tužba o istoj praksi. Nadležni sud ili upravno tijelo koje odobrava takvu kolektivnu nagodbu mora uzeti u obzir interese i prava svih uključenih stranaka, uključujući pojedinačne potrošače. Pojedinačni potrošači trebaju imati mogućnost prihvatiti ili odbiti obvezivanje takvom nagodbom.
- (28) Sud i upravno tijelo trebaju imati ovlast za pozivanje trgovca koji krši zakone i kvalificirano tijelo koje je pokrenulo udružnu tužbu da započnu pregovore u svrhu postizanja nagodbe o pravnoj zaštiti za predmetne potrošače. Pri donošenju odluke o pozivanju stranaka na postizanje izvansudske nagodbe valja uzeti u obzir vrstu povrede na koju se tužba odnosi, značajke predmetnih potrošača, moguću vrstu pravne zaštite koja će biti ponuđena, spremnost stranaka na postizanje nagodbe te ekspeditivnost postupka.
- (29) Kako bi se olakšala pravna zaštita za pojedinačne potrošače koja se traži na temelju konačnih deklaratornih odluka o odgovornosti trgovca prema potrošačima oštećenima povredom izdanih u okviru udružnih tužbi, sud ili nadležno tijelo koje je donijelo odluku mora biti ovlašteno zatražiti od kvalificiranog subjekta i trgovca da postignu zajedničku nagodbu.
- (30) Sve izvansudske nagodbe postignute u kontekstu udružne tužbe ili na temelju konačne deklaratorne odluke mora odobriti relevantni sud ili upravno tijelo kako bi se zajamčila njihova zakonitost i pravednost, uzimajući u obzir interese i prava svih uključenih strana. Pojedinačni potrošači trebaju imati mogućnost prihvatiti ili odbiti obvezivanje takvom nagodbom.
- (31) Za uspjeh udružne tužbe od ključne je važnosti da potrošači budu obaviješteni o njoj. Potrošači trebaju biti obaviješteni o tekućoj udružnoj tužbi, činjenici da se praksa trgovca smatra kršenjem zakona, njihovim pravima nakon utvrđivanja postojanja povrede i svim daljnjim koracima koje trebaju poduzeti predmetni potrošači, osobito u pogledu dobivanja pravne zaštite. Rizici u pogledu ugleda povezani sa širenjem informacija o povredi jednako su tako važni za odvracanje trgovaca koji krše prava potrošača.
- (32) Kako bi bili djelotvorni, podaci trebaju biti primjereni i razmjerni okolnostima predmeta. Trgovac koji krši zakone treba na primjeren način obavijestiti sve zahvaćene potrošače o konačnom sudskom nalogu i nalogima za pravnu zaštitu izdanima u okviru udružne tužbe, kao i o nagodbi koju je odobrio sud ili upravno tijelo. Takvi se podaci mogu objaviti na mrežnoj stranici trgovca, na društvenim mrežama, internetskim tržištima ili u popularnim novinama, uključujući novine koje se distribuiraju isključivo elektroničkim komunikacijskim sredstvima. Ako je to moguće, potrebno je pojedinačno obavijestiti potrošače elektroničkim ili papirnatim dopisima. Ti podaci trebaju biti pruženi u formatima dostupnima osobama s invaliditetom na zahtjev.
- (33) Radi povećanja pravne sigurnosti, izbjegavanja nedosljednosti u primjeni prava Unije i povećanja djelotvornosti i postupovne učinkovitosti udružnih tužbi i mogućeg daljnjeg poduzimanja mjera u skladu s tužbama za pravnu zaštitu, povreda utvrđena u konačnoj odluci, uključujući konačni sudski nalog u skladu s ovom Direktivom, koju je donijelo upravno tijelo ili sud treba se smatrati nedvojbeno utvrđenom u naknadnim pravnim postupcima povezanima s istom povredom koju je počinio isti trgovac u pogledu

naravi povrede i njezina materijalnog, osobnog, vremenskog i teritorijalnog opsega, kako je utvrđeno tom konačnom odlukom. Ako je mjera za otklanjanje daljnjih posljedica povrede, uključujući mjera pravne zaštite donesena u državi članici koja nije država članica u kojoj je izdana konačna odluka kojom je utvrđena povreda, odluka treba predstavljati oborivu pretpostavku o tome da je nastala povreda.

- (34) Države članice trebaju zajamčiti da se pojedinačne tužbe za pravnu zaštitu mogu temeljiti na konačnim deklaratornim odlukama izdanim u okviru udružne tužbe. Takve tužbe trebaju biti dostupne kao ekspeditivni i pojednostavljeni postupci.
- (35) Tužbe za pravnu zaštitu koje se temelje na činjenici da je povreda utvrđena konačnim sudskim nalogom ili konačnom deklaratornom odlukom o odgovornosti trgovca prema oštećenim potrošačima u skladu s ovom Direktivom ne smiju biti ograničene nacionalnim pravilima o rokovima zastare. Pokretanje udružne tužbe imat će učinak obustave ili prekida rokova zastare za sve tužbe za pravnu zaštitu za potrošače obuhvaćene tom tužbom.
- (36) Za udružne tužbe za sudske naloge valja zajamčiti potrebnu postupovnu ekspeditivnost. Za sudske naloge s privremenim učinkom uvijek se treba provoditi ubrzani postupak kako bi se spriječila šteta ili daljnja šteta prouzročena povredom.
- (37) Dokazi su važan element za utvrđivanje predstavlja li određena praksa povredu zakona, postoji li rizik od njezina ponavljanja, za utvrđivanje potrošača zahvaćenih povredom, za odlučivanje o mjerama popravljivanja štete i primjereno obavještanje potrošača u okviru udružne tužbe o aktualnom postupku i njegovim konačnim ishodima. Međutim, odnosi između poduzetnika i potrošača obilježeni su asimetričnošću informacija, a potrebne informacije mogu biti u isključivom posjedu trgovca, zbog čega su nedostupne kvalificiranom subjektu. Stoga kvalificirani subjekti trebaju imati pravo od suda ili upravnog tijela zatražiti da obveže trgovca na otkrivanje dokaza relevantnih za njihovu tužbu ili potrebnih za primjereno obavještanje zahvaćenih potrošača o udružnoj tužbi, pri čemu nije potrebno da utvrde pojedinačne dokazne stavke. Sud ili nadležno tijelo koje nadzire udružnu tužbu treba pažljivo ocijeniti potrebu, opseg i razmjernost takvog otkrivanja uzimajući u obzir zaštitu legitimnih interesa trećih strana i u skladu s primjenjivim pravilima Unije i nacionalnim pravilima o povjerljivosti.
- (38) Kako bi se zajamčila djelotvornost udružnih tužbi, trgovci koji krše zakone trebaju biti izloženi učinkovitom, odvraćajućim i razmjernim sankcijama za neusklađenost s konačnom odlukom izdanom u okviru udružne tužbe.
- (39) Budući da se udružnim tužbama nastoji ostvariti javni interes zaštitom kolektivnih interesa potrošača, države članice trebaju zajamčiti da kvalificiranim subjektima nije onemogućeno pokretanje udružnih tužbi u skladu s ovom Direktivom zbog troškova povezanih s postupcima.
- (40) Suradnja i razmjena informacija između kvalificiranih subjekata iz različitih država članica pokazali su se korisnim u rješavanju prekograničnih povreda prava. Postoji potreba za nastavkom i širenjem mjera jačanja sposobnosti i suradnje na veći broj kvalificiranih subjekata diljem Unije kako bi se u većoj mjeri upotrebljavale udružne tužbe s prekograničnim posljedicama.
- (41) U svrhu učinkovitog rješavanja povreda s prekograničnim posljedicama, valja zajamčiti uzajamno priznavanje pravnog položaja kvalificiranih subjekata koje je unaprijed odredila jedna država članica za pokretanje udružne tužbe u drugoj državi članici. Nadalje, kvalificirani subjekti iz različitih država članica trebaju imati

mogućnost udruživanja u okviru jedne udružne tužbe pred jedinstvenim forumom, a u skladu s relevantnim pravilima o nadležnosti jurisdikcije. U svrhu učinkovitosti i djelotvornosti jedan kvalificirani subjekt trebao bi moći pokrenuti udružnu tužbu u ime drugih kvalificiranih subjekata koji zastupaju potrošače iz različitih država članica.

- (42) Ova Direktiva poštuje temeljna prava i načela prepoznata posebno u Povelji o temeljnim pravima Europske unije. U skladu s time ovu bi Direktivu trebalo tumačiti i primjenjivati u skladu s tim pravima i načelima, uključujući one koji se odnose na pravo na djelotvoran pravni lijek i pošteno suđenje, kao i na pravo na obranu.
- (43) U pogledu zakona o zaštiti okoliša predmetnom Direktivom u obzir se uzima UNECE-ova Konvencija iz Aarhusa o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša („Aarhuška konvencija”).
- (44) Ciljevi ove Direktive, odnosno uspostavljanje mehanizma udružne tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača u svrhu osiguranja visoke razine zaštite potrošača diljem Unije i pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta, ne mogu se u dovoljnoj mjeri postići djelovanjem isključivo država članica, nego se, zbog prekograničnih posljedica udružnih tužbi, mogu bolje postići na razini Unije. Unija stoga može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (45) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom od 28. rujna 2011. država članica i Komisije o dokumentima s objašnjenjima³³, države članice odlučile su u opravdanim slučajevima uz obavijest o svojim mjerama prenošenja priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se pojašnjava povezanost između sastavnica Direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. U pogledu ove Direktive zakonodavac smatra opravdanim dostavljanje takvih dokumenata.
- (46) Primjereno je predvidjeti pravila za vremensku primjenu ove Direktive.
- (47) Direktivu 2009/22/EZ stoga bi trebalo staviti izvan snage,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Poglavlje 1.

Predmet, područje primjene i definicije

Članak 1.

Predmet

1. Ovom Direktivom utvrđuju se pravila kojima se kvalificiranim subjektima omogućuje pokretanje udružnih tužbi u svrhu zaštite kolektivnih interesa potrošača uz istodobno osiguranje odgovarajućih jamstava u svrhu izbjegavanja zlouporabe sudskih postupaka.
2. Ova Direktiva ne sprječava države članice da donesu ili ostave na snazi odredbe na temelju kojih se kvalificiranim subjektima i drugim predmetnim osobama druga

³³ SL C 369, 17.12.2011., str. 14.

postupovna sredstva za pokretanje postupaka za zaštitu kolektivnih interesa potrošača na nacionalnoj razini.

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Direktiva primjenjuje na udružne tužbe pokrenute protiv kršenja odredbi prava Unije navedenog u Prilogu I. od strane trgovaca koja štete ili mogu naštetiti kolektivnim interesima potrošača. Primjenjuje se na domaće i prekogranične povrede, uključujući u slučajevima kada su te povrede prestale prije pokretanja ili zaključenja udružne tužbe .
2. Ova Direktiva ne utječe na pravila kojima se utvrđuju ugovorni i izvanugovorni pravni lijekovi dostupni potrošačima za takve povrede u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom.
3. Ovom se Direktivom ne dovode u pitanje pravila Unije o međunarodnom privatnom pravu, a posebno pravila koja se odnose na nadležnost sudova i primjenjivo pravo.

Članak 3.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „potrošač” znači svaka fizička osoba koja djeluje u svrhe koje ne ulaze u okvir njezine trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti;
- (2) „trgovac” znači svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o tome je li u privatnom ili javnom vlasništvu koja djeluje, među ostalim i preko drugih osoba koje djeluju u njezino ime ili za njezin račun, u svrhe povezane sa svojom trgovačkom, poslovnom, obrtničkom ili profesionalnom djelatnošću;
- (3) „kolektivni interesi potrošača” znači interesi više potrošača;
- (4) „udružna tužba” znači tužba za zaštitu kolektivnih interesa potrošača u kojoj predmetni potrošači nisu stranke;
- (5) „praksa” znači čin ili propust trgovca;
- (6) „konačna odluka” znači odluka suda države članice protiv koje se ne može podnijeti žalba ili se više ne može podnijeti žalba ili odluka upravnog tijela koja više ne može biti predmet sudskog preispitivanja.

Poglavlje 2.

Udružne tužbe

Članak 4.

Kvalificirani subjekti

1. Države članice osiguravaju da udružne tužbe mogu pokrenuti kvalificirani subjekti koje su unaprijed, na njihov zahtjev, odredile države članice u tu svrhu i koji su uneseni na javno dostupan popis.

Države članice određuju subjekt kao kvalificirani subjekt ako ispunjava sljedeće kriterije:

- (a) ako je zakonito osnovan u skladu s pravom države članice;
- (b) ako ima legitiman interes u osiguravanju poštovanja odredaba prava Unije obuhvaćenog ovom Direktivom;
- (c) ako ima neprofitni karakter.

Države članice redovno procjenjuju nastavlja li kvalificirani subjekt postupati u skladu s tim kriterijima. Države članice dužne su zajamčiti da kvalificirani subjekt gubi svoj status u skladu s ovom Direktivom ako više ne ispunjava jedan kriterij naveden u prvom podstavku ili više njih.

2. Države članice mogu imenovati kvalificirani subjekt na *ad hoc* osnovi za određenu udružnu tužbu na njegov zahtjev ako postupaju u skladu s kriterijima navedenima u stavku 1.
3. Države članice dužne su zajamčiti da su osobito organizacije potrošača i neovisna javna tijela prihvatljivi za status kvalificiranog subjekta. Države članice mogu odrediti organizacije potrošača koje zastupaju članove iz više od jedne države članice kao kvalificirane subjekte.
4. Države članice mogu odrediti pravila kojima se utvrđuje koji kvalificirani subjekti mogu tražiti sve mjere iz članaka 5. i 6. te koji kvalificirani subjekti mogu tražiti samo jednu mjeru ili više tih mjera.
5. Uskladenost kvalificiranog subjekta s kriterijima iz stavka 1. ne dovodi u pitanje pravo suda li upravnog tijela da ispita je li činjenica da kvalificirani subjekt pokreće tužbu u određenom predmetu opravdana njegovom svrhom u skladu s člankom 5. stavkom 1.

Članak 5.

Udružne tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača

1. Države članice osiguravaju da kvalificirani subjekti mogu pokretati udružne tužbe pred nacionalnim sudovima ili upravnim tijelima pod uvjetom da postoji izravna povezanost između glavnih ciljeva subjekta i prava koja proizlaze u skladu s pravom Europske unije za koja se tvrdi da su prekršena, a u pogledu kojih se pokreće tužba.
2. Države članice dužne su zajamčiti da kvalificirani subjekti imaju pravo pokrenuti udružne tužbe kojima se traži donošenje sljedećih mjera:
 - (a) sudskog naloga kao privremene mjere za zaustavljanje prakse ili, ako praksa još nije provedena, ali je predstojeća, za zabranu prakse;
 - (b) sudskog naloga kojim se utvrđuje da praksa predstavlja kršenje zakona te, prema potrebi, kojom se praksa zaustavlja ili, ako praksa još nije provedena, ali je predstojeća, nalog za zabranu prakse.

Kako bi tražili donošenje sudskih naloga, kvalificirani subjekti ne moraju ishoditi ovlaštenje zahvaćenih pojedinačnih potrošača ili dostaviti dokaz o stvarnom gubitku ili šteti koju je pretrpio dotični potrošač ili o namjeri ili nemaru trgovca.

3. Države članice dužne su zajamčiti da kvalificirani subjekti imaju pravo pokrenuti udružne tužbe kojima se otklanjaju daljnje posljedice povrede. Donošenje ovih mjera traži se na temelju bilo koje konačne odluke kojom je utvrđeno da praksa predstavlja

povredu prava Unije navedenog u Prilogu I., kojom je nanesena šteta kolektivnim interesima potrošača, uključujući konačni sudski nalog iz stavka 2. točke (b).

4. Ne dovodeći u pitanje članak 4. stavak 4., države članice dužne su zajamčiti da kvalificirani subjekti mogu tražiti donošenje mjera za otklanjanje daljnjih posljedica povrede s mjerama iz stavka 2. u okviru jedinstvene udružne tužbe.

Članak 6.

Mjere pravne zaštite

1. Za potrebe članka 5. stavka 3. države članice dužne su zajamčiti da su kvalificirani subjekti ovlašteni za pokretanje udružnih tužbi u svrhu ishoda naloga za pravnu zaštitu kojim se trgovac obvezuje da, među ostalim, osigura naknadu, popravak, zamjenu, smanjenje cijene, raskid ugovora ili povrat plaćene cijene, kako je prikladno. Država članica može zahtijevati ovlaštenje zahvaćenih pojedinačnih potrošača prije donošenja deklaratorne odluke ili izdavanja naloga za pravnu zaštitu.
Kvalificirani subjekt dužan je dostaviti dostatne dokaze propisane nacionalnim pravom u potporu tužbi, uključujući opis potrošača obuhvaćenih tužbom te činjenična i pravna pitanja koja je potrebno riješiti.
2. Odstupajući od stavka 1., države članice mogu ovlastiti sud ili upravno tijelo da umjesto naloga za pravnu zaštitu donese deklaratornu odluku o odgovornosti trgovca prema potrošačima oštećenima povredom prava Unije navedenog u Prilogu I., u propisno obrazloženim slučajevima u kojima je, zbog značajki pojedinačne štete koju su pretrpjeli zahvaćeni potrošači, brojčano iskazivanje pojedinačne pravne zaštite složeno.
3. Stavak 2. ne primjenjuje se:
 - (a) na predmete u kojima se potrošači oštećeni povredom mogu identificirati i u kojima su potrošači pretrpjeli usporedivu štetu u odnosu na vremensko razdoblje ili kupnju. U takvim slučajevima zahtjev ovlaštenja zahvaćenih pojedinačnih potrošača ne predstavlja uvjet za pokretanje tužbe. Pravna zaštita usmjerena je na dotične potrošače;
 - (b) ako su potrošači pretrpjeli mali gubitak, zbog čega bi bilo nerazmjerno dodijeliti im pravnu zaštitu. U takvim slučajevima države članice dužne su zajamčiti da nije potrebno ovlaštenje dotičnih pojedinačnih potrošača. Pravna zaštita mora biti usmjerena prema javnoj svrsi i služiti kolektivnim interesima potrošača.
4. Pravna zaštita dobivena putem konačne odluke u skladu sa stavcima 1., 2. i 3. ne dovodi u pitanje nikakva dodatna prava na pravnu zaštitu koje dotični potrošači mogu imati u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom.

Članak 7.

Financiranje

1. Kvalificirani subjekt koji traži pravnu zaštitu, kako je navedeno u članku 6. stavku 1., u ranoj fazi postupka dužan je navesti izvor sredstava koje upotrebljava za svoje djelovanje općenito i sredstava koje koristi za potporu tužbi. Mora dokazati da ima dostatna financijska sredstva da zastupa najbolje interese dotičnih potrošača i za pokrivanje troškova u slučaju neuspjeha tužbe.

2. Države članice dužne su zajamčiti da je, u predmetima u kojima udružnu tužbu za pravnu zaštitu financira treća strana, toj trećoj strani zabranjeno:
 - (a) utjecati na odluke kvalificiranog subjekta u kontekstu udružne tužbe, uključujući u pogledu nagodbi;
 - (b) pružati financiranje udružne tužbe protiv tuženika koji predstavlja konkurenciju osobi koja je osigurala sredstva ili protiv tuženika o kojem ovisi osoba koja je osigurala sredstva;
3. Države članice dužne su zajamčiti da su sudovi i upravna tijela ovlašteni ocijeniti okolnosti iz stavka 2. i, ako je to prikladno, zatražiti od kvalificiranog subjekta da odbije relevantno financiranje i, prema potrebi, odbiti položaj kvalificiranog subjekta u određenom predmetu.

Članak 8.

Nagodbe

1. Države članice mogu predvidjeti mogućnost da kvalificirani subjekt i trgovac koji su postigli nagodbu o pravnoj zaštiti za potrošače oštećene navodno nezakonitom praksom tog trgovca zajedno zatraže od suda ili upravnog tijela da odobri tu nagodbu. Sud ili upravno tijelo treba prihvatiti takav zahtjev samo ako pred sudom ili upravnim tijelom iste države članice u pogledu istog trgovca i u pogledu iste prakse nije u tijeku druga tužba
2. Države članice dužne su zajamčiti da sud ili upravno tijelo u bilo kojem trenutku u okviru udružne tužbe može pozvati kvalificirani subjekt i tuženika, nakon što se savjetovao s njima, da postignu nagodbu u pogledu pravne zaštite u razumno određenom roku.
3. Države članice dužne su zajamčiti da je sud ili upravno tijelo koji su izdali konačnu deklaratornu odluku iz članka 6. stavka 2. ovlašteno zatražiti od stranaka u udružnoj tužbi da u razumno određenom roku postignu nagodbu u pogledu pravne zaštite koju valja dodijeliti potrošačima na temelju te konačne odluke.
4. Nagodbe iz stavaka 1., 2. i 3. podliježu ispitivanju suda ili upravnog tijela. Sud ili upravno tijelo ocjenjuje zakonitost i pravednost nagodbe uzimajući u obzir prava i interese svih stranaka, uključujući dotične potrošače.
5. Ako se nagodba iz stavka 2. ne postigne u određenom roku ili ako se postignuta nagodba ne odobri, sud ili upravno tijelo nastavlja udružnu tužbu.
6. Pojedinačni potrošači trebaju imati mogućnost prihvaćanja ili odbijanja obvezivanja nagodbama iz stavaka 1., 2. i 3. Pravna zaštita dobivena odobrenom nagodbom u skladu sa stavkom 4. ne dovodi u pitanje nikakva dodatna prava na pravnu zaštitu koje dotični potrošači mogu imati u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom.

Članak 9.

Informacije o udružnim tužbama

1. Države članice dužne su zajamčiti da sud ili upravno tijelo zahtijeva od trgovca koji krši zakone da o svojem trošku obavijesti oštećene potrošače o konačnim odlukama o mjerama iz članka 5. i 6. te o odobrenim nagodbama iz članka 8. s pomoću sredstava primjerenih za okolnosti predmeta i u utvrđenim rokovima, uključujući, prema potrebi, obavještavanjem svakog oštećenog potrošača pojedinačno.

2. Informacije iz stavka 1. obuhvaćaju, na razumljivom jeziku, objašnjenje predmeta udružne tužbe, njezine pravne posljedice i, ako je to primjenjivo, daljnje korake koje trebaju poduzeti dotični potrošači.

Članak 10.

Učinak konačnih odluka

1. Države članice dužne su zajamčiti da se za povredu kolektivnih interesa potrošača koja je utvrđena u konačnoj odluci upravnog tijela ili suda, uključujući konačni sudski nalog iz članka 5. stavka 2. točke (b), smatra da predstavlja neoborivi dokaz o postojanju povrede za potrebe drugih tužbi kojima se nastoji ostvariti pravna zaštita pred njihovim nacionalnim sudovima protiv istog trgovca za istu povredu prava.
2. Države članice dužne su zajamčiti da njihovi nacionalni sudovi ili upravna tijela smatraju konačnu odluku iz stavka 1. donesenu u drugoj državi članici oborivom pretpostavkom o tome da je došlo do povrede.
3. Države članice dužne su zajamčiti da se smatra da je konačnom deklaratornom odlukom iz članka 6. stavka 2. nedvojbeno utvrđena odgovornost trgovca prema potrošačima oštećenima povredom za potrebe drugih tužbi kojima se nastoji ostvariti pravna zaštita pred njihovim nacionalnim sudovima protiv istog trgovca za istu povredu prava. Države članice dužne su zajamčiti da su postupci za pravnu zaštitu koje pokreću pojedinačni potrošači dostupni kao ekspeditivni i pojednostavljeni postupci.

Članak 11.

Obustava roka zastare

Države članice dužne su zajamčiti da pokretanje udružne tužbe, kako je navedeno u člancima 5. i 6., ima učinak obustave ili prekida rokova zastare primjenjivih na bilo kakav postupak pravne zaštite za predmetne potrošače ako relevantna prava podliježu rokovima zastare u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom.

Članak 12.

Ekspeditivnost postupka

1. Države članice poduzimaju potrebne korake kako bi zajamčile primjerenu ekspeditivnost za udružne tužbe iz članka 5. i 6.
2. Za udružne tužbe za dobivanje sudskog naloga u obliku privremene mjere iz članka 5. stavka 2. točke (a) provodi se ubrzani postupak.

Članak 13.

Dokazi

Države članice dužne su zajamčiti da, na zahtjev kvalificiranog subjekta koji je dostavio razumno dostupne činjenice i dokaze u prilog udružne tužbe i koji je naveo dodatne dokaze koji su pod kontrolom tuženika, sud ili upravno tijelo može naložiti tuženiku da predstavi te dokaze, u skladu s nacionalnim postupovnim pravilima i podložno primjenjivim pravilima Unije i nacionalnim pravilima o povjerljivosti.

Članak 14.

Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju za nesukladnost s konačnim odlukama donesenima u okviru udružne tužbe i poduzimaju sve potrebne korake kako bi zajamčile njihovu provedbu. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.
2. Države članice jamče da sankcije mogu biti novčane kazne.
3. Pri odlučivanju o dodjeli prihoda od novčanih kazni države članice uzimaju u obzir kolektivne interese potrošača.
4. Države članice o odredbama iz stavka 1. obavješćuju Komisiju najkasnije do [*datum prijenoša Direktive*] te je bez odgađanja obavješćuju o svakoj naknadnoj izmjeni koja se na njih odnosi.

Članak 15.

Pomoć kvalificiranim subjektima

1. Države članice provode potrebne mjere kako bi zajamčile da postupovni troškovi povezani s udružnim tužbama ne predstavljaju financijske prepreke koje sprječavaju kvalificirane subjekte da učinkovito ostvaruju pravo na traženje mjera iz članka 5. i 6., kao što su ograničavanje primjenjivih sudskih ili administrativnih troškova, davanje pristupa pravnoj pomoći za kvalificirane subjekte, gdje je to potrebno, ili pružanje javnog financiranja kvalificiranim subjektima u tu svrhu.
2. Države članice provode potrebne mjere kako bi zajamčile da se, u predmetima u kojima kvalificirani subjekti moraju obavijestiti dotične potrošače o tekućoj udružnoj tužbi, povezani troškovi mogu naplatiti od trgovca u slučaju uspjeha tužbe.
3. Države članice i Komisija moraju podupirati i olakšavati suradnju kvalificiranih subjekata te razmjenu i širenje najboljih praksi i iskustava u pogledu rješavanja prekograničnih i domaćih povreda prava.

Članak 16.

Prekogranične udružne tužbe

1. Države članice poduzet će potrebne mjere kako bi osigurale da svaki kvalificirani subjekt koji je prethodno odredila jedna država članica u skladu s člankom 4. stavkom 1. može pokrenuti postupak pred sudom ili upravnim tijelom druge države članice nakon predočenja javno dostupnog popisa iz tog članka 4. Sudovi, odnosno upravna tijela prihvaćaju taj popis kao dokaz pravnog položaja kvalificiranog subjekta, ne dovodeći u pitanje njihovo pravo da ispituju opravdava li svrha kvalificiranog subjekta pokretanje postupka u konkretnom slučaju.
2. Države članice dužne su zajamčiti da, ako povreda prava utječe ili će vjerojatno utjecati na potrošače iz različitih država članica, udružnu tužbu pred nadležnim sudom ili upravnim tijelom države članice može pokrenuti nekoliko kvalificiranih subjekata iz različitih država članica koji djeluju zajedno ili koje zastupa jedan kvalificirani subjekt u svrhu zaštite kolektivnih interesa potrošača iz različitih država članica.

3. Za potrebe prekograničnih udruženih tužbi i ne dovodeći u pitanje prava drugih subjekata u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, države članice dužne su dostaviti Komisiji popis prethodno određenih kvalificiranih subjekata. Države članice Komisiji priopćuju naziv i svrhu tih kvalificiranih tijela. Komisija čini te informacije javno dostupnima i ažurira ih.
4. Ako država članica ili Komisija izrazi zabrinutost u pogledu sukladnosti kvalificiranog subjekta s kriterijima utvrđenima u članku 4. stavku 1., država članica koja je odredila subjekt ispituje razloge za zabrinutost i, ako je to potrebno, opoziva imenovanje ako nije ispunjen jedan kriterij ili više njih.

Poglavlje 3.

Završne odredbe

Članak 17.

Stavljanje izvan snage

Ne dovodeći u pitanje članak 20. stavak 2., Direktiva 2009/22/EU stavlja se izvan snage [datum početka primjene ove Direktive].

Upućivanja na Direktivu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom utvrđenom u Prilogu II.

Članak 18.

Praćenje i evaluacija

1. Komisija najkasnije pet godina nakon datuma početka primjene provodi evaluaciju ove Direktive te izlaže glavne zaključke u izvješću Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru. Evaluacija se provodi u skladu sa smjernicama Komisije za bolju regulativu. U tom izvješću Komisija osobito ocjenjuje područje primjene Direktive definirano u članku 2. i Prilogu I.
2. Najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu ove Direktive Komisija procjenjuje nudi li se pravilima o zaštiti prava putnika u zračnom i željezničkom prometu razina zaštite usporediva s pravima potrošača pruženima u skladu s ovom Direktivom. Ako je to tako, Komisija namjerava donijeti odgovarajuće prijedloge, koji se mogu osobito sastojati od uklanjanja akata iz točaka 10. i 15. Priloga I. iz područja primjene ove Direktive, kako je definirano u članku 2.
3. Države članice svake godine, počevši od najkasnije četiri godine nakon datuma početka primjene ove Direktive, dostavljaju Komisiji sljedeće podatke potrebne za izradu izvješća iz stavka 1.:
 - (a) broj udruženih tužbi pokrenutih u skladu s ovom Direktivom pred upravnim i pravosudnim tijelima;
 - (b) vrstu kvalificiranog subjekta koji pokreće tužbe;
 - (c) vrstu povrede prava zbog koje su pokrenute udružne tužbe, stranke u udružnim tužbama i gospodarski sektor na koje se odnose udružne tužbe;

- (d) trajanje postupaka od trenutka početka tužbe do donošenja konačnih sudskih naloga navedenih u članku 5., naloga za pravnu zaštitu ili deklaratornih odluka navedenih u članku 6. ili konačnog odobrenja nagodbe navedene u članku 8.;
- (e) ishode udruženih tužbi;
- (f) broj kvalificiranih subjekata koji sudjeluju u mehanizmu suradnje i razmjene najboljih praksi iz članka 15. stavka 3.

Članak 19.

Prenošenje

1. Države članice najkasnije do [18 mjeseci nakon dana stupanja na snagu ove Direktive] donose i objavljuju zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredbi.

Države članice primjenjuju te odredbe od [šest mjeseci nakon isteka roka za prenošenje].

Kada države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje pri njihovoj službenoj objavi. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 20.

Prijelazne odredbe

1. Države članice primjenjuju zakone, propise i administrativne odredbe za prenošenje ove Direktive na povrede prava započete nakon (*datum početka primjene ove Direktive*).
2. Države članice primjenjuju zakone, propise i administrativne odredbe za prenošenje Direktive 2009/22/EZ na povrede prava započete prije (*datum početka primjene ove Direktive*).

Članak 21.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 22.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

*Za Europski parlament
Predsjednik*

*Za Vijeće
Predsjednik*

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

- 1,1. Naslov prijedloga/inicijative
- 1,2. Odgovarajuća područja politike u strukturi ABM/ABB
- 1,3. Vrsta prijedloga/inicijative
- 1,4. Ciljevi
- 1,5. Osnova prijedloga/inicijative
- 1,6. Trajanje i financijski utjecaj
- 1,7. Predviđene metode upravljanja

2. MJERE UPRAVLJANJA

- 2,1. Pravila nadzora i izvješćivanja
- 2,2. Sustav upravljanja i kontrole
- 2,3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UTJECAJ PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

- 3,1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija rashoda na koje se prijedlog/inicijativa odnosi
- 3,2. Procijenjeni utjecaj na rashode
 - 3.2.1. *Sažetak procijenjenog utjecaja na rashode*
 - 3.2.2. *Procijenjeni utjecaj na odobrena sredstva za poslovanje*
 - 3.2.3. *Procijenjeni utjecaj na odobrena administrativna sredstva*
 - 3.2.4. *Usklađenost s tekućim višegodišnjim financijskim okvirom*
 - 3.2.5. *Doprinos trećih osoba*
- 3,3. Procijenjeni utjecaj na prihode

ZAKONODAVNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o udružnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ o sudskim nalogima za zaštitu interesa potrošača

1.2. Odgovarajuća područja politike u strukturi ABM/ABB³⁴

Glava 33 – Pravosuđe i potrošači – Poglavlje 33 02 01 – Program o pravima, jednakosti i građanstvu

Područje primjene drugih dotičnih područja politike – vidjeti Prilog I. prijedlogu

1.3. Vrsta prijedloga/inicijative

Prijedlog/inicijativa odnosi se na **ново djelovanje**

Prijedlog/inicijativa odnosi se na **ново djelovanje nakon pilot-projekta / pripremnog djelovanja**³⁵

Prijedlog/inicijativa odnosi se na **produženje postojećeg djelovanja**

Prijedlog/inicijativa odnosi se na **djelovanje koje je preusmjereno na novo djelovanje**

1.4. Ciljevi

1.4.1. Višegodišnji strateški ciljevi Komisije na koje se odnosi prijedlog/inicijativa

Snažnije i pravednije unutarnje tržište; jedinstveno digitalno tržište

GU JUST – Program o pravima, jednakosti i građanstvu, Posebni cilj br. 9 o politici zaštite potrošača:

– omogućiti pojedincima u svojstvu potrošača na unutarnjem tržištu da ostvaruju svoja prava koja proizlaze iz prava Unije.

Posebni cilj prijedloga:

– zahvaljujući poboljšanim udružnim tužbama, cilj je smanjiti broj povreda prava Unije kojima su oštećeni kolektivni interesi potrošača te time poboljšati usklađenost i ukloniti štetne posljedice za potrošače.

Posebni cilj predloženog djelovanja kojemu su dodijeljena proračunska sredstva:

– nastavak i širenje mjera edukacije i suradnje na veći broj kvalificiranih subjekata diljem EU-a kako bi se u većoj mjeri upotrebljavale udružne tužbe za povrede s prekograničnim posljedicama.

³⁴ ABM: Activity-Based Management (upravljanje po djelatnostima); ABB: Activity-Based Budgeting (priprema proračuna na temelju djelatnosti).

³⁵ Kako je navedeno u članku 54. stavku 2. točkama (a) ili (b) Financijske uredbe.

1.4.2. *Posebni ciljevi i odgovarajuće aktivnosti u okviru strukture ABM/ABB*

Odgovarajuće aktivnosti u okviru strukture ABM/ABB

Analitičke aktivnosti (prikupljanje podataka i statistike)

Uzajamno učenje i suradnja (događanja, elektronička platforma za razmjenu, sredstva daljinske komunikacije)

1.4.3. *Očekivani rezultati i utjecaj*

Navesti učinke koje bi prijedlog/inicijativa trebali imati na ciljane korisnike/skupine.

Na potrošače: visoka razina zaštite potrošača i smanjena šteta za potrošače jer će postojati ojačani mehanizmi za kolektivnu pravnu zaštitu u situacijama u kojima postoji velik broj oštećenika, a time i snažniji poticaji za trgovce da postignu usklađenost s potrošačkim pravom EU-a.

Na kvalificirane subjekte: nove mjere i jasnija pravila za kvalificirane subjekte koji mogu pokrenuti udružne tužbe, osobito u prekograničnim predmetima.

Na trgovce: trgovci će ostvariti koristi od veće jednakosti uvjeta i povećanja poštenog tržišnog natjecanja.

1.4.4. *Pokazatelji rezultata i utjecaja*

Navesti pokazatelje koji omogućuju praćenje provedbe prijedloga/inicijative.

Člankom 18. (Praćenje i evaluacija) ovog prijedloga od država članica zahtijeva se da pruže statističke podatke o sljedećim pokazateljima:

- broju i vrstama udružnih tužbi pokrenutih u skladu s ovom Direktivom pred upravnim i pravosudnim tijelima,
- vrsti kvalificiranog subjekta koji pokreće tužbe,
- vrsti povrede prava zbog koje su pokrenute udružne tužbe, stranke u udružnim tužbama i gospodarski sektor na koje se odnose udružne tužbe;
- trajanju postupaka od trenutka početka tužbe do donošenja sudskih naloga navedenih u članku 5., naloga za pravnu zaštitu ili deklaratornih odluka navedenih u članku 6. ili konačnog odobrenja nagodbe navedene u članku 8. ove Direktive;
- konačnim ishodima udružnih tužbi (nagodbe, nalozi za pravnu zaštitu),
- broju kvalificiranih subjekata koji sudjeluju u mehanizmu suradnje i razmjene najboljih praksi iz članka 15. stavka 3. ove Direktive.

1.5. **Osnova prijedloga/inicijative**

1.5.1. *Zahtjevi koje je potrebno kratkoročno ili dugoročno ispuniti*

Prijedlogom se nastoji poboljšati djelotvornost postupka izdavanja sudskog naloga i uvođenje mjera za otklanjanje posljedica povreda prava potrošača. zahvaljujući poboljšanim udružnim tužbama, cilj je smanjiti broj povreda prava Unije kojima su oštećeni kolektivni interesi potrošača te time poboljšati usklađenost i ukloniti štetne posljedice za potrošače.

1.5.2. *Dodana vrijednost sudjelovanja EU-a*

Potrošači još nemaju pristup djelotvornim mogućnostima pravne zaštite u svim državama članicama. Znatne razlike utvrđene između država članica u pogledu djelotvornosti trenutne Direktive o sudskim nalogima zahtijevaju intervenciju EU-a, osobito s obzirom na prekogranične posljedice. Samostalno djelovanje država članica vjerojatno će dovesti do daljnje rascjepkanosti, što bi dovelo do zadržavanja nejednakog postupanja prema potrošačima i trgovcima na unutarnjem tržištu, različitih oblika pravne zaštite u Uniji i, u konačnici, slabljenja jedinstvenog tržišta za potrošače.

1.5.3. *Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava*

U Izvješću Komisije iz 2008. o primjeni Direktive o sudskim nalogima zaključeno je da se postupak izdavanja sudskih naloga upotrebljavao s određenim uspjehom kod nacionalnih povreda prava, ali da je bio manje učinkovit kod prekograničnih povreda, ponajprije zbog toga što kvalificirani subjekti nisu raspolagali dovoljnim resursima potrebnima za suočavanje s različitim postupcima u različitim državama članicama. U Izvješću Komisije iz 2012. zaključeno je da sudski nalozi imaju znatan potencijal ako se uspiju nadići utvrđeni nedostaci, osobito visoki troškovi i trajanje postupka, složenost postupaka, razmjerno ograničeni učinci presuda o sudskim nalogima i poteškoće u njihovu izvršenju. Sveobuhvatnim ocjenjivanjem Direktive o sudskim nalogima u okviru provjere prikladnosti potrošačkog i tržišnog prava za 2017. koje je provela Komisija utvrđene su brojne iste prepreke, osobito manjak dostatne pravne zaštite za potrošače.

1.5.4. *Usklađenost i moguća sinergija s ostalim odgovarajućim instrumentima*

Prijedlog je u potpunosti dosljedan i kompatibilan s postojećim politikama Unije. Njime se nadopunjuju postupci za izdavanje sudskih naloga i pravnu zaštitu dostupni u sektorskim instrumentima uvođenjem posebnog mehanizma udružne tužbe u slučaju da su oštećeni ili mogu biti oštećeni kolektivni interesi potrošača. Boljim izvršenjem instrumenata prava Unije obuhvaćenih područjem primjene osobito će se pružiti potpora strategijama o jedinstvenom digitalnom tržištu, uniji tržišta kapitala, energetske uniji i kružnom gospodarstvu.

1.6. **Trajanje i financijski utjecaj**

Prijedlog/inicijativa **ograničenog trajanja**

- Prijedlog/inicijativa na snazi od [DD/MM]GGGG do [DD/MM]GGGG
- Financijski utjecaj od GGGG do GGGG

Prijedlog/inicijativa **neograničenog trajanja**

- provedba s razdobljem uspostave od GGGG do GGGG,
- nakon čega slijedi redovna provedba.

1.7. **Predviđene metode upravljanja**³⁶

Izravno upravljanje Komisije:

³⁶

Informacije o načinima upravljanja i upućivanju na Financijsku uredbu dostupne su na internetskim stranicama BudgWeb: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/en/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

- koje obavljaju njezini odjeli, uključujući njezino osoblje u delegacijama Unije;
- koje obavljaju izvršne agencije

Podijeljeno upravljanje s državama članicama

Neizravno upravljanje delegiranjem zadaća provedbe:

- trećim zemljama ili tijelima koja su one odredile;
- međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti);
- EIB-u i Europskom investicijskom fondu;
- tijelima na koja se upućuje u člancima 208. i 209. Financijske uredbe;
- tijelima javnog prava;
- tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge u mjeri u kojoj daju odgovarajuća financijska jamstva;
- tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i koja daju odgovarajuća financijska jamstva;
- osobama kojima je povjerena provedba posebnih aktivnosti u ZVSP-u u skladu s glavom V. UEU-a i koje su navedene u odgovarajućem temeljnom aktu.
- *Ako je označeno više načina upravljanja, pojedinosti navesti u odjeljku „Napomene”.*

Primjedbe

Države članice i Europska komisija moraju pružiti potporu i olakšati suradnju i razmjenu najboljih praksi između kvalificiranih subjekata (članak 15. stavak 3. prijedloga).

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila nadzora i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

Člankom 18. (Praćenje i evaluacija) propisano je da Komisija mora provesti evaluaciju najranije pet godina nakon datuma početka primjene. Komisija će uspostaviti detaljan program za praćenje ishoda, rezultata i učinaka ove Direktive, pokazatelje, učestalost prikupljanja. Uloga država članica u ovom postupku osobito će obuhvaćati pružanje relevantnih statističkih podataka, kako je predviđeno člankom 18.

U prilog evaluaciji upotrebljavat će se primjeri pokazatelja navedeni u odjeljku 1.4.4. ovog financijskog izvještaja.

Što se tiče praćenja financijskih rashoda, primjenjuju se odredbe Uredbe (EU) br. 1381/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavi programa o pravima, jednakosti i građanstvu za razdoblje 2014. – 2020.

2.2. Sustav upravljanja i kontrole

2.2.1. Utvrđeni rizici

Nema utvrđenih rizika

2.2.2. Informacije o uspostavi sustava unutarnje kontrole

nije primjenjivo

2.2.3. Procjene troškova i koristi kontrola i procjena očekivane razine rizika od pogreške

nije primjenjivo

2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

Navesti postojeće ili predviđene mjere za sprečavanje i zaštitu.

Osim primjene Financijske uredbe za sprječavanje prijevara i nepravilnosti, provodi se kontrola kvalitete i provjera podnesenih podataka radi rješavanja nedostataka ili nepravilnosti.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UTJECAJ PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija rashoda na koje se prijedlog/inicijativa odnosi

- Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
			zemalja EFTA-e ³⁸	zemalja kandidatkinja ³⁹	trećih zemalja	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe
	Broj 3 Sigurnost i građanstvo	Dif./nedif. ³⁷				
	33 02 01	Dif.	DA	NE	NE	NE

- Zatražene nove proračunske linije – NP

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
			zemalja EFTA-e	zemalja kandidatkinja	trećih zemalja	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe
	Broj [Naslov.....]	Dif./nedif.				

³⁷ Dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.

³⁸ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

³⁹ Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalne zemlje kandidatkinje sa zapadnog Balkana.

3.2. Procijenjeni utjecaj na rashode

3.2.1. Sažetak procijenjenog utjecaja na rashode

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	3	Sigurnost i građanstvo

GU JUST			Godina 2019.	Godina 2020.	Godina 2021.	Godina 2022.	Godina 2023.	Godina 2024.	UKUPNO
• Odobrena sredstva za poslovanje									
Broj proračunske linije 33 02 01	Preuzete obveze	(1)	0,700						0,700
	Plaćanja	(2)	0,560						0,560
Broj proračunske linije	Preuzete obveze	(1a)							
	Plaćanja	(2 a)							
Odobrena administrativna sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe ⁴⁰									
Broj proračunske linije 33,01 04 01		(3)	0,125	0,125					0,250
UKUPNA odobrena sredstva za GU JUST (u okviru Programa o pravima, jednakosti i građanstvu)	Preuzete obveze	= 1 + 1 a + 3	0,825	0,125					0,950
	Plaćanja	= 2 + 2 a +3	0,685	0,125					0,810

⁴⁰ Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA”), neizravnih istraživanja, izravnih istraživanja.

• UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje	Preuzete obveze	(4)	0,700						0,700
	Plaćanja	(5)	0,560						0,560
• UKUPNA odobrena administrativna sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe		(6)	0,125	0,125					0,250
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA br. 3 Sigurnost i građanstvo višegodišnjeg financijskog okvira	Preuzete obveze	= 4 + 6	0,825	0,125					0,950
	Plaćanja	= 5 + 6	0,685	0,125					0,810

Ako prijedlog/inicijativa utječe na više naslova:

• UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje	Preuzete obveze	(4)							
	Plaćanja	(5)							
• UKUPNA odobrena administrativna sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe		(6)							
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1 – 4 višegodišnjeg financijskog okvira (referentni iznos)	Preuzete obveze	= 4 + 6							
	Plaćanja	= 5 + 6							

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	5	„Administrativni rashodi”

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

	Godina 2019.	Godina 2020.	Godina 2021.	Godina 2022.	Godina 2023.	Godina 2024.	UKUPNO
GU: JUST.							
• Ljudski resursi	0,143	0,143					0,286
• Ostali administrativni rashodi							
UKUPNO GU JUST	0,143	0,143					0,286

UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 5 višegodišnjeg financijskog okvira	(ukupne preuzete obveze = ukupna plaćanja)	0,143	0,143					0,286

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

		Godina 2019.	Godina 2020.	Godina 2021.	Godina 2022.	Godina 2023.	Godina 2024.	UKUPNO
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1 – 5 višegodišnjeg financijskog okvira	Preuzete obveze	0,968	0,268					1,236
	Plaćanja	0,828	0,268					1,096

3.2.2. Procijenjeni utjecaj na odobrena sredstva za poslovanje

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.
- Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća sredstva za poslovanje, kako se navodi u nastavku:

Odobrena sredstva za preuzete obveze u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Navesti ciljeve i rezultate ↓			Godina 2019.		Godina 2020.		Godina 2021.		Godina 2022.		Godina 2023.		Godina 2024.		UKUPNO			
	REZULTATI																	
	Vrsta	Prosječni trošak	Ne	Trošak	Ne	Trošak	Ne	Trošak	Ne	Trošak	Ne	Trošak	Ne	Trošak	Ne	Trošak	Ukupni broj	Ukupni trošak
POSEBNI CILJ br. 1			Nastavak i širenje mjera edukacije i suradnje na veći broj kvalificiranih subjekata diljem EU-a kako bi se u većoj mjeri koristile udružne tužbe za povrede s prekograničnim posljedicama.															
- Ishod – uzajamno učenje, suradnja (događanja, elektronička platforma za razmjenu, sredstva daljinske			2.	0,825	1	0,125											3	0,950
Međubroj za posebni cilj br. 1			2	0.825	1	0 125											3	0.950

POSEBNI CILJ br. 2...

Smanjenje broja povreda prava Unije kojima su oštećeni kolektivni interesi potrošača te time poboljšati usklađenost i ukloniti štetne posljedice za potrošače.

Ishod – analitičke aktivnosti – prikupljanje podataka i statistike															0	0
Međuzbroj za posebni cilj br. 2																0
UKUPNI TROŠAK	2	0,825	1	0,125											3	0,950

3.2.3. Procijenjeni utjecaj na odobrena administrativna sredstva

3.2.3.1. Sažetak

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena administrativna sredstva.
- Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena administrativna sredstva:

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

	Godina 2019.	Godina 2020.	Godina 2021.	Godina 2022.	Godina 2023.	Godina 2024.	UKUPNO

NASLOV 5 višegodišnjeg financijskog okvira							
Ljudski resursi	0,143	0,143					0,286
Ostali administrativni rashodi							
Međubroj za NASLOV 5 višegodišnjeg financijskog okvira	0,143	0,143					0,286

izvan NASLOVA 5 ⁴¹ višegodišnjeg financijskog okvira							
Ljudski resursi							
Ostali administrativni rashodi (<i>1 intra muros</i>)	0,125	0,125					0,250
Međubroj izvan NASLOVA 5 višegodišnjeg financijskog okvira	0,125	0,125					0,250

UKUPNO	0,268	0,268					0,536

Potrebna odobrena administrativna sredstva pokrit će se odobrenim sredstvima glavne uprave koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili su preraspoređena unutar glavne uprave te, prema potrebi, bilo kojim dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

⁴¹ Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA”), neizravnih istraživanja, izravnih istraživanja.

3.2.3.2. Procijenjene potrebe u pogledu ljudskih resursa

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.
- Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena

	Godina 2019.	Godina 2020.	Godina 2021.	Godina 2022.	Godina 2023.	Godina 2024.
• Plan radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)						
33. 01 01 01 (Sjedište i predstavništva Komisije)	1	1				
XX 01 01 02 (Delegacije)						
XX 01 05 01 (Neizravno istraživanje)						
10 01 05 01 (Izravno istraživanje)						
• Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: EPRV)⁴²						
33. 01 02 01 (UO, UNS, UsO iz „globalne omotnice”)						
XX 01 02 02 (UO, LO, UNS, UsO i MSD u delegacijama)						
XX 01 04 gg⁴³	- u sjedištima					
	- u delegacijama					
XX 01 05 02 (UO, UNS, UsO – neizravno istraživanje)						
10 01 05 02 (UO, UNS, UsO – izravno istraživanje)						
Ostale proračunske linije (navesti)						
UKUPNO	1	1				

Potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem kojemu je već povjereno upravljanje djelovanjem i/ili koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi, bilo kojim dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

Opis zadaća koje treba obaviti:

Dužnosnici i privremeno osoblje	Pokretanje poziva na iskazivanje interesa i koordiniranje inicijative
Vanjsko osoblje	

⁴² UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

⁴³ U okviru gornje granice za vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”).

3.2.4. Usklađenost s tekućim višegodišnjim financijskim okvirom

- Prijedlog/inicijativa u skladu je s postojećim višegodišnjim financijskim okvirom.
- Prijedlog/inicijativa povlači za sobom reprogramiranje relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira.

Objasniti o kakvom je reprogramiranju riječ te navesti odgovarajuće proračunske linije i iznose.

- Za prijedlog/inicijativu potrebna je primjena instrumenta za financijsku fleksibilnost ili revizija višegodišnjeg financijskog okvira.

Objasniti što je potrebno te navesti odgovarajuće proračunske linije i iznose.

3.2.5. Doprinos trećih osoba

- Prijedlogom/inicijativom ne predviđa se sufinanciranje od trećih osoba.
- Prijedlogom/inicijativom predviđa se sufinanciranje prema sljedećoj procjeni:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina N	Godina N + 1	Godina N + 2	Godina N + 3	unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja utjecaja (vidjeti točku 1.6.)			Ukupno
Navesti tijelo koje sudjeluje u financiranju								
UKUPNA sredstva sufinanciranja								

3.3. Procijenjeni utjecaj na prihode

- Prijedlog/inicijativa nema financijski utjecaj na prihode.
- Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski utjecaj:
 - na vlastita sredstva
 - na razne prihode

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

Proračunska linija u okviru prihoda:	Odobrena sredstva dostupna za tekuću proračunsku godinu	Utjecaj prijedloga/inicijative ⁴⁴					unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja utjecaja (vidjeti točku 1.6.)		
		Godina N	Godina N + 1	Godina N + 2	Godina N + 3				
Članak									

Za razne namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

Navesti metodu izračuna utjecaja na prihode.

⁴⁴ Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer) navedeni iznosi moraju biti neto iznosi, to jest bruto iznosi umanjeni za 25 % na ime troškova naplate.

Bruxelles, 11.4.2018
COM(2018) 184 final

ANNEXES 1 to 2

PRILOZI

**Prijedlogu DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA
o udružnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage
Direktive 2009/22/EZ**

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2018) 96 final} - {SWD(2018) 98 final}

PRILOG I.

POPIS ODREDBI PRAVA UNIJE IZ ČLANKA 2. STAVKA 1.

- (1) Direktiva Vijeća 85/374/EEZ od 25. srpnja 1985. o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica u vezi s odgovornošću za neispravne proizvode (SL L 210, 7.8.1985., str. 29. – 33.)¹.
- (2) Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, 21.4.1993., str. 29.);
- (3) Direktiva 98/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 1998. o zaštiti potrošača prilikom isticanja cijena proizvoda ponuđenih potrošačima (SL L 80, 18.3.1998., str. 27.);
- (4) Direktiva 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 1999. o određenim aspektima prodaje robe široke potrošnje i o jamstvima za takvu robu (SL L 171, 7.7.1999., str. 12.).
- (5) Direktiva 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini) (SL L 178, 17.7.2000., str. 1.).
- (6) Direktiva 2001/83/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. studenoga 2001. o zakoniku Zajednice o lijekovima za ljudsku upotrebu: članci od 86. do 100. (SL L 311, 28.11.2001., str. 67.);
- (7) Direktiva 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o univerzalnoj usluzi) (SL L 108, 24.4.2002., str. 51. – 77.).
- (8) Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31.7.2002., str. 37.): članak 13.
- (9) Direktiva 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002. o prodaji na daljinu financijskih usluga za potrošače (SL L 271, 9.10.2002., str. 16.).
- (10) Uredba (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (SL L 46, 17.2.2004., str. 1.).
- (11) Direktiva 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu (SL L 149, 11.6.2005., str. 22.).
- (12) Uredba (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu (SL L 204, 26.7.2006., str. 1.).

¹ Navedena je Direktiva izmijenjena Direktivom 1999/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 1999. o izmjeni Direktive Vijeća 85/374/EEZ o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica u vezi s odgovornošću za neispravne proizvode (SL L 141, 4.6.1999., str. 20. – 21.).

- (13) Direktiva 2006/114/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o zavaravajućem i komparativnom oglašavanju (SL L 376, 27.12.2006., str. 21.): članak 1., članak 2. točka (c) i članci 4. do 8.
- (14) Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27.12.2006., str. 36.).
- (15) Uredba (EZ) br. 1371/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o pravima i obvezama putnika u željezničkom prometu (SL L 315, 3.12.2007., str. 14.).
- (16) Direktiva 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ (SL L 133, 22.5.2008., str. 66.).
- (17) Uredba (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. rujna 2008. o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici (SL L 293, 31.10.2008., str. 3.): članci 22., 23. i 24.
- (18) Uredba (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o razvrstavanju, označivanju i pakiranju tvari i smjesa, o izmjeni i stavljanju izvan snage Direktive 67/548/EEZ i Direktive 1999/45/EZ i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1907/2006. (SL L 353, 31.12.2008., str. 1. – 1355.).
- (19) Direktiva 2008/122/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. siječnja 2009. o zaštiti potrošača u odnosu na određene aspekte ugovora o pravu na vremenski ograničenu uporabu nekretnine, o dugoročnim proizvodima za odmor, preprodaji i razmjeni (SL L 33, 3.2.2009., str. 10.);
- (20) Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55. – 93.).
- (21) Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 94. – 136.).
- (22) Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) (SL L 302, 17.11.2009., str. 32. – 96.).
- (23) Uredba (EZ) br. 924/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o prekograničnim plaćanjima u Zajednici i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2560/2001, SL L 266, 9.10.2009., str. 11. – 18.).
- (24) Direktiva 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ (SL L 267, 10.10.2009., str. 7. – 17.)
- (25) Direktiva 2009/125/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn proizvoda koji koriste energiju, SL L 285, 31.10.2009., str. 10. – 35.).
- (26) Uredba (EZ) br. 1222/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o označavanju guma s obzirom na učinkovitost potrošnje goriva i druge bitne parametre (SL L 342, 22.12.2009., str. 46. – 58.).

- (27) Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 335, 17.12.2009., str. 1. – 155.): članci 183., 184., 185. i 186.
- (28) Direktiva 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) (SL L 95, 15.4.2010., str. 1.): članci 9., 10., 11. i članci od 19. do 26.;
- (29) Direktiva 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 2010. o energetske učinkovitosti zgrada (SL L 153, 18.6.2010., str. 13. – 35.).
- (30) Uredba (EZ) br. 66/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o znaku za okoliš EU-a (SL L 27, 30.1.2010., str. 1. – 19.).
- (31) Uredba (EU) br. 1177/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o pravima putnika kada putuju morem ili unutarnjim plovnim putovima i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 334, 17.12.2010., str. 1.).
- (32) Uredba (EU) br. 181/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o pravima putnika u autobusnom prijevozu i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 55, 28.2.2011., str. 1.).
- (33) Direktiva 2011/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2011. o primjeni prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi (SL L 88, 4.4.2011., str. 45. – 65.).
- (34) Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjeni direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010 (SL L 174, 1.7.2011., str. 1.–73.).
- (35) Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 304, 22.11.2011., str. 64.).
- (36) Uredba (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o informiranju potrošača o hrani, izmjeni uredbi (EZ) br. 1924/2006 i (EZ) br. 1925/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Komisije 87/250/EEZ, Direktive Vijeća 90/496/EEZ, Direktive Komisije 1999/10/EZ, Direktive 2000/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Komisije 2002/67/EZ i 2008/5/EZ i Uredbe Komisije (EZ) br. 608/2004 (SL L 304, 22.11.2011., str. 18. – 63.).
- (37) Uredba (EU) br. 260/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o utvrđivanju tehničkih i poslovnih zahtjeva za kreditne transfere i izravna terećenja u eurima i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 924/2009 (SL L 94, 30.3.2012., str. 22. – 37.).
- (38) Uredba (EU) br. 531/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2012. o roamingu u javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u Uniji (SL L 172, 30.6.2012., str. 10. – 35.).

- (39) Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ, SL L 315, 14.11.2012., str. 1. – 56.).
- (40) Direktiva 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova (SL L 165, 18.6.2013., str. 63.): članak 13.
- (41) Uredba (EZ) br. 524/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o online rješavanju potrošačkih sporova (Uredba o online rješavanju potrošačkih sporova) (SL L 165, 18.6.2013., str. 1.): članak 14.
- (42) Uredba (EU) br. 345/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima poduzetničkog kapitala (SL L 115, 25.4.2013., str. 1. – 17.).
- (43) Uredba (EU) br. 346/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima za socijalno poduzetništvo (SL L 115, 25.4.2013., str. 18. – 38.).
- (44) Direktiva 2014/17/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. veljače 2014. o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2013/36/EU i Uredbe (EU) br. 1093/2010 (SL L 60, 28.2.2014., str. 34.): članci 10., 11., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 21., 22., 23., poglavlje 10. i prilozi I. i II.;
- (45) Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (SL L 173, 12.6.2014., str. 349. – 496.).
- (46) Direktiva 2014/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o usporedivosti naknada povezanih s računima za plaćanje, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu računima za plaćanje s osnovnim uslugama (SL L 257, 28.8.2014., str. 214.): članci od 3. do 18. i članak 20. stavak 2.;
- (47) Direktiva (EU) 2015/2302 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ (SL L 326, 11.12.2015., str. 1.).
- (48) Uredba (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi) (SL L 352, 9.12.2014., str. 1. – 23.).
- (49) Uredba (EU) 2015/760 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o europskim fondovima za dugoročna ulaganja (SL L 123, 19.5.2015., str. 98. – 121.).
- (50) Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL L 337, 23.12.2015., str. 35. – 127.).
- (51) Uredba (EU) 2015/2120 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o utvrđivanju mjera u vezi s pristupom otvorenom internetu te o izmjeni Direktive 2002/22/EZ o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama i Uredbe (EU) br. 531/2012 o roamingu u

javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u Uniji (SL L 310, 26.11.2015., str. 1. – 18.).

- (52) Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja (preinačeni tekst) (SL L 26, 2.2.2016., str. 19. – 59.).
- (53) Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) SL L 119, 4.5.2016., str. 1. – 88.
- (54) Direktiva (EU) 2016/2341 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje (SL L 354, 23.12.2016., str. 37. – 85.).
- (55) Uredba (EU) 2017/1128 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o prekograničnoj prenosivosti usluga internetskog sadržaja na unutarnjem tržištu (SL L 168, 30.6.2017., str. 1.).
- (56) Uredba (EU) 2017/1129 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja za trgovanje na uređenom tržištu te stavljanju izvan snage Direktive 2003/71/EZ (SL L 168, 30.6.2017., str. 12. – 82.).
- (57) Uredba (EU) 2017/1131 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o novčanim fondovima (SL L 169, 30.6.2017., str. 8. – 45.).
- (58) Uredba (EU) 2017/1369 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2017. o utvrđivanju okvira za označivanje energetske učinkovitosti i o stavljanju izvan snage Direktive 2010/30/EU (SL L 198, 28.7.2017., str. 1. – 23.).
- (59) Uredba (EU) 2018/302 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. veljače 2018. o rješavanju pitanja neopravdanoga geografskog blokiranja i drugih oblika diskriminacije na unutarnjem tržištu na temelju državljanstva, mjesta boravišta ili mjesta poslovnog nastana klijenata te o izmjeni uredbi (EZ) br. 2006/2004 i (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ (SL L 60 I, 2.3.2018., str. 1.).

PRILOG II.**KORELACIJSKA TABLICA**

Direktiva 2009/22/EZ	Ova Direktiva
Članak 1. stavak 1.	Članak 1. stavak 1.
Članak 1. stavak 2.	Članak 2. stavak 1.
-	Članak 2. stavak 2.
-	Članak 3.
Članak 2. stavak 1.	Članak 5. stavak 1.
Članak 2. stavak 1. točka (a)	Članak 5. stavak 2. točke (a) i (b) Članak 12.
-	Članak 5. stavak 2. drugi podstavak
Članak 2. stavak 1. točka (b)	Članak 5. stavak 3. Članak 9.
Članak 2. stavak 1. točka (c)	Članak 14.
Članak 2. stavak 2.	Članak 2. stavak 3.
Članak 3.	Članak 4. stavci 1. – 3.
-	Članak 4. stavak 4.
-	Članak 4. stavak 5.
-	Članak 5. stavak 4.
-	Članak 6.
-	Članak 7.
-	Članak 8.
-	Članak 10.
-	Članak 11.
-	Članak 13.
-	Članak 15.

Članak 4.	Članak 16.
Članak 5.	-
Članak 6.	Članak 18.
Članak 7.	Članak 1. stavak 2.
Članak 8.	Članak 19.
Članak 9.	Članak 17.
-	Članak 20.
Članak 10.	Članak 21.
Članak 11.	Članak 22.

Bruxelles, 11.4.2018.
COM(2018) 185 final

2018/0090 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993., Direktive 98/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, Direktive 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu boljeg izvršavanja i modernizacije pravila EU-a o zaštiti potrošača

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2018) 96} - {SWD(2018) 98}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

1.1. Razlozi i ciljevi prijedloga

Cilj je ovog Prijedloga izmjena četiriju direktiva EU-a kojima se štite gospodarski interesi potrošača. Većina izmjena odnosi se na Direktivu 2005/29/EZ o nepoštenoj poslovnoj praksi¹ i Direktivu 2011/83/EU o pravima potrošača². U drugim dvjema direktivama – Direktivi 93/13/EEZ o nepoštenim ugovornim odredbama³ i Direktivi 98/6/EZ o isticanju cijena⁴ – mijenjanju se samo kaznene odredbe. Ovaj se Prijedlog podnosi zajedno s Prijedlogom o udružnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ⁵.

U Ugovorima (članci 114. i 169. UFEU-a) i Povelji o temeljnim pravima (članak 38.) zahtijeva se visoka razina zaštite potrošača u Uniji. Zakonodavstvo Unije u području zaštite potrošača pridonosi i valjanom funkcioniranju unutarnjeg tržišta. Cilj mu je osigurati poštene i transparentne odnose između poduzeća i potrošača, čime se u konačnici potiču opća dobrobit europskih potrošača i gospodarstvo Unije.

Ovaj se Prijedlog nastavlja na provjeru prikladnosti potrošačkog i tržišnog prava EU-a u okviru REFIT-a, objavljenu 23. svibnja 2017. („provjera prikladnosti”)⁶ i evaluaciju Direktive 2011/83/EU o pravima potrošača, koja je provedena usporedno s provjerom prikladnosti te objavljena istoga dana („evaluacija CRD-a”)⁷.

Provjerom prikladnosti i evaluacijom CRD-a zaključeno je da su materijalno-pravna pravila EU-a o zaštiti potrošača sadržana u četirima direktivama koje se mijenjaju ovim Prijedlogom općenito prikladna za namjenu. Međutim, u rezultatima je ujedno naglašena važnost bolje primjene i izvršenja tih pravila te njihove modernizacije u skladu s kretanjima u digitalnom sektoru. Naglašena je i važnost smanjenja regulatornog opterećenja u nekim područjima.

¹ Direktiva 2005/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 149, 11.6.2005., str. 22.).

² Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 304, 22.11.2011., str. 64.).

³ Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, 21.4.1993., str. 29.).

⁴ Direktiva 98/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 1998. o zaštiti potrošača prilikom isticanja cijena proizvoda ponuđenih potrošačima (SL L 80, 18.3.1998., str. 27.).

⁵ COM(2018) 184. Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o udružnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ.

⁶ Provjerom prikladnosti obuhvaćene su Direktiva 93/13/EEZ o nepoštenim ugovornim odredbama, Direktiva 1999/44/EZ o određenim aspektima prodaje robe široke potrošnje i o jamstvima za takvu robu, Direktiva 98/6/EZ o isticanju cijena, Direktiva 2005/29/EZ o nepoštenoj poslovnoj praksi te Direktiva 2009/22/EZ o sudskim nalogima za zaštitu interesa potrošača. Rezultati su izneseni u dokumentima SWD(2017) 208 final i SWD(2017) 209 final od 23.5.2017., koji su dostupni na: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=59332

⁷ Rezultati su izneseni u dokumentima COM(2017) 259 final, SWD(2017) 169 final te SWD(2017) 170 final od 23.5.2017., koji su dostupni na: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=59332

Nalazima evaluacije pridana je veća pozornost uslijed nedavnih prekograničnih povreda prava EU-a o zaštiti potrošača, posebice skandala „Dieselgate” (kada su proizvođači automobila u vozila ugrađivali tehnologiju za varanje na ispitivanjima emisija). Takve povrede narušavaju povjerenje potrošača u jedinstveno tržište. One su ujedno potaknule raspravu o tome jesu li u EU-u na snazi dovoljno čvrsti mehanizmi za rješavanje takvih pitanja, provedbu pravila o zaštiti potrošača i pružanje pravne zaštite žrtvama.

Stoga je predsjednik Komisije Jean-Claude Juncker u svojem govoru o stanju Unije 2017. najavio „nove pogodnosti za potrošače” radi jačanja izvršenja prava EU-a o zaštiti potrošača zbog sve većeg rizika od povreda tog prava diljem EU-a. Ovaj je Prijedlog, kojim se uvode ciljane izmjene u četiri direktive o zaštiti potrošača, ključni dio tih „novih pogodnosti”. U nastavku je naveden sažetak poboljšanja koja se njime nastoje postići.

- **Učinkovitije, proporcionalnije i odvraćajuće sankcije za raširene prekogranične povrede.** Nedavno donesenom Uredbom (EU) br. 2017/2394⁸ uređuje se suradnja između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje propisâ o zaštiti potrošača pri rješavanju prekograničnih povreda prava o zaštiti potrošača. Ta je Uredba posebno usmjerena na raširene povrede koje štete potrošačima u nekoliko država članica i raširene povrede s dimenzijom Unije⁹. Za tu vrstu raširene povrede nacionalna bi tijela možda trebala na usklađen način izricati učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije. Međutim, dostupne sankcije za povrede prava o zaštiti potrošača vrlo se razlikuju diljem EU-a te su često blage. Prema ovom će Prijedlogu nacionalna tijela biti ovlaštena da za takve raširene povrede izreknu novčanu kaznu u iznosu do najmanje 4 % prometa trgovca. Općenito, nacionalna bi tijela o težini sankcija trebala odlučivati na temelju zajedničkih parametara, posebice na temelju prekogranične prirode povrede. Ta stroža pravila o sankcijama uvrstit će se u četiri navedene direktive.
- **Pravo potrošača na pojedinačne pravne lijekove.** Prijedlogom je predviđeno da potrošači imaju pravo na pojedinačne pravne lijekove kada pretrpe štetu uslijed nepoštenih poslovnih prakse, poput agresivnog marketinga. Konkretno, države članice trebale bi staviti na raspolaganje i ugovorne i neugovorne pravne lijekove. Ugovorni pravni lijekovi trebali bi uključivati barem pravo na raskid ugovora. Neugovorni pravni lijekovi trebali bi uključivati barem pravo na naknadu štete. Ta će se prava uvrstiti u Direktivu 2005/29/EZ o nepoštenoj poslovnoj praksi.
- **Veća transparentnost za potrošače na internetskim tržištima.** Pri posjetu internetskim tržištima potrošači su danas izloženi različitim ponudama trećih dobavljača koji obavljaju prodaju na internetskom tržištu (te ponudama samog internetskog tržišta). Potrošači ne znaju uvijek na koji se način utvrđuje poredak ponuda istaknutih na internetskom tržištu i od koga kupuju (od profesionalnog trgovca ili drugih potrošača). Mnogi su potrošači pod dojmom da kupuju od internetskog

⁸ Uredba (EU) br. 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje propisâ o zaštiti potrošača i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (OJ L 345, 27.12.2017, str. 1). Ta uredba pridonosi djelotvornosti prekograničnoga javnog izvršavanja te mjerodavnim nacionalnim tijelima pruža jedinstven skup ovlasti za učinkovitiju suradnju na suzbijanju raširenih povreda. Usto Europskoj komisiji omogućuje pokretanje i usklađivanje zajedničkih aktivnosti izvršavanja radi suzbijanja povreda diljem EU-a.

⁹ U preispitanoj Uredbi o suradnji u zaštiti potrošača „raširene povrede” definirane su kao nezakonita praksa koja utječe na najmanje tri države članice EU-a, a „raširene povrede s dimenzijom Unije” kao praksa kojom se nanosi šteta velikoj većini potrošača EU-a, tj. u najmanje dvjema trećinama država članica koje zajedno čine najmanje dvije trećine stanovništva Unije.

tržišta te da stoga sklapaju ugovor s njime. U stvarnosti možda kupuju od trećeg dobavljača koji je registriran na internetskom tržištu i nije trgovac. Potrošači zbog toga mogu pogrešno smatrati da trguju s profesionalnim trgovcima (te da stoga uživaju prava potrošača). Ta zabluda može uzrokovati probleme ako s kupnjom na internetu nešto pođe krivo zato što nije uvijek lako utvrditi tko je odgovoran. Ovim se Prijedlogom u Direktivu 2011/83/EU uvode dodatni zahtjevi u pogledu informiranja kojima se internetska tržišta obvezuju na jasno informiranje potrošača o sljedećem: (a) glavnim parametrima na temelju kojih se utvrđuje poredak ponuda, (b) sklapa li se ugovor s trgovcem ili pojedincem, (c) primjenjuje li se zakonodavstvo o zaštiti potrošača te (d) koji je trgovac (treći dobavljač ili internetsko tržište) odgovoran za osiguranje prava potrošača u odnosu na ugovor (poput prava odustajanja ili zakonskog jamstva).

- Osim toga, potrošači koji upotrebljavaju digitalne aplikacije poput internetskih tržišta, alata za usporedbu, trgovina aplikacijama ili tražilica očekuju „prirodne” ili „organske” rezultate pretraživanja utemeljene na relevantnosti za njihov upit, a ne na plaćanju trećih strana. U skladu sa smjernicama o provedbi Direktive 2005/29/EZ iz 2016.¹⁰ određene odredbe te direktive trebalo bi proširiti kako bi se razjasnila obveza internetskih platforma da naznače rezultate pretrage koji sadržavaju „plaćeni plasman”, tj. kada treće strane plaćaju za viši položaj ili „plaćeno uvrštavanje”, odnosno kada treće strane plaćaju uvrštavanje na popis rezultata pretrage.
- **Proširenje zaštite potrošača u pogledu digitalnih usluga.** Prijedlogom se proširuje primjena Direktive 2011/83/EU na digitalne usluge koje potrošači ne plaćaju u novcu nego dostavljanjem osobnih podataka, a u koje se ubrajaju: pohrana podataka u oblaku, društveni mediji i računi elektroničke pošte. S obzirom na sve veću ekonomsku vrijednost osobnih podataka te se usluge ne mogu smatrati „besplatnima”. Potrošači bi stoga trebali imati jednako pravo na predugovorne informacije i na otkazivanje ugovora tijekom četrnaestodnevnog „roka za odustajanje” bez obzira na to plaćaju li uslugu u novcu ili dostavljanjem osobnih podataka.
- **Uklanjanje opterećenja za poduzeća.** Ovim se Prijedlogom izmjene Direktive 2011/83/EU trgovcima daje veća fleksibilnost u odabiru najprimjerenijeg sredstva komunikacije s potrošačima. Na taj će se način trgovcima omogućiti da se služe novim sredstvima internetske komunikacije umjesto tradicionalnom elektroničkom poštom, poput internetskih obrazaca ili soba za razgovor (*chat*), pod uvjetom da potrošač može pohraniti komunikaciju s trgovcem. Prijedlogom se uklanjaju i dvije posebne obveze trgovaca koje se odnose na četrnaestodnevno pravo odustajanja, a koje su se pokazale kao nerazmjerno opterećenje. Prva obveza jest obveza trgovca da prihvati pravo odustajanja čak i kada je potrošač upotrebljavao naručenu robu umjesto da ju je samo isprobao na isti način na koji bi to učinio u tradicionalnoj trgovini. Druga obveza jest obveza trgovca da izvrši povrat novca čak i prije nego što od potrošača primi vraćenu robu.
- **Objašnjenje slobode država članica u donošenju pravila o određenim aspektima prodaje izvan poslovnih prostorija.** Iako je prodaja izvan poslovnih prostorija zakonit i dobro uhodan prodajni kanal, u Prijedlogu se objašnjava da Direktiva 2005/29/EZ ne sprečava države članice da donose pravila kojima štite zakonite interese potrošača povezane s određenom posebno agresivnom ili zavaravajućom

¹⁰ Radni dokument službi Komisije „Smjernice o provedbi/primjeni Direktive 2005/29/EZ o nepoštenoj poslovnoj praksi”, SWD(2016) 163 final od 25.5.2016.

marketinškom ili prodajnom praksom u kontekstu nezatraženih posjeta trgovca potrošačevu domu ili komercijalnih izleta koje trgovac organizira s ciljem ili učinkom promidžbe ili prodaje proizvoda potrošačima ako su takva ograničenja opravdana na temelju javnog poretka ili poštovanja privatnog života.

- **Objašnjenje pravila o zavaravajućem marketingu proizvoda „dvojnje kvalitete”**. Ovim se Prijedlogom mijenja Direktiva 2005/29/EZ u smislu da se izrijekom navodi da je poslovna praksa koja uključuje stavljanje na tržište nekog proizvoda uz tvrdnju da je identičan istom proizvodu koji je stavljen na tržište u nekoliko drugih država članica, a koji se pritom od njega znatno razlikuje po sastavu ili obilježjima, te tako prosječnog potrošača navodi ili je vjerojatno da će ga navesti da donese odluku o poslu koju inače ne bi donio zavaravajuća poslovna praksa koju bi nadležna tijela trebala ocjenjivati i suzbijati na pojedinačnoj osnovi u skladu s odredbama te direktive.

1.2. Dosljednost s postojećim odredbama politike u određenom području

Ovaj je Prijedlog u skladu s nekoliko drugih zakonodavnih i nezakonodavnih mjera u području zaštite potrošača. Konkretno, ovaj je Prijedlog u skladu s nedavno preispitanom Uredbom (EU) br. 2017/2394 o suradnji u zaštiti potrošača („Uredba o CPC-u”), kojom se nastoji poboljšati prekogranično javno izvršavanje pravila o zaštiti potrošača. Tim će se strožim pravilima o sankcijama za povredu prava EU-a o zaštiti potrošača predviđenima ovim Prijedlogom povećati odvratajući učinak te učinkovitost usklađenih aktivnosti suradnje u zaštiti potrošača za raširene povrede i raširene povrede s dimenzijom Unije. Tijekom pregovora o preispitivanju Uredbe o CPC-u istaknuto je da su *učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće* sankcije u svim državama članicama neophodne za uspjeh Uredbe. Međutim, sudonositelji Uredbe o CPC-u odlučili su da je primjerenije odgovoriti na potrebu za povećanjem težine sankcija u okviru mogućeg preispitivanja materijalnog prava EU-a o zaštiti potrošača¹¹.

Pravilima o pojedinačnim pravnim lijekovima za potrošače pogođene povredama Direktive 2005/29/EZ dopunjuju se naponi EU-a da se potrošačima olakša traženje naknade štete zahvaljujući drugom prijedlogu paketa „novih pogodnosti za potrošače”, tj. Prijedlogu o udružnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ. Usto, pojedinačni potrošači pogođeni povredama Direktive 2005/29/EZ mogu se osloniti na predložene pravne lijekove i u okviru postupaka za sporove male vrijednosti te alternativnog/internetskog rješavanja sporova. U skladu s Direktivom o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova¹² potrošačima EU-a omogućen je pristup visokokvalitetnim izvansudskim sustavima za rješavanje domaćih i prekograničnih ugovornih sporova. Komisija je uspostavila platformu za internetsko rješavanje sporova¹³. Ta platforma pomaže potrošačima i trgovcima pri rješavanju domaćih i prekograničnih sporova proizašlih iz kupnje robe i usluga na internetu.

¹¹ Vidjeti uvodnu izjavu 16. izmijenjene Uredbe o CPC-u, koja glasi: *S obzirom na nalaze iz Izvješća Komisije o provjeri prikladnosti prava o zaštiti potrošača i stavljanju proizvoda na tržište moglo bi se smatrati potrebnim ojačati razinu sankcija za povrede prava Unije o zaštiti potrošača.*

¹² Direktiva 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2009/22/EZ (Direktiva o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova) (OJ L 165, 18.6.2013., str. 63.).

¹³ Dostupna od 15. veljače 2016., Uredba (EU) br. 524/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o online rješavanju potrošačkih sporova i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2009/22/EZ (Uredba o online rješavanju potrošačkih sporova) (SL L 165, 18.6.2013., str. 1.).

Ovaj je Prijedlog usko povezan s naporima za osiguranje boljeg poznavanja prava EU-a o zaštiti potrošača među potrošačima, trgovcima i pravnim stručnjacima. U nastavku je navedeno nekoliko planiranih aktivnosti kojima će se nastojati postići taj cilj.

- Komisija će diljem EU-a 2018. pokrenuti kampanju za podizanje razine osviještenosti o pravima potrošača, koja će biti zasnovana na iskustvima stečenima tijekom kampanje o pravima potrošača u razdoblju od 2014. do 2016.¹⁴
- Komisija provodi pilot-projekt o osposobljavanju malih i srednjih poduzeća u digitalnom dobu (inicijativa „ConsumerLawReady”¹⁵).
- Komisija planira pokretanje određenog broja aktivnosti za osposobljavanje sudaca i drugih pravnih stručnjaka u okviru obnovljene Strategije za osposobljavanje u području pravosuđa 2019.–2025.¹⁶
- Kako bi svim sudionicima na tržištu olakšala razumijevanje njihovih ugovornih prava i obveza, Komisija koordinira samoregulatornu inicijativu unutar skupine dionika platforme REFIT. Inicijativa je usmjerena na jasnije predstavljanje obveznih predugovornih informacija i standardnih uvjeta potrošačima.
- Kako bi dodatno unaprijedila pravnu sigurnost svih sudionika na tržištu, Komisija radi na nekoliko smjernica kojima će se osigurati bolje razumijevanje prava EU-a o zaštiti potrošača¹⁷. Uskoro će na portalu e-pravosuđe objaviti novu bazu podataka prava u području zaštite potrošača. U toj će se bazi podataka nalaziti nacionalna sudska praksa i sudska praksa EU-a, a bit će omogućen i pristup administrativnim odlukama koje se odnose na potrošačko zakonodavstvo EU-a.

1.3. Dosljednost u odnosu na druge politike Unije

Četiri direktive iz područja prava o zaštiti potrošača koje se mijenjaju ovim Prijedlogom primjenjuju se u svim gospodarskim sektorima. Zbog svoje sveobuhvatnosti primjenjuju na mnoge aspekte transakcija između poduzeća i potrošača koji su obuhvaćeni i drugim zakonodavstvom EU-a. Međudjelovanje različitih tijela prava EU-a regulirano je načelom *lex specialis*. Prema tom načelu odredbe općih direktiva u području prava o zaštiti potrošača primjenjuju se samo ako relevantni aspekti transakcija između poduzeća i potrošača nisu uređeni posebnim odredbama prava EU-a za određeni sektor. Opće direktive u području prava o zaštiti potrošača stoga funkcioniraju kao „sigurnosna mreža” tako što osiguravaju održavanje visoke razine zaštite potrošača u svim sektorima te dopunjuju i popunjavaju praznine u pravu Unije za posebne sektore.

¹⁴ Vidjeti i: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=30149

¹⁵ Projekt za osposobljavanje *ConsumerLawReady* provodi se zahvaljujući financijskim sredstvima koje je odobrio Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača (IMCO) Europskog parlamenta. Projektom u ime Komisije upravlja konzorcij koji čine Europska udruga za zaštitu potrošača (BEUC), Europsko udruženje obrtnika, malih i srednjih poduzetnika (UEAPME) i krovna udruga gospodarskih i trgovinskih komora u Europi Eurochambres. Materijal za obuku pripremljen je, preveden i prilagođen svakoj državi članici. Osposobljavanje malih i srednjih poduzeća započelo je u prosincu 2017. i nastavit će se tijekom 2018. U studenome 2017. izrađena je posebna internetska stranica: www.consumerlawready.eu.

¹⁶ Strategija u pripremi; plan je dostupan na https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-5432247_en

¹⁷ Smjernice o Direktivi 2005/29/EZ o nepoštenoj poslovnoj praksi, SWD(2016) 163 final od 25.5.2016. Smjernice o primjeni zakonodavstva EU-a o hrani i zaštiti potrošača na pitanja dvojne kvalitete proizvoda – konkretni slučaj prehrambenih proizvoda, 26. rujna 2017. (C(2017) 6532 final). Nove smjernice o Direktivi 93/13/EEZ o nepoštenim ugovornim odredbama planirane su za kraj 2018., a ažurirane smjernice o Direktivi 2011/83/EU o pravima potrošača za 2019.

Predložene će izmjene, kojima se nastoji ukloniti nedostatak transparentnosti u transakcijama između poduzeća i potrošača na internetskim tržištima te nedostatak zaštite korisnika digitalnih usluga, doprinijeti upotpunjavanju jedinstvenoga digitalnog tržišta¹⁸ i osigurati dosljednost s drugim važnim elementom strategije jedinstvenoga digitalnog tržišta, tj. Komisijinim Prijedlogom direktive o ugovorima o isporuci digitalnog sadržaja¹⁹. Taj prijedlog definira prava potrošača ako digitalni sadržaj i digitalne usluge koje potrošač pribavlja nisu u skladu s ugovorom te obuhvaća i ugovore koji ne uključuju plaćanje u novcu. Direktiva 2011/83/EU primjenjuje se i na isporuku digitalnog sadržaja; međutim, trenutačno se primjenjuje samo na usluge, uključujući digitalne usluge, koje se isporučuju u zamjenu za novčano plaćanje. Prema Prijedlogu direktive o digitalnom sadržaju postoji posebna neusklađenost ako sadržaj ili usluge ne odgovaraju specifikacijama navedenima u predugovornim informacijama, a zahtjevi u pogledu predugovornog informiranja utvrđeni su u Direktivi 2011/83/EU. Stoga je neophodno uskladiti područje primjene Direktive 2011/83/EU s područjem primjene postojeće Direktive o digitalnom sadržaju u pogledu definicija „digitalnog sadržaja” i „digitalnih usluga”. Vijeće za pravosuđe i unutarnje poslove izričito je pozvalo Komisiju da osigura dosljednost između Direktive 2011/83/EU i Prijedloga direktive o digitalnom sadržaju, posebice definicija „digitalnog sadržaja” i „digitalnih usluga”²⁰.

Izmjene Direktive 2011/83/EU radi uključivanja digitalnih usluga bez obzira na to plaćaju li se u novcu dopunjuju Opću uredbu o zaštiti podataka 2016/679. Konkretno, pravo na raskid ugovora za pružanje digitalnih usluga tijekom četrnaestodnevnog roka za odustajanje uklonit će ugovorni temelj za obradu osobnih podataka prema Općoj uredbi o zaštiti podataka. Time će se pak aktivirati primjena prava iz Opće uredbu o zaštiti podataka, primjerice pravo na zaborav i pravo na prenosivost podataka.

U Komunikaciji o internetskim platformama iz 2016. o predloženim se izmjenama za internetska tržišta navodi da će Komisija „nadalje ocijeniti dodatnu potrebu za ažuriranjem postojećih pravila o zaštiti potrošača s obzirom na platforme kao dio provjere regulatorne prikladnosti potrošačkog i tržišnog prava EU-a u 2017.”²¹. U prosincu 2016. Europski gospodarski i socijalni odbor predložio je prilagodbu zahtjeva u pogledu predugovornog informiranja potrebama potrošača koji kupuju na e-platformama općenito²². Europsko vijeće naglasilo je 19. listopada 2017. „*potrebu povećane transparentnosti u pogledu praksi i uporaba platforma*”²³.

¹⁸ Dodatne informacije o jedinstvenome digitalnom tržištu dostupne su na: https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market_hr

¹⁹ Prijedlog Direktive o određenim aspektima ugovora o isporuci digitalnog sadržaja, COM(2015) 0634 final od 9.12.2015. Dodatne informacije: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/doing-business-eu/contract-rules/digital-contracts/digital-contract-rules_en

²⁰ Ishod sastanka Vijeća, 3473. sastanak Vijeća za pravosuđe i unutarnje poslove, Luxembourg, 9. i 10. lipnja 2016., dostupno na: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9979-2016-INIT/en/pdf> Odnosi se na Napomenu Predsjedništva 9768/16 od 2. lipnja 2016., u kojoj je naglašena potreba za dosljednošću između Prijedloga direktive o digitalnom sadržaju i Direktive 2011/83/EU i u kojoj se Komisija poziva da procijeni primjenu te direktive na sve vrste ugovora o isporuci digitalnog sadržaja obuhvaćenih predloženom Direktivom o digitalnom sadržaju. Napomena je dostupna na: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9768-2016-INIT/en/pdf>

²¹ COM(2016) 288 final od 25. svibnja 2016., str. 11: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0288&from=HR>

²² Mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora o Komunikaciji o internetskim platformama, TEN/601-EESC-2016, <http://webapi.eesc.europa.eu/documents/anonymous/EESC-2016-04519-00-01-AC-TRA-en.docx>

²³ Zaključci Europskog vijeća o migracijama, digitalnoj Europi, sigurnosti i obrani (19. listopada 2017.).

Ovim se Prijedlogom dopunjuje djelovanje Komisije u području nepoštenih ugovornih odredaba i trgovačke prakse između platforma i poduzeća (inicijativa o odnosima između platformi i poduzeća), kao što je najavljeno u preispitivanju Strategije jedinstvenoga digitalnog tržišta na sredini provedbenog razdoblja u svibnju 2017²⁴. Ovaj Prijedlog i inicijativa o odnosima između platforma i poduzeća teže ostvarenju zajedničkih ciljeva, a to su veća transparentnost i pravednost u transakcijama koje se obavljaju na internetskim platformama. Ovaj se Prijedlog bavi specifičnim problemima koji su već utvrđeni evaluacijom CRD-a, odnosno činjenicom da potrošači pri kupnji na internetskim tržištima često ne znaju tko je druga ugovorna strana. Zbog toga je potrošačima često nejasno mogu li ostvariti svoja prava potrošača EU-a i ako mogu, kome se trebaju obratiti kako bi osigurali poštovanje tih prava. Ovaj Prijedlog i inicijativa o odnosima između platforma i poduzeća dopunjuju se i zato što se njima nastoji osigurati transparentnost glavnih parametara na temelju kojih se utvrđuje poredak ponuda u odnosima između platforma i potrošača, odnosno platforma i poduzeća.

Može se očekivati da će od boljeg zakonodavstva EU-a o zaštiti potrošača koristiti imati i druga područja politike EU-a u kojima poslovne transakcije između poduzeća i potrošača imaju važnu ulogu. Kao primjer može se navesti rad Komisije na održivoj potrošnji, uključujući Akcijski plan za kružno gospodarstvo²⁵, koji sadržava i mjere za suzbijanje zavaravajućih ekoloških tvrdnja i planiranog zastarijevanja. Iako su već obuhvaćene Direktivom o nepoštenoj poslovnoj praksi, strože sankcije i sredstva pravne zaštite povećat će učinkovitost borbe protiv povreda prava potrošača u tim područjima.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Zaštita potrošača nadležnost je koju dijele EU i države članice. Kako je utvrđeno u članku 169. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, EU je dužan pridonijeti zaštiti gospodarskih interesa potrošača i promicanju njihova prava na informiranost i izobrazbu s ciljem zaštite njihovih interesa. Ovaj se Prijedlog temelji na članku 114. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (koji se odnosi na uspostavu unutarnjeg tržišta) te članku 169. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

• Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Ovim se Prijedlogom mijenjaju pravila EU-a o zaštiti potrošača, čije se donošenje na razini EU-a smatra nužnim i u skladu s načelom supsidijarnosti. Bolje funkcioniranje unutarnjeg tržišta ne može se postići samo nacionalnim propisima. Pravila EU-a o zaštiti potrošača i dalje su važna jer se unutarnje tržište produbljuje, a broj transakcija potrošača EU-a između država članica povećava.

S gospodarskog stajališta ponašanje trgovaca prema potrošačima vjerojatno će imati velik utjecaj na funkcioniranje potrošačkih tržišta. Uzrok tomu leži u izuzetno velikom utjecaju trgovaca na informiranje potrošača i donošenje odluka na takvim tržištima. Potrošačkom se politikom stoga može poboljšati djelovanje tržišnih sila. Time se može doprinijeti poticanju tržišnog natjecanja i poboljšanju učinkovitosti.

²⁴ Komunikacija COM(2017) 228 final od 10. svibnja 2017.: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/content/mid-term-review-digital-single-market-dsm-good-moment-take-stock>

²⁵ Komunikacija Komisije „Zatvaranje kruga – akcijski plan EU-a za kružno gospodarstvo”, COM/2015/0614 final od 2.12.2015: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0614>

Obujam i intenzitet prekogranične trgovine unutar EU-a dovoljno su veliki (zapravo, veći nego u bilo kojem drugom području trgovine na svijetu)²⁶ da mogu učiniti prekograničnu trgovinu osjetljivom na nedosljedne – ili čak samo različite – političke odabire država članica. Štoviše, trgovci mogu doprijeti do potrošača prelazeći granice država članica. To može stvoriti probleme koje nacionalni zakonodavci i regulatori teško mogu na odgovarajući način rješavati odvojeno.

Ovim se Prijedlogom mijenjaju postojeća pravila EU-a o zaštiti potrošača. Direktivom 2005/29/EZ osigurava se potpuna usklađenost nacionalnih pravila o nepoštenoj poslovnoj praksi štetnoj za gospodarske interese potrošača. Direktivom 2011/83/EU u biti se potpuno usklađuju pravila o zahtjevima u pogledu predugovornog informiranja i pravima odustajanja od potrošačkih ugovora. Novo nacionalno zakonodavstvo unutar područja primjene tih direktiva bilo bi u suprotnosti s potpuno usklađenom pravnom stečevinom koja je već uspostavljena.

Rasprostranjenost problema diljem EU-a, što zahtijeva odgovarajuća aktivnosti izvršavanja na razini EU-a, posebno je vidljiva u slučaju nezakonite prakse koja istodobno pogađa potrošače u nekoliko država članica EU-a. Takve raširene povrede prava potrošača sada su zakonski definirane u preispitanoj Uredbi o CPC-u, kojom se uspostavlja snažan postupovni okvir za suradnju između nacionalnih tijela za izvršavanje. Radi potpune učinkovitosti izvršavanje diljem EU-a mora također biti utemeljeno na zajedničkom i jedinstvenom okviru materijalnog prava. Izvršavanje prava potrošača i omogućivanje pravne zaštite diljem EU-a ne mogu biti djelotvorniji ako države članice mjere poduzimaju isključivo same.

Kad je riječ o internetskoj trgovini, čini se da probleme s kojima se potrošači susreću nije moguće na zadovoljavajući način riješiti na nacionalnoj razini. Prije svega, mnoga internetska tržišta i pružatelji digitalnih usluga trguju u cijeloj Europi i preko granica.

Provjera prikladnosti i evaluacija CRD-a potvrdile su da je pravna stečevina EU-a u području potrošačkog i tržišnog prava pridonijela uspostavi visoke razine zaštite potrošača diljem EU-a. Jednako je tako pridonijela boljem funkcioniranju unutarnjeg tržišta, a i smanjenju troškova poduzeća koja prodaju proizvode i usluge preko granica. Poduzeća koja prodaju proizvode i usluge u drugim zemljama EU-a imaju koristi od usklađenog zakonodavstva kojim se olakšava prekogranična prodaja potrošačima u drugim zemljama EU-a.

Posebice je Direktiva 2005/29/EZ zamijenila različite propise diljem EU-a osiguravši jedinstveni pravni okvir u svim državama članicama. Njezin međusektorski pristup utemeljen na načelima osigurava koristan i fleksibilan okvir diljem EU-a, dok je uvođenje crnog popisa pomoglo da se iskorijene neke nepoštene prakse na različitim nacionalnim tržištima. Slično tomu, Direktiva 2011/83/EU u značajnoj je mjeri pridonijela funkcioniranju unutarnjeg tržišta i osigurala zajednički visok stupanj zaštite potrošača uklanjanjem razlika između nacionalnih propisa u području ugovora između poduzeća i potrošača. Njome je povećana pravna sigurnost trgovaca i potrošača, osobito onih koji sudjeluju u prekograničnoj trgovini. Posljednjih je godina posebice znatno poraslo povjerenje potrošača u rastuće tržište prekogranične e-trgovine²⁷.

U Izvješću o provjeri prikladnosti iznosi se da su zajednička usklađena pravila najveći doprinos prava EU-a o zaštiti potrošača. Ta pravila nacionalnim tijelima za izvršavanje

²⁶ Svjetska trgovinska organizacija, Statistički podaci o međunarodnoj trgovini 2015.: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/its2015_e/its2015_e.pdf

²⁷ Prema Pregledu potrošačkih uvjeta za 2017. udio potrošača koji su se osjećali sigurno pri kupnji roba i usluga na internetu od trgovaca na malo ili pružatelja usluga iz druge države EU-a u razdoblju od 2012. do 2016. porastao je za 24 postotna boda te dosegao 58 %.

omogućuju da učinkovitije rješavaju prekogranične povrede koje štete potrošačima u nekoliko država članica. Na primjer, bez daljnjeg djelovanja na razini EU-a s ciljem osiguranja „učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih” novčanih kazna, postojeći različiti nacionalni sustavi novčanih kazna vjerojatno ne bi bili dovoljni da osiguraju pošteno tržišno natjecanje za trgovce koji posluju u skladu s propisima te bi narušili suradnju u području izvršavanja preispitane Uredbe o CPC-u. Usklađivanjem nacionalnih pravila o novčanim kaznama omogućilo bi se poštenije tržišno natjecanje te bi se time uskladilo i pravo EU-a o zaštiti potrošača s kaznenim okvirima u pravu EU-a o tržišnom natjecanju i zaštiti podataka. Na razini EU-a sve se više uvažavaju sinergije među tim trima područjima, osobito u usklađivanju aktivnosti izvršavanja²⁸.

U skladu je s načelom supsidijarnosti i objašnjenje slobode država članica da u skladu s Direktivom 2005/29/EZ donose odredbe kojima štite zakonite interese potrošača od nezatraženih posjeta u svrhe izravnog marketinga ili komercijalnih izleta ako su takva ograničenja opravdana na temelju javnog poretka ili zaštite poštovanja privatnog života, budući da se time države članice omogućuje uređivanje područja za koje se smatra da ima vrlo ograničen utjecaj na jedinstveno tržište.

- **Proporcionalnost**

Mjere u Prijedlogu proporcionalne su ciljevima poboljšanja usklađenosti s pravom o zaštiti potrošača te modernizacijom i smanjenjem opterećenja.

Kad je riječ o sankcijama, u ovom se Prijedlogu usklađuje minimalna razina sankcija tako što se od država članica zahtijeva uvođenje novčanih kazna koje se temelje na prometu trgovca samo za raširene povrede i raširene povrede s dimenzijom Unije, pri čemu je takvo usklađivanje očito neophodno kako bi se osigurala usklađenost među sankcijama koju zahtijeva preispitana Uredba o CPC-u. Za sve druge povrede Prijedlog se ograničava samo na uspostavljanje neiscrpnog skupa kriterija koje bi trebalo uzeti u obzir pri primjeni konkretnih sankcija. Kad je riječ o tim drugim povredama, ovim se Prijedlogom ne usklađuju s njima povezane sankcije, već se čak jasno predviđa da se ti kriteriji ne odnose nužno na lakše povrede.

Kad je riječ o obvezi u području pojedinačnih pravnih lijekova u slučaju povrede Direktive 2005/29/EU, u ovom se Prijedlogu državama članicama daje određena sloboda u izboru raspoloživih konkretnih pravnih lijekova. Minimum koji se Prijedlogom zahtijeva odnosi se na ugovorni pravni lijek u vidu raskida ugovora te neugovorni pravni lijek u vidu naknade štete. To su danas dva najčešća pravna lijeka u nacionalnome građanskom pravu država članica.

Proporcionalnost predloženog proširenja područja primjene Direktive 2011/83/EU na digitalne usluge koje se ne isporučuju u zamjenu za novčano plaćanje osigurava se usklađivanjem područja primjene s područjem primjene buduće Direktive o digitalnom sadržaju te izuzimanjem ugovora za pružanje digitalnih usluga prema kojima potrošač samo

²⁸ Europski parlament donio je 14. ožujka 2017. rezoluciju o „implikacijama velikih podataka za temeljna prava: privatnost, zaštita podataka, nediskriminacija, sigurnost i kazneni progon”, u kojoj je iznesen poziv na „tješnju suradnju i usklađenost raznih regulatora i nadzornih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, tijela za zaštitu potrošača i zaštitu podataka na nacionalnoj razini te na razini EU-a”. Europski nadzornik za zaštitu podataka predložio je uspostavu digitalnog centra za razmjenu informacija koji bi okupio agencije koje su odgovorne za zaštitu tržišnog natjecanja, prava potrošača i zaštitu podataka i koje su spremne dijeliti informacije i razgovarati o iznalaženju najboljeg načina za izvršavanje pravila u interesu pojedinca. Sastanak „Centra za razmjenu informacija” prvi put je održan 29. svibnja 2017.

dostavlja osobne podatke iz nekih od formalnih zahtjeva Direktive 2011/83/EU koji su važni samo u slučaju ugovora koji se plaćaju, tj. zahtjeva za pribavljanje pristanka potrošača na izravno pružanje usluga koje ima posljedice samo u smislu novčanog plaćanja za usluge pružene tijekom roka za odustajanje prije korištenja prava odustajanja.

Predložene izmjene pravila za internetska tržišta proporcionalna su u smislu da internetskim tržištima ne propisuju obvezu praćenja ili potvrđivanja istinitosti informacija koje daju treći dobavljači o svojem statusu trgovca. Promjene su stoga utemeljene na isključivo osobnim izjavama, a zadaća je tržišta da samo osigura da treći dobavljači navedu te informacije na internetskoj stranici i da ih zatim prosljedi potrošaču. Kad je riječ o transparentnosti utvrđivanja poretka, internetsko tržište mora pružiti informacije o glavnim parametrima na temelju kojih se utvrđuje poredak ponuda bez propisivanja bilo kakvih zadanih kriterija za utvrđivanje poretka.

Ovim se Prijedlogom povećava i proporcionalnost zakonodavstva smanjenjem regulatornih troškova za trgovce u onim slučajevima u kojima to ne bi ugrozilo cilj zakonodavstva, kao u slučaju dviju utvrđenih obveza trgovaca koje se odnose na pravo odustajanja i predloženih mjera za smanjenje opterećenja u pogledu zahtjeva za informiranje. Očekuje se da će takve promjene kojima se uklanja nepotrebno opterećenje biti od osobite koristi malim poduzećima.

- **Odabir instrumenta**

Budući da se ovim Prijedlogom mijenjaju četiri postojeće direktive, najprikladniji je instrument direktiva.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINAKA

- **Ex post evaluacija/provjera primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Ovaj se Prijedlog temelji na provjeri prikladnosti potrošačkog i tržišnog prava EU-a te na evaluaciji CRD-a, koje su objavljene u svibnju 2017.

Provjerom prikladnosti zaključeno je da većina materijalnih odredaba relevantnih direktiva općenito odgovara svojoj svrsi. Iako su odredbe o zaštiti potrošača navedene u mnogim instrumentima EU-a specifičnima za pojedine sektore, provjerom prikladnosti zaključeno je da se opće direktive obuhvaćene analizom i zakonodavstvo EU-a o zaštiti potrošača specifično za pojedine sektore međusobno nadopunjuju. Provjerom prikladnosti također je zaključeno da se dionici u najvećoj mjeri slažu da kombinacija općih pravila i pravila specifičnih za pojedine sektore osigurava jasan i usklađen pravni okvir u EU-u.

Međutim, provjerom prikladnosti zaključeno je da je djelotvornost pravila slabija zbog: (a) činjenice da ih trgovci i potrošači nisu svjesni te (b) nedovoljne stope izvršavanja i mogućnosti pravne zaštite za potrošače. Kad je riječ o ovom Prijedlogu, preporuke iz provjere prikladnosti odnose se na buduće djelovanje u cilju poboljšanja usklađenosti jačanjem izvršavanja i povećanjem dostupnosti pravne zaštite potrošača, posebice jačanjem odvraćajućeg učinka sankcija za povredu prava o zaštiti potrošača i uvođenjem pravnih lijekova za potrošače koji su žrtve nepoštenih poslovnih prakse kojom je prekršena Direktiva 2005/29/EZ. Preporuke iz provjere prikladnosti odnose se i na modernizaciju regulatornog okruženja te smanjenje regulatornih opterećenja uklanjanjem neopravdanog udvostručavanja obveza u pogledu informiranja između Direktive 2005/29/EZ i Direktive 2011/83/EU.

Evaluacijom CRD-a utvrđeno je da je Direktiva 2011/83/EU pozitivno pridonijela funkcioniranju unutarnjeg tržišta između poduzeća i potrošača te osigurala visoku zajedničku razinu zaštite potrošača. Međutim, njome su ustanovljeni i neki propusti u pravilima, nastali

osobito zbog razvoja u području digitalnoga gospodarstva. U evaluaciji je istaknut određeni broj područja u kojima bi izmjene zakonodavstva mogle biti važne, uključujući sljedeće:

- (a) transparentnost transakcija na internetskim tržištima;
- (b) usklađivanje pravila koja se primjenjuju na ugovore o digitalnom sadržaju s pravilima o „besplatnim” digitalnim uslugama (poput pohrane podataka u oblaku i elektroničke pošte);
- (c) pojednostavnjenje nekih zahtjeva u pogledu informiranja u Direktivi 2005/29/EZ i Direktivi 2011/83/EU koji se preklapaju;
- (d) smanjenje opterećenja trgovaca, osobito malih i srednjih poduzeća, u području prava na odustajanje od kupnje robe na daljinu i izvan poslovnih prostorija, a u pogledu: (1) prava potrošača na povrat robe koja je upotrebljavana izvan okvira onoga što je nužno i (2) obveze povrata novca potrošaču čak i prije primitka vraćene robe od potrošača;
- (e) modernizaciju sredstava komunikacije između trgovaca i potrošača.

Iz evaluacije je proizašla i preporuka za nastavak poduzimanja aktivnosti podizanja razine osviještenosti i izradu smjernica.

• **Savjetovanja s dionicima**

Komisija se pri pripremi Prijedloga savjetovala s dionicima putem:

- mehanizma za davanje povratnih informacija o početnoj procjeni učinka;
- javnog internetskog savjetovanja;
- ciljanog savjetovanja u obliku okruglog stola s malim i srednjim poduzećima;
- ciljanih savjetovanja s državama članicama i drugim dionicima u obliku istraživanja i sastanaka s mrežama tijela i organizacija potrošača država članica okupljenih oko Glavne uprave za pravosuđe i zaštitu potrošača;
- savjetovanja s potrošačima i dionicima iz poslovnog sektora putem stručne skupine dionika platforme REFIT.

Cilj je savjetovanja bio prikupljanje kvalitativnih i kvantitativnih dokaza od relevantnih skupina dionika (potrošača, udruga potrošača, poduzeća, poslovnih udruga, tijela država članica, pravnih stručnjaka) i javnosti. Do određenih vrsta poduzeća bilo je teško doći, primjerice do internetskih tržišta i pružatelja „besplatnih” digitalnih usluga. Savjetovanja su javnosti predstavljena putem redovnih sastanaka, Twittera, Facebooka i elektroničke pošte upućene mrežama okupljenima oko Glavne uprave za pravosuđe i zaštitu potrošača te putem govora koje su održali Povjerenik i drugi visoki dužnosnici Komisije.

Prijedlog se temelji i na savjetovanjima održanima u okviru provjere prikladnosti i evaluacije CRD-a²⁹.

Mjere obuhvaćene Prijedlogom uživaju različite razine potpore dionika. Javno je savjetovanje pokazalo da mnoge udruge potrošača i tijela javne vlasti podupiru izricanje maksimalne razine novčanih kazna u obliku postotka prometa trgovca. Međutim, o toj se ideji usuglasilo svega nekoliko poslovnih udruga. Suprotno tome, u odboru za MSP-ove čak 80 % ispitanika

²⁹ Više informacija o savjetovanjima održanima u okviru provjere prikladnosti i evaluacije CRD-a izneseno je u prilogima Izvješću o provjeri prikladnosti te prilogima radnom dokumentu službi Komisije o CRD-u, dostupnima na: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=59332

smatralo da je način postavljanja maksimalne razine novčanih kazna u najvećoj mjeri proporcionalan, učinkovit i odvraćajući ako se iskazuje kao postotak prometa trgovca, po mogućnosti u kombinaciji s određenim apsolutnim iznosom, ovisno o tome koji je iznos viši.

Tijekom javnog savjetovanja velika je većina sudionika, sastavljena od tijela javne vlasti, udruga potrošača i potrošača, izjavila da bi u cijelom EU-u trebalo uvesti pravo na pravne lijekove u skladu s Direktivom 2005/29/EU kako bi se osigurala bolja usklađenost trgovaca s pravilima o zaštiti potrošača. Međutim, potpora ovoj ideji bila je slaba među poslovnim udruženjima (35 %) i pojedinačnim poduzećima (31 %). U odboru za MSP-ove 87 % ispitanika podržalo je uvođenje prava na pravne lijekove u cijelome EU-u u skladu s Direktivom 2005/29/EU.

Mnogi dionici poduprli su nove zahtjeve za transparentnost ugovora sklopljenih na internetskim tržištima. Udruge potrošača, tijela javne vlasti, pojedinci i većina poduzeća i poslovnih udruga slažu se da bi potrošači koji kupuju na internetskim tržištima trebali dobiti informacije o identitetu i statusu dobavljača. Slažu se i da bi to povećalo povjerenje potrošača. Isto tako, mnoga mala i srednja poduzeća podupiru zahtjeve o informiranju potrošača o identitetu i pravnom statusu ugovornog partnera. Transparentnost podupiru i poslovne udruge. Neka od velikih internetskih tržišta izvijestila su da bi nova pravila smanjila troškove, dok su druga izjavila da ne znaju.

Većina dionika poduprla je proširenje područja primjene Direktive 2011/83/EU na digitalne usluge koje se ne isporučuju u zamjenu za novčano plaćanje. Trgovci su poduprli uvođenje zahtjeva u pogledu informiranja kako bi se doprinijelo boljem informiranju potrošača, ali su bili podijeljeni oko uvođenja prava na odustajanje za te digitalne usluge. Poslovne udruge nisu poduprle uvođenje prava na odustajanje u području digitalnih usluga koje se ne isporučuju u zamjenu za novčano plaćanje.

Poslovne udruge poduprle su brisanje zahtjeva u pogledu informiranja iz Direktive 2005/29/EZ koji se preklapaju sa zahtjevima u pogledu predugovornog informiranja u Direktivi 2011/83/EU. Udruge potrošača bile su protiv uklanjanja zahtjeva u pogledu informiranja u tim slučajevima. Većina tijela javne vlasti smatrala je da davanje informacija potrošačima o politici rješavanja pritužbi u fazi oglašavanja nije važno.

Dionici su u velikoj mjeri poduprli zamjenu postojeće obveze da trgovci navedu adresu elektroničke pošte s tehnološki neutralnim navođenjem sredstava internetske komunikacije. Dionici su ujedno uvelike poduprli uklanjanje navođenja broja telefaksa iz Direktive 2011/83/EU.

Na javnim savjetovanjima 35 % internetskih poduzeća izjavilo je da nailaze na znatne probleme zbog prethodno navedenih specifičnih obveza trgovaca u pogledu prava odustajanja. Većina poslovnih udruga potvrdila je da se trgovci suočavaju s nerazmjernim/nepotrebnim opterećenjem zbog tih obveza. U odboru za MSP-ove gotovo polovina samozaposlenih te mikro ili malih poduzeća koja obavljaju prodaju potrošačima na internetu navela je nerazmjerna opterećenja. Međutim, većina udruga potrošača, tijela javne vlasti i pojedinaca nije poduprla uklanjanje tih obveza za trgovce.

- **Procjena učinka**

Ovaj se Prijedlog temelji na procjeni učinka³⁰. Odbor za nadzor regulative najprije je 12. siječnja 2018. iznio negativno mišljenje sa sveobuhvatnim primjedbama Nakon znatne revizije prvotnog nacрта Odbor za nadzor regulative dao je pozitivno mišljenje s dodatnim

³⁰ SWD(2018) 96.

primjedbama 9. veljače 2018.³¹ U Prilogu I. Procjeni učinka objašnjeno je kako su riješene primjedbe Odbora za nadzor regulative.

Procjena učinka posebno se bavi mogućnostima za, s jedne strane, poboljšanje usklađenosti s pravom o zaštiti potrošača te, s druge strane, modernizaciju i smanjenje opterećenja.

Kako bi se poboljšala usklađenost, osim osnovnog su scenarija u obzir uzete tri opcije:

- (1) opcija da se samo pojača odvratanje i proporcionalnost javnog izvršavanja strožim pravilima o sankcijama i učinkovitijim postupkom za dobivanje sudskog naloga;
- (2) opcija da se mjerama pod (1) doda pravo potrošača na pojedinačne pravne lijekove;
- (3) opcija da se mjerama pod (1) i (2) doda pravo kolektivne pravne zaštite potrošača;

Najpoželjnija je opcija bila opcija 3, u kojoj su sjedinjene sve mjere. U ovom se Prijedlogu razmatraju dijelovi najpoželjnije opcije koji se odnose na stroža pravila za sankcije i prava potrošača na pojedinačne pravne lijekove za povredu Direktive 2005/29/EZ. Elementi povezani sa sudskim nalogima i kolektivnom pravnom zaštitom razmatraju se u paralelnom Prijedlogu o udružnim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ.

Kad je riječ o sankcijama, Prijedlog će doprinijeti dosljednijoj primjena sankcija u cijelome EU-u. To će se postići uvođenjem neiscrpnog skupa zajedničkih kriterija za ocjenu težine povreda (isključujući one lakše). Od tijela za izvršavanje zahtijevalo bi se da te kriterije uzmu u obzir pri donošenju odluke o izricanju sankcija te njihovoj težini. Ako je sankcija koju treba izreći novčana kazna, tijela bi pri utvrđivanju iznosa novčane kazne trebala uzeti u obzir promet trgovca koji je počinio povredu, njegovu neto dobit te novčane kazne koje su za iste ili slične povrede izrečene u drugim državama članicama. U slučajevima „raširenih povreda” i „raširenih povreda s dimenzijom Unije”, kako su definirane u preispitanoj Uredbi o CPC-u, novčane bi kazne trebalo uvesti kao obvezni element sankcija, a države članice maksimalnu bi novčanu kaznu za takve povrede trebale postaviti u iznosu od najmanje 4 % godišnjeg prometa trgovca.

Kad je riječ o pojedinačnim pravnim lijekovima, Prijedlogom se od država članica zahtijeva da potrošačima koji pretrpe štetu uslijed nepoštene poslovne prakse na raspolaganje stave barem ugovorni pravni lijek u vidu raskida ugovora te neugovorni pravni lijek u vidu naknade štete. Posebice je kontroverzna afera „Dieselgate” (kada su proizvođači automobila u vozila ugrađivali tehnologiju za varanje na ispitivanjima emisija) pokazala da neugovorni pravni lijekovi, poput izvanugovornog prava na naknadu štete, mogu ponekad za potrošače biti važniji od ugovornih. U slučaju „Dieselgate” mnogi potrošači nisu uspjeli iskoristiti pravne lijekove čak ni u državama članicama koje već osiguravaju pravne lijekove za žrtve nepoštene poslovne prakse. Razlog je u tome što su svi dostupni pravni lijekovi samo ugovorne prirode. Pravni se lijekovi stoga mogu primijeniti samo protiv druge ugovorne stranke u odnosu na potrošača, što su u ovom slučaju obično prodavači automobila, a ne proizvođači.

Kad je riječ o troškovima provedbe tih mjera, za trgovce bi mogli nastati početni troškovi upoznavanja s mjerama. Međutim, u odboru za MSP-ove većina je sudionika ukazala na to da pooštavanje sankcija ne bi utjecalo na njihove troškove. Kad je riječ o pojedinačnim pravnim lijekovima, srednja vrijednost procijenjenih jednokratnih troškova, poput troškova pravnog savjetovanja, navedenih u odboru za MSP-ove iznosila je 638 EUR. Srednji godišnji tekući troškovi procijenjeni su na 655 EUR. Na javnom savjetovanju većina je tijela javne vlasti ukazala na to da će se troškovi administrativnog i sudskog izvršavanja povećati ako sankcije

³¹ SEC(2018) 185.

budu pooštrene. Usto, određeni bi troškovi nastali zbog početnog upoznavanja nacionalnih tijela i sudova s uvođenjem prava na pojedinačne pravne lijekove. Ni jedno tijelo javne vlasti nije dostavilo procjene povećanih ili smanjenih troškova izvršavanja. U troškove za javna tijela za izvršavanje i sudove ubraja se moguće povećanje broja ovršnih i sudskih postupaka. Međutim, ti će troškovi vjerojatno biti nadoknađeni očekivanim sveukupnim smanjenjem stope povrede prava EU-a o zaštiti potrošača zahvaljujući većem odvrćajućem učinku strožih sankcija i boljih pravnih lijekova.

Prijedlog bi donio i uštede trgovcima koji trguju prekogranično zahvaljujući povećanoj usklađenosti pravila. Posebno bi bile bolje objašnjene moguće posljedice za trgovce u slučaju neusklađenosti. To bi dovelo do nižih i točnijih troškova procjene rizika.

U pogledu modernizacije i smanjenja opterećenja, u procjeni učinka izvršena je procjena opcija za (a) transparentnost internetskih tržišta, (b) zaštitu potrošača u vezi s digitalnim uslugama koje se ne isporučuju u zamjenu za novčano plaćanje i (c) mjere smanjenja opterećenja koje se razmatraju u sljedećem odjeljku o regulatornoj prikladnosti i pojednostavljenju.

Kad je riječ o transparentnosti internetskih tržišta, u procjeni rizika razmatrane su opcije promicanja samoregulacije, koregulacije i zakonodavnih izmjena Direktive 2011/83/EU kojima se uvode dodatni zahtjevi u pogledu informiranja na internetskim tržištima. Samo mali broj dionika ciljanih i javnih savjetovanja dostavio je kvantitativne procjene troškova. Neka velika internetska tržišta izjavila su da bi nova, u potpunosti usklađena, pravila o transparentnosti u određenoj mjeri smanjila troškove, dok druga nisu znala bi li ta pravila dovela do smanjenja troškova. Od četiri internetska tržišta koja su odgovorila na pitanje o troškovima, dva su navela da bi troškovi usklađivanja s novim zahtjevima u pogledu informiranja (jednokratni i tekući troškovi) bili opravdani, jedno ih nije smatralo opravdanima, a jedno nije znalo.

Proširenje područja primjene CRD-a na „besplatne” digitalne usluge predstavlja objašnjenje zakonodavstva koje bi podrazumijevalo umjerene troškove za poduzeća zbog prilagodbe njihovih internetskih stranica/internetskog sučelja. Mala i srednja poduzeća procijenila su da bi srednja vrijednost godišnjih troškova za proširenje područja primjene Direktive 2011/83/EU na digitalne usluge koje se ne isporučuju u zamjenu za novčano plaćanje iznosila 33 EUR za zahtjeve u pogledu predugovornog informiranja te 50 EUR za pravo odustajanja.

Izmjena Direktive 2005/29/EZ u kojoj se navodi da države članice mogu donositi pravila kojima štite zakonite interese potrošača u pogledu posebno agresivne ili zavaravajuće marketinške ili prodajne prakse u kontekstu nezatraženih posjeta trgovca potrošačevu domu ili komercijalnih izleta koje trgovac organizira s ciljem ili učinkom promidžbe ili prodaje proizvoda potrošačima ako su takva ograničenja opravdana na temelju javnog poretka ili poštovanja privatnog života nužna je kako bi se objasnio odnos između direktive i nacionalnih pravila u pogledu takvih marketinških aktivnosti.

Neke države članice uvele su zabrane ili ograničenja za posebne vrste prodaje izvan poslovnih prostorija, poput nezatražene prodaje po kućama, također radi zaštite privatnog života i javnog poretka. Iako su u suprotnosti s potpuno usklađenom prirodom Direktive 2005/29/EZ, takva ograničenja nemaju nikakav ili imaju vrlo ograničen prekogranični učinak (zbog same prirode prodaje izvan poslovnih prostorija). Takva ograničenja stoga ne bi znatno utjecala na jedinstveno tržište. Predloženom promjenom priznalo bi se postojeće stanje u nekim državama članicama koje su uvele određena ograničenja u pogledu prodaje po kućama i/ili prodajnih izleta. Svaki daljnji utjecaj ovisio bi o iskorištavanju te mogućnosti u drugim državama članicama. Stoga se smatralo da objašnjenje mogućnosti država članica da uvedu

takva ograničenja na temelju javnog poretka ili zaštiti privatnosti potrošača nema izravni utjecaj na jedinstveno tržište te da je u skladu s načelom supsidijarnosti.

Izmjena Direktive 2005/29/EZ koja se odnosi na „dvojni kvalitetu” proizvoda nužna je kako bi se osigurala veća pravna jasnoća tijelima država članica odgovornima za izvršenje direktive. Komisija je to pitanje razmatrala u Smjernicama od 25. svibnja 2016. o primjeni Direktive 2005/29/EZ³² i nedavno u Obavijesti Komisije od 26.9.2017. „o primjeni zakonodavstva EU-a o hrani i pravima potrošača na pitanja dvojne kvalitete proizvoda – konkretni slučaj prehrambenih proizvoda”³³. Međutim, iskustvo s izvršavanjem pokazuje da bi za nacionalna tijela bilo korisno kad bi se mogla osloniti na specifičan skup odredaba. One su nužne kako bi se omogućilo učinkovito rješavanje pitanja poslovne prakse koja uključuje stavljanje na tržište nekog proizvoda uz tvrdnju da je identičan istom proizvodu koji je stavljen na tržište u nekoliko drugih država članica, a koji se pritom od njega znatno razlikuje po sastavu ili obilježjima, te tako prosječnog potrošača navodi ili je vjerojatno da će ga navesti da donese odluku o poslu koju inače ne bi donio.

- **Primjerenost propisa i pojednostavljivanje**

Budući da se ovaj Prijedlog donosi kao dio programa REFIT, utvrđivanje regulatornih opterećenja bilo je važan dio temeljnih evaluacija. Te su evaluacije pokazale da opće zakonodavstvo EU-a o zaštiti potrošača ne predstavlja posebno opterećenje, ni u apsolutnom smislu ni u usporedbi s drugim područjima regulacije u EU-u³⁴. Uzmemo li se u obzir velike koristi od zakonodavstva EU-a o zaštiti potrošača kojim se štite potrošači i olakšava funkcioniranje jedinstvenog tržišta, u evaluacijama je utvrđeno da ono ima tek ograničen opseg u smislu smanjenja opterećenja.

Budući da se ovim Prijedlogom mijenja zakonodavstvo koje se primjenjuje na sve trgovce, uključujući mikropoduzeća, ne postoje materijalni razlozi za izuzeće mikropoduzeća iz primjene ovog Prijedloga. Mikropoduzeća će vjerojatno imati osobite koristi od predloženih mjera za smanjenje opterećenja koje se odnose na pravo odustajanja. Uzrok tomu leži u tome što ta poduzeća trenutačno možda imaju manju fleksibilnost za apsorpciju gubitaka zbog tekućih obveza. Predloženo jačanje pravila o sankcijama za raširene povrede i raširene povrede s dimenzijom Unije vjerojatno će imati manji utjecaj na mikropoduzeća zato što su počinitelji takvih povreda obično veća poduzeća, na koja se tada primjenjuju usklađene aktivnosti izvršavanja CPC-a.

Prva izmjena koja se odnosi na pravo odustajanja ukida obvezu trgovca da prihvati povrat robe čak i kada su potrošači tu robu upotrebljavali u većoj mjeri nego što je dozvoljeno. Mala i srednja poduzeća navela su godišnje gubitke u prosječnom iznosu od 2223 EUR (srednja vrijednost 100 EUR) nastale zbog postojeće obveze da prihvate takvu „pretjerano isprobanu robu”. Mišljenja poslovnih udruga i poduzeća ukazuju i na to da će trgovci, a posebice mala i srednja poduzeća, imati koristi od smanjenja tog opterećenja. Kad je riječ o obvezi trgovca da izvrši povrat novca potrošačima prije nego što dobije priliku pregledati vraćenu robu, prosječni procijenjeni godišnji gubici zbog postojećih pravila navedeni u odboru za MSP-ove iznosili su 1 212 EUR (srednja vrijednost 0). Mišljenja poslovnih udruga i poduzeća ukazuju i na to da će trgovci, a posebice mala i srednja poduzeća, imati koristi od smanjenja tog opterećenja.

³² SWD(2016)163 final.

³³ COM(2017) 6532.

³⁴ Više informacija dostupno je u poglavlju 6.2.4. Izvješća o provjeri prikladnosti.

O ukidanju obveze trgovca da navede informacije o politici rješavanja pritužbi u fazi oglašavanja bila je dostupna vrlo ograničena količina kvantitativnih podataka. Međutim, mišljenja koja su izrazile poslovne udruge ukazuju na srednje do znatne uštede za poduzeća. Kad je riječ o ukidanju obveze trgovaca da prikažu broj telefaksa i navedu suvremenije načine komunikacije (poput internetskog obrasca) kao alternativu adresi elektroničke pošte, činjenica da mnogi trgovci te suvremenije načine komunikacije već nude svojim potrošačima (uz adresu elektroničke pošte) ukazuje na to da su oni učinkovitiji od elektroničke pošte. Ukidanje obveze prikazivanja broja telefaksa možda neće utjecati na troškove zato što je to trenutačno obvezno samo za onu nekolicinu trgovaca koji još se uvijek koriste telefaksom u komunikaciji s potrošačima.

Sve izmjene u Prijedlogu formulirane su na tehnološki neutralan način kako bi se osiguralo da uskoro ne zastare zbog najnovijih tehnoloških kretanja. Stoga je postojeća definicija „internetskih tržišta” u drugom zakonodavstvu EU-a ažurirana kako bi se uklonila posebna upućivanja na konkretnu tehnologiju, poput „internetskih stranica”, i osigurala održivost u budućnosti. Proširenjem područja primjene Direktive 2011/83/EU na digitalne usluge koje se ne isporučuju u zamjenu za novčano plaćanje riješila bi se trenutačna situacija u pogledu digitalnih transakcija za potrošače, i to uvođenjem pravila koja su neutralna u pogledu sadržaja te održiva u budućnosti. Time bi se dopunila pravila EU-a o zaštiti podataka. Promjene pravila Direktive 2011/83/EU o sredstvima komunikacije tehnološki su neutralne i stoga održive u budućnosti. To je potrebno jer će se upućivati na druga sredstva komunikacije koja potrošaču omogućuju da pohrani sadržaj komunikacije, a ne na određenu tehnologiju.

- **Temeljna prava**

Prijedlog je u skladu s člankom 38. Povelje o temeljnim pravima, prema kojem je EU dužan osigurati visoki stupanj zaštite potrošača. Mjere kojima se: (a) poboljšava usklađenost sa zakonodavstvom koje se odnosi na zaštitu potrošača i (b) moderniziraju pravila o zaštiti potrošača u pogledu internetskih tržišta i digitalnih usluga povećavaju razinu zaštite potrošača. I poboljšane bi mogućnosti pojedinačne pravne zaštite od nepoštene poslovne prakse pridonijele osiguranju prava na učinkovit pravni lijek iz članka 47. Povelje. Konačno, Prijedlog poštuje pravo na zaštitu osobnih podataka pojedinaca iz članka 8. Povelje te pravo država članica da ograniče određene oblike i aspekte prodaje izvan poslovnih prostorija kako bi se osigurala usklađenost poštovanja privatnog života potrošača s člankom 7. Povelje.

Mjere za smanjenje opterećenja koje se odnose na (a) pravo odustajanja, (b) pojednostavnjenje zahtjeva za informiranje i (c) modernizaciju sredstava komunikacije pridonijet će provedbi članka 16. Povelje, kojim se jamči sloboda poduzetništva u skladu s pravom EU-a te nacionalnim zakonima i praksom. Istovremeno, pojednostavnjenje zahtjeva u pogledu informiranja i modernizacija sredstava komunikacije neće dovesti ni do kakvog značajnog smanjenja zaštite potrošača. Mjere u pogledu prava odustajanja unose veću ravnotežu u prava i obveze trgovaca i potrošača. Njima se, naime, ukidaju neopravdana opterećenja, a pritom se utječe tek na mali dio potrošača.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Prijedlog nema nikakav utjecaj na proračun EU-a.

5. OSTALI DIJELOVI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Komisija će ocijeniti djelotvornost, učinkovitost, relevantnost, dosljednost i dodanu vrijednost EU-a ove intervencije u skladu s pokazateljima utvrđenima u procjeni učinka. Ti pokazatelji mogu služiti kao temelj za evaluaciju koju bi trebalo predstaviti najranije pet godina nakon početka primjene kako bi se osigurala dovoljna količina raspoloživih podataka nakon potpune provedbe u svim državama članicama.

Sveobuhvatna statistika o internetskoj trgovini u EU-u i, točnije, internetskoj maloprodaji dostupna je u bazi podataka Eurostata. Ti bi se podaci mogli upotrijebiti kao primarni izvor podataka za evaluaciju. Njih će se dopuniti reprezentativnim istraživanjima među potrošačima i trgovcima na malo u EU-u koja se redovito provode za Pregled potrošačkih tržišta i objavljuju dva puta godišnje. U tim se istraživanjima ispituju iskustva i percepcije, koja predstavljaju dva važna čimbenika koja utječu na ponašanje potrošača i poduzeća na jedinstvenom tržištu. U okviru praćenja provest će se i javno savjetovanje te ciljane istraživanja u kojima će sudjelovati posebne skupine dionika (potrošači, kvalificirani subjekti, internetska tržišta, trgovci koji pružaju digitalne usluge koje se ne isporučuju u zamjenu za novčano plaćanje). Kad je riječ o samoj poslovnoj perspektivi, ona će biti predmet istraživanja među trgovcima na malo koje se redovito provodi za Pregled potrošačkih uvjeta te ciljanih istraživanja koja se provode među internetskim tržištima i pružateljima „besplatnih” digitalnih usluga.

Ti će se prikupljeni podaci uključiti i u izvješće Komisije o prenošenju i provedbi. Usto, Komisija će nastaviti održavati blizak kontakt s državama članicama i svim relevantnim dionicima kako bi pratila učinke mogućeg zakonodavnog akta. Kako bi se ograničilo dodatno administrativno opterećenje država članica i privatnog sektora zbog prikupljanja informacija za praćenje, predloženi se pokazatelji praćenja oslanjaju na postojeće izvore podataka kad god je to moguće.

Prikupljanjem podataka nastojat će se preciznije utvrditi u kojoj bi se mjeri promjene u pokazateljima mogle pripisati Prijedlogu. Na primjer, iako bi se moglo očekivati da će se zbog uživanja istih prava diljem EU-a povećati povjerenje potrošača u ostvarivanje prava u prekograničnim transakcijama te da će se tako smanjiti šteta koju trpe, na udio potrošača kojima su na raspolaganju učinkoviti pravni lijekovi utjecat će i drugi čimbenici. Takvi relevantni čimbenici opisani su u odlomku koji sadržava opis problema. Istraživanja provedena za Pregled potrošačkih tržišta za većinu pokazatelja imaju vremenske nizove, omogućujući u načelu (s pomoću statističke analize) razlikovanje utjecaja određene inicijative politike od širih trendova.

- **Dokumenti s obrazloženjima (za direktive)**

Budući da se ovim Prijedlogom unose posebne izmjene u četiri postojeće direktive, države članice trebale bi dostaviti Komisiji tekst posebnih izmjena nacionalnih odredaba ili, ako takvih izmjena nema, objasniti kojom se posebnom nacionalnom odredbom već provode izmjene predviđene Prijedlogom.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredbi prijedloga**

Članak 1. – Izmjene Direktive 2005/29/EZ

Člankom 1. Prijedloga mijenja se Direktiva 2005/29/EZ u dvjema glavnim točkama: uvodi se pravo na pojedinačne pravne lijekove za potrošače i jačaju se pravila o sankcijama. Prijedlogom se objašnjava i primjena postojećih pravila Direktive o skrivenom oglašavanju i zavaravajućem oglašavanju proizvoda „dvojne kvalitete”. Konačno, Prijedlogom se rješava pitanje nacionalnih pravila o posebnim oblicima prodaje izvan poslovnih prostorija.

Kad je riječ o **pojedinačnim pravnim lijekovima za potrošače**, u Direktivu 2005/29/EZ umeće se članak 11.a kojim se od država članica zahtijeva dostupnost određenih posebnih oblika ugovornih i neugovornih pravnih lijekova u nacionalnom pravu u slučajevima povrede Direktive 2005/29/EZ. Uvođenjem prava na pojedinačne pravne lijekove u Direktivu ovlastilo bi se žrtve nepoštenih poslovnih praksa na pokretanje postupaka protiv trgovaca te rješavanje problema koje ti trgovci uzrokuju.

Kad je riječ o **sankcijama**, neiscrpan skup zajedničkih za ocjenu težine povreda (isključujući one lakše) uvodi se u članak 13. Direktive. Tijela za izvršavanje bila bi dužna uzeti u obzir te kriterije pri donošenju odluke o izricanju sankcija i njihovoj težini. Ako je sankcija koju treba izreći novčana kazna, tijela bi pri utvrđivanju iznosa novčane kazne trebala uzeti u obzir promet trgovca koji je počinio povredu, njegovu neto dobit te novčane kazne koje su za iste ili slične povrede izrečene u drugim državama članicama. Usto, za „raširene povrede” i „raširene povrede s dimenzijom Unije”, kako su definirane u Uredbi o CPC-u (EU) 2017/2395, države članice dužne su u svojem nacionalnom zakonodavstvu navesti maksimalan iznos novčanih kazna, koji bi trebao iznositi najmanje 4 % prometa koji trgovac koji je počinio povredu ima u predmetnoj državi članici ili predmetnim državama članicama. Slijedom toga, ako nacionalna nadležna tijela koja djeluju u okviru usklađenih aktivnosti izvršavanja CPC-a imenuju jedno nadležno tijelo da izreče jedinstvenu novčanu kaznu, maksimalan mogući iznos kazne trebao bi biti najmanje 4 % ukupnog prometa u svim obuhvaćenim državama članicama.

Kad je riječ o **skrivenom oglašavanju**, potrošači koji upotrebljavaju digitalne aplikacije poput internetskih tržišta, alata za usporedbu, trgovina aplikacijama ili tražilica očekuju „prirodne” ili „organske” rezultate pretraga utemeljene na relevantnosti za njihov upit, a ne na plaćanju trećih strana. Međutim, kako je istaknuto i u smjernicama o provedbi Direktive 2005/29/EZ iz 2016., određeni rezultati pretrage često sadržavaju „plaćeni plasman”, kada treće strane plaćaju za viši položaj ili „plaćeno uvrštavanje”, kada treće strane plaćaju uvrštavanje na popis rezultata pretrage. Plaćeni plasman i plaćeno uvrštavanje često uopće nisu naznačeni ili su naznačeni samo na dvosmislen način koji potrošači ne mogu jasno razlučiti. Relevantne odredbe Direktive 2005/29/EZ o zabrani skrivenog oglašavanja stoga bi trebalo objasniti kako bi se naglasilo da se ne primjenjuju samo na urednički sadržaj u sredstvima priopćavanja nego i na rezultate pretraživanja koji se prikazuju na internetski upit potrošača.

Kad je riječ o posebnim oblicima **prodaje izvan poslovnih prostorija**, izmjenom članka 3. Direktive ovlašćuju se države članice da zaštite zakonite interese potrošača u pogledu agresivne ili zavaravajuće marketinške ili prodajne prakse u kontekstu nezatraženih posjeta trgovca potrošačevu domu (drugim riječima, posjeta koje potrošač nije zatražio, na primjer, ugovaranjem sastanka s trgovcem) te komercijalnih izleta koje trgovac organizira s ciljem ili učinkom promidžbe ili prodaje proizvoda potrošačima ako su takva ograničenja opravdana na temelju javnog poretka ili zaštite poštovanja privatnog života. Kako bi se osigurala potpuna transparentnost takvih mjera, države članice dužne su o njima obavijestiti Komisiju, koja će te obavijesti učiniti javno dostupnima.

Kad je riječ o **proizvodima „dvojnje kvalitete”**, izmjenom članka 6. stavka 2. Direktive izrijekom se propisuje da poslovna praksa koja uključuje stavljanje na tržište nekog proizvoda uz tvrdnju da je identičan istom proizvodu koji je stavljen na tržište u nekoliko drugih država članica, a koji se pritom od njega znatno razlikuje po sastavu ili obilježjima, te tako prosječnog potrošača navodi ili je vjerojatno da će ga navesti da donese odluku o poslu koju inače ne bi donio predstavlja zavaravajuću poslovnu praksu koju bi nadležna tijela trebala ocjenjivati i suzbijati na pojedinačnoj osnovi u skladu s odredbama te direktive.

Članak 2. – Izmjene Direktive o pravima potrošača 2011/83/EU

Člankom 2. Prijedloga mijenja se Direktiva 2011/83/EZ u nekoliko točaka.

Izmjene članka 2. Direktive 2011/83/EU donose dodatne definicije digitalnog sadržaja i digitalnih usluga te odgovarajućih ugovora za isporuku tih proizvoda, koje su usklađene s definicijama iz [Direktive o digitalnom sadržaju]. Tim se definicijama u područje primjene Direktive 2011/83/EU uključuju i ugovori za pružanje digitalnih usluga prema kojima potrošač ne obavlja plaćanje novcem već dostavljanjem osobnih podataka. U skladu s [Prijedlogom direktive o digitalnom sadržaju] u definicijama „ugovora o isporuci digitalnog sadržaja” i „digitalnog sadržaja” objašnjava se da se, u odsutnosti novčanog plaćanja, prava i obveze iz Direktive 2011/83/EU neće primjenjivati u slučajevima u kojima trgovac osobne podatke dobivene od potrošača obrađuje isključivo za potrebe isporuke digitalnog sadržaja ili usluge ili u svrhu ispunjavanja zakonskih obveza te ih ne obrađuje ni u koju drugu svrhu. Izmjenama članka 2. uvodi se i definicija „internetskog tržišta” koje je, prema novom članku 6.a, predmet posebnih dodatnih zahtjeva u pogledu predugovornog informiranja.

Članak 5. Direktive 2011/83/EU o zahtjevima u pogledu predugovornog informiranja za ugovore koji nisu ni ugovori na daljinu ni ugovori sklopljeni izvan poslovnih prostorija mijenja se radi dosljednosti kako bi, uz već postojeći pojam digitalnog sadržaja, bile obuhvaćene novodefinirane digitalne usluge s obzirom na zahtjeve u pogledu predugovornog informiranja o interoperabilnosti i funkcionalnosti.

Članak 6. Direktive 2011/83/EU o zahtjevima u pogledu predugovornog informiranja za ugovore na daljinu i ugovore sklopljene izvan poslovnih prostorija mijenja se radi dosljednosti kako bi, uz već postojeći pojam digitalnog sadržaja, bile obuhvaćene novodefinirane digitalne usluge s obzirom na zahtjeve u pogledu predugovornog informiranja o interoperabilnosti i funkcionalnosti. Usto, članak 6. mijenja se uklanjanjem telefaksa iz popisa mogućih sredstava komunikacije i omogućivanjem trgovcima upotrebu drugih internetskih sredstava komunikacije kao zamjenskih opcija za tradicionalnu elektroničku poštu.

U Direktivu 2011/83/EU umeće se novi članak 6.a kojim se predviđaju posebni dodatni zahtjevi u pogledu predugovornog informiranja za internetska tržišta, točnije: (1) opis glavnih parametara na temelju kojih se utvrđuje poredak različitih ponuda, (2) je li treća strana koja nudi proizvod trgovac ili ne, (3) primjenjuju li se prava potrošača koja proizlaze iz prava EU-a o zaštiti potrošača na predmetni ugovor i (4) ako je ugovor sklopljen s trgovcem, koji je trgovac odgovoran za to da u pogledu predmetnog ugovora osigura prava potrošača koja proizlaze iz prava EU-a o zaštiti potrošača.

Članak 7. Direktive 2011/83/EU, kojim se utvrđuju posebne formalne obveze za ugovore sklopljene izvan poslovnih prostorija, mijenja se kako bi se izričito navelo da se obveza trgovaca iz stavka 3. da pribave izričit pristanak potrošača za trenutno izvršavanje usluga odnosi samo na usluge koje se isporučuju u zamjenu za novčano plaćanje. Ta je izmjena nužna zbog proširenja područja primjene Direktive na digitalne usluge koje se ne isporučuju u zamjenu za novčano plaćanje zato što je obveza izričitog pristanka relevantna samo za obračunavanje novčane naknade koju potrošač mora platiti trgovcu za korištenje usluga tijekom roka za odustajanje ako potrošač odluči ostvariti pravo odustajanja.

Članak 8. Direktive 2011/83/EU, kojim se predviđaju posebni formalni zahtjevi za ugovore na daljinu, mijenja se u nekoliko točaka. Prvo, u stavku 4. predviđa se izuzimanje uzorka obrasca za odustajanje iz zahtjeva u pogledu informiranja putem sredstva daljinske komunikacije koje se upotrebljava za sklapanje ugovora ako to sredstvo za prikazivanje informacija omogućuje ograničeni prostor ili vrijeme, uključujući telefonske pozive. To je nužno zato što se pisani uzorak obrasca za odustajanje potrošaču ne može dostaviti putem telefonskog poziva, a putem drugih sredstava komunikacije obuhvaćenih člankom 8. stavkom 4. može biti nemoguće

dostaviti ga na način koji je pristupačan korisnicima. U tim je slučajevima dovoljno uzorak obrasca za odustajanje staviti potrošaču na raspolaganje na drugi način, primjerice na internetskoj stranici trgovca, te ga uključiti u potvrdu ugovora na trajnom nosaču podataka.

Stavak 8. mijenja se slično članku 7. stavku 3. kako je prethodno opisano.

U članku 13. Direktive 2011/83/EU, koji se odnosi na obveze trgovca u slučaju odustajanja briše se obveza trgovca na povrat novca potrošaču čak i prije primitka vraćene robe. Stoga trgovac uvijek ima pravo odbiti povrat novca dok vraćena roba ne stigne i dok trgovac ne dobije priliku da je pregleda. Dodana su upućivanja na Opću uredbu o zaštiti podataka i [Direktivu o digitalnom sadržaju] koja se odnose na obveze trgovca u pogledu upotrebe podataka potrošača nakon raskida ugovora.

Članak 14. Direktive 2011/83/EU, koji se odnosi na obveze potrošača u slučaju odustajanja, mijenja se te se ukida pravo potrošača da vrate robu čak i ako su je upotrebljavali više nego što je to potrebno da bi je isprobali, što podliježe obvezi plaćanja za umanjenu vrijednost. Dodaje se odredba slična odgovarajućem pravilu iz Direktivi o digitalnom sadržaju koja se odnosi na obveze potrošača da se suzdrži od upotrebe digitalnog sadržaja ili digitalnih usluga nakon raskida ugovora. Konačno, stavak 4. točka (b), u kojoj je utvrđena ugovorna sankcija u slučaju da trgovac ne poštuje obveze na informiranje u pogledu digitalnog sadržaja, mijenja se radi dosljednosti te se iz popisa alternativnih razloga za tu sankciju uklanja izostanak potvrde izričitog pristanka potrošača kojim je potvrdio da time gubi pravo odustajanja u skladu s izuzetkom utvrđenim u članku 16. točki (m). Budući da se članak 14. odnosi na posljedice prava odustajanja, taj je zahtjev nevažan jer izričiti pristanak i potvrda rezultiraju efektivnim gubitkom prava odustajanja prema članku 16. točki (m).

Članak 16., koji se odnosi na izuzetke od prava odustajanja, mijenja se u nekoliko točaka. Prvo, točka (a) mijenja se kako bi se osigurala dosljednost s člankom 7. stavkom 3. i člankom 8. stavkom 7. u pogledu obveza trgovca kada potrošač želi trenutačno izvršavanje usluga. Drugo, točka (m), u kojoj se predviđa izuzeće od prava odustajanja od digitalnog sadržaja isporučena na materijalnom nosaču podataka ako je potrošač prethodno dao pristanak za početak izvršavanja prije isteka roka odustajanja i pristao na to da time gubi pravo odustajanja, mijenja se kako bi se ta dva uvjeta primjenjivala samo na sadržaj koji se isporučuje u zamjenu za novčano plaćanje. Cilj je osigurati dosljednost s člankom 14. stavkom 4. točkom (b), kojom se predviđa ugovorna sankcija u slučaju u kojem trgovac ne ispuni tu obvezu, zbog čega potrošač ne mora platiti iskorišteni digitalni sadržaj. Obveza pribavljanja izričitog pristanka i potvrde potrošača stoga relevantna samo za digitalni sadržaj koji se isporučuje u zamjenu za novčano plaćanje. Konačno, dodaje se nova točka (n) kako bi se iz prava odustajanja izuzela roba koju je potrošač upotrebljavao više nego što je to bilo potrebno da bi je isprobao.

Članak 24. Direktive 2011/83/EU o sankcijama mijenja se slično članku 13. o sankcijama u Direktivi 2005/29/EZ kako je prethodno opisano.

Članak 3. – Izmjene Direktive o nepoštenim ugovornim odredbama 93/13/EEZ

U Direktivu 93/13/EEZ umeće se novi članak o sankcijama slično članku 13. o sankcijama u Direktivi 2005/29/EZ kako je prethodno opisano.

Članak 4. – Izmjene Direktive o isticanju cijena 98/6/EZ

Članak 8. Direktive 98/6/EZ o sankcijama mijenja se slično članku 13. o sankcijama u Direktivi 2005/29/EZ kako je prethodno opisano.

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993., Direktive 98/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, Direktive 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu boljeg izvršavanja i modernizacije pravila EU-a o zaštiti potrošača**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
 uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,
 uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,
 nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,
 uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora³⁵,
 u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,
 budući da:

- (1) Člankom 169. stavkom 1. i člankom 169. stavkom 2. točkom (a) Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) predviđa se da Unija treba doprinosti postizanju visokog stupnja zaštite potrošača primjenom mjera usvojenih na temelju njegova članka 114. Člankom 38. Povelje Europske unije o temeljnim pravima predviđa se da politike Unije moraju osigurati visoku razinu zaštite potrošača.
- (2) Zakonodavstvo koje se odnosi na zaštitu potrošača trebalo bi djelotvorno primjenjivati diljem Unije. Međutim, sveobuhvatnom provjerom prikladnosti direktiva u području potrošačkog i tržišnog prava koju je Komisija izvršila 2016. i 2017. u okviru Programa za prikladnost i učinkovitost propisa (REFIT) zaključeno je da je djelotvornost zakonodavstva Unije u području zaštite potrošača ugrožena zbog nedostatka svijesti među trgovcima i potrošačima te zbog nedovoljne stope izvršavanja i ograničenih mogućnosti pravne zaštite potrošača.
- (3) Unija je već poduzela niz mjera kako bi postigla veću osviještenost potrošača, trgovaca i pravnih stručnjaka o pravima potrošača te kako bi poboljšala izvršavanje prava potrošača i njihovu pravnu zaštitu. Međutim, nedostaci su i dalje prisutni te se osobito ogledaju u nepostojanju uistinu učinkovitih i proporcionalnih sankcija za odvratanje od povreda i njihovo sankcioniranje u nacionalnim zakonima, nedovoljnim pojedinačnim pravnim lijekovima za potrošače koji pretrpe štetu zbog povreda

³⁵ SL C , , str. .

nacionalnog zakonodavstva kojim se prenosi Direktiva 2005/29/EZ³⁶ te nedostacima postupka za dobivanje sudskog naloga prema Direktivi 2009/22/EZ³⁷. Revizija postupka za dobivanje sudskog naloga trebala bi biti predmet posebnog instrumenta o izmjeni i zamjeni Direktive 2009/22/EZ.

- (4) Direktive 98/6/EZ³⁸, 2005/29/EZ i 2011/83/EU³⁹ uključuju zahtjeve prema državama članicama da predvide učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije za suzbijanje povreda nacionalnih odredaba kojima se te direktive prenose. Usto, u članku 21. Uredbe (EU) br. 2017/2394⁴⁰ o koordiniranoj zaštiti potrošača (CPC) državama članicama propisuje se obveza da poduzimaju mjere izvršavanja, uključujući izricanje sankcija, na djelotvoran, učinkovit i koordiniran način radi ostvarivanja prestanka ili zabrane raširenih povreda ili raširenih povreda s dimenzijom Unije.
- (5) Postojeća nacionalna pravila o sankcijama znatno se razlikuju diljem Unije. Konkretno, nametanje učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih novčanih kazna za raširene povrede ili raširene povrede s dimenzijom Unije trgovcima koji ih počine ne osiguravaju sve države članice. Zbog dosljednosti među različitim direktivama o zaštiti potrošača pitanje sankcija trebalo bi rješavati na horizontalnoj razini preispitivanjem postojeća pravila o sankcijama u direktivama 98/6/EZ, 2005/29/EZ i 2011/83/EU te uvođenjem novih pravila o sankcijama u Direktivi 93/13/EEZ⁴¹.
- (6) Kako bi se olakšala dosljednija primjena sankcija, osobito pri povredama unutar Unije, raširenim povredama i raširenim povredama s dimenzijom Unije iz Uredbe (EU) br. 2017/2394, trebalo bi uvesti neiscrpan skup zajedničkih kriterija za primjenu novčanih kazna. Kriteriji bi trebali obuhvatiti prekograničnu prirodu povrede, odnosno odgovor na pitanje je li se povredom naštetilo i potrošačima u drugim državama članicama. U obzir bi trebalo uzeti i pravnu zaštitu koju trgovac pruži potrošačima za naneseu štetu. Ponavlja li isti počinitelj povrede, to ukazuje na sklonost ka vršenju takvih povreda te stoga ukazuje na težinu postupanja i, prema tome, potrebu da se razina sankcije poveća kako bi se postiglo djelotvorno odvraćanje. Kriterij ostvarene financijske dobiti ili izbjegnutih gubitaka zbog povrede posebno je važan ako su nacionalnim pravom propisane novčane kazne kao sankcije i maksimalna novčana kazna određena je kao postotak prometa trgovca te ako se povreda odnosi samo na jedno tržište na kojem trgovac posluje ili na nekoliko njih.
- (7) Usto, pri izricanju sankcija u obliku novčanih kazna trebalo bi uzeti u obzir godišnji promet i dobit trgovca koji je počinio povredu i sve novčane kazne koje su trgovcu

³⁶ Direktiva 2005/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 149, 11.6.2005., str. 22.).

³⁷ Direktiva 2009/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o sudskim nalogima za zaštitu interesa potrošača (SL L 110, 1.5.2009., str. 30.).

³⁸ Direktiva 98/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 1998. o zaštiti potrošača prilikom isticanja cijena proizvoda ponuđenih potrošačima (SL L 80, 18.3.1998., str. 27.).

³⁹ Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 304, 22.11.2011., str. 64.).

⁴⁰ Uredba (EU) br. 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje propisa o zaštiti potrošača i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (OJ L 345, 27.12.2017, str. 1).

⁴¹ Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, 21.4.1993., str. 29.).

izrečene u drugim državama članicama za istu povredu, posebice u kontekstu raširenih povreda prava o zaštiti potrošača i raširenih povreda s dimenzijom Unije koje podliježu koordiniranim mehanizmima istrage i izvršavanja u skladu s Uredbom (EU) br. 2017/2394.

- (8) Taj neiscrpan skup zajedničkih kriterija za primjenu sankcija možda neće biti relevantan pri odlučivanju o sankcijama za svaku povredu, posebice ne za lakše povrede. Države članice trebale bi uzeti u obzir i druga opća pravna načela koja se primjenjuju pri nametanju sankcija, poput načela *non bis in idem*.
- (9) Kako bi se osiguralo da tijela država članica mogu nametati učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije za raširene povrede prava o zaštiti potrošača i raširene povrede s dimenzijom Unije koje podliježu koordiniranim mehanizmima istrage i izvršavanja u skladu s Uredbom (EU) br. 2017/2394, trebalo bi uvesti novčane kazne kao obvezni element sankcija za takve povrede. Kako bi osigurale odvraćajući učinak novčanih kazna, države članice u svojem bi nacionalnom pravu trebale odrediti maksimalnu novčanu kaznu za takve povrede u iznosu od najmanje 4 % godišnjeg prometa trgovca u predmetnoj državi članici.
- (10) Ako na temelju primjene mehanizma za koordinaciju prema Uredbi (EU) br. 2017/2394 nacionalno nadležno tijelo u smislu te uredbe nametne novčanu kaznu trgovcu odgovornom za široku povredu ili široku povredu s dimenzijom Unije, trebalo bi moći nametnuti novčanu kaznu u iznosu od najmanje 4 % godišnjeg prometa trgovca u svim državama članicama obuhvaćenima koordiniranim aktivnostima izvršavanja.
- (11) Države članice ne bi trebalo sprečavati da u svojem nacionalnom pravu zadrže ili u njega uvedu više maksimalne novčane kazne utemeljene na prometu za široke povrede i široke povrede s dimenzijom Unije prava o zaštiti potrošača, kako je utvrđeno u Uredbi EU br. 2017/2394. Zahtjev da se iznos novčane kazne postavi na razinu od najmanje 4 % prometa trgovca ne bi se trebao primjenjivati na dodatna pravila država članica o periodičnim kaznenim plaćanjima, poput dnevnih novčanih kazna, za neusklađenost s nekom odlukom, rješenjem, mjerom privremene pravne zaštite, obvezom trgovca ili drugom mjerom čiji je cilj zaustavljanje povrede.
- (12) Pri donošenju odluke o namjeni prihoda od novčanih kazna države članice trebale bi uzeti u obzir krajnji cilj zakonodavstva o zaštiti potrošača i njegova izvršavanja, a to je zaštita općih interesa potrošača. Stoga bi države članice u okviru svojih nadležnosti trebale razmotriti mogućnost da se barem dio prihoda od novčanih kazna dodijeli aktivnostima za unapređivanje zaštite potrošača, poput pružanja potpore potrošačkim pokretima ili aktivnostima čiji je cilj osnaživanje potrošača.
- (13) U okviru Direktive 2005/29/EZ trebalo bi poboljšati pristup pojedinačnim pravnim lijekovima za potrošače koji su pretrpjeli štetu zbog nepoštene poslovne prakse kako bi ih se dovelo u položaj u kojem bi bili bez nepoštene poslovne prakse. Iako je prvotna namjena te direktive bila ponajprije urediti tržišno ponašanje trgovaca na temelju javnog izvršavanja, iskustvo od više od deset godina primjene ukazuje na nedostatke u smislu nepostojanja jasnog okvira kojim se utvrđuju prava na pojedinačne pravne lijekove.
- (14) Nacionalna se pravila o pojedinačnim pravnim lijekovima za potrošače koji su pretrpjeli štetu zbog nepoštene poslovne prakse razlikuju. Trenutačna situacija, u kojoj je državama članicama u velikoj mjeri prepušteno da određuju hoće li i na koji način pravni lijekovi biti na raspolaganju, sprečava potpunu djelotvornost Direktive

2005/29/EZ. Direktiva stoga i dalje ima potencijal da u potpunosti ostvari svoju dvojnju svrhu, a to je doprinos pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta i postizanje visoke razine zaštite potrošača. Usprkos postojećim mogućnostima primjene pravnog lijeka prema nacionalnom pravu provjerom prikladnosti nisu pronađeni značajni primjeri sudske prakse u kojima su žrtve nepoštene poslovne prakse zatražile pravnu zaštitu. To je u suprotnosti s činjenicom da je nepoštena poslovna praksa najčešći problem povezan s pravima potrošača u cijeloj Europi. To ukazuje na to da postojeće mogućnosti primjene pravnog lijeka ne jamče rješavanje problema potrošača ako su im prekršena prava iz te direktive. Stoga bi se uvođenjem jasnog okvira za pojedinačne pravne lijekove olakšalo privatno izvršavanje i dopunila postojeća obveza država članica da osiguraju odgovarajuća i učinkovita sredstva za izvršavanje usklađenosti s tom direktivom. To bi bilo u skladu i s pristupom pojedinačnim pravnim lijekovima u drugim direktivama o zaštiti potrošača, poput Direktive 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ, te bi osiguralo usklađenu i dosljednu primjenu pravne stečevine u području zaštite potrošača.

- (15) Države članice trebale bi osigurati dostupnost pravnih lijekova potrošačima koji su pretrpjeli štetu zbog nepoštenih poslovnih praksa kako bi se uklonile sve njihove posljedice. Kako bi se ostvario taj cilj, države članice trebale bi na raspolaganje staviti ugovorne i neugovorne pravne lijekove. Ugovorni pravni lijekovi koje osigurava država članica trebali bi uključivati barem pravo na raskid ugovora. Neugovorni pravni lijekovi propisani nacionalnim pravom trebali bi uključivati barem pravo na naknadu štete. Države članice ne bi bile spriječene da u svojem nacionalnom pravu zadrže ili u njega uvedu dodatne pravne lijekove za potrošače koji su pretrpjeli štetu zbog nepoštenih poslovnih praksa kako bi se osiguralo potpuno uklanjanje posljedica takve prakse.
- (16) Provjerom prikladnosti direktiva u području potrošačkog i tržišnog prava te usporednom evaluacijom Direktive 2011/83/EU utvrđen je niz područja u kojima bi trebalo modernizirati postojeća pravila o zaštiti potrošača i smanjiti nerazmjerno opterećenje trgovaca.
- (17) Ako se potrošačima proizvodi nude na internetskim tržištima, u davanje predugovornih informacija propisanih Direktivom 2011/83/EU uključeni su i internetsko tržište i treći dobavljač. Potrošači koji koriste internetsko tržište stoga možda ne razumiju u potpunosti tko su njihovi ugovorni partneri i kako to utječe na njihova prava i obveze.
- (18) Internetska tržišta za potrebe bi se Direktive 2011/83/EU trebala definirati slično kao u Uredbi (EU) 524/2013⁴² i Direktivi 2016/1148/EU⁴³. Međutim, definiciju bi trebalo ažurirati i formulirati na tehnološki neutralniji način kako bi se njome obuhvatile nove

⁴² Uredba (EU) br. 524/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o online rješavanju potrošačkih sporova i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2009/22/EZ (Uredba o online rješavanju potrošačkih sporova) (SL L165 od 18.6.2013., str. 1.).

⁴³ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije (SL L 194, 19.7.2016., str. 1.).

tehnologije. Stoga je, umjesto na „internetsku stranicu”, prikladno upućivati na pojam „internetsko sučelje”, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2018/302⁴⁴.

- (19) Direktivom 2011/83/EU stoga bi trebalo propisati posebne zahtjeve u pogledu transparentnosti za internetska tržišta kako bi potrošači koji koriste internetska tržišta bili informirani o glavnim parametrima na temelju kojih se utvrđuje poredak ponuda, o tome sklapaju li ugovor s trgovcem ili s nekim tko nije trgovac (primjerice s drugim potrošačem), primjenjuje li se pravo o zaštiti potrošača te koji je trgovac odgovoran za izvršavanje ugovora i osiguranje prava potrošača ako se ona primjenjuju. Te bi informacije trebale biti navedene na jasan i razumljiv način, a ne samo upućivanjem na njih u standardnim uvjetima ili sličnom ugovornom dokumentu. Zahtjevi u pogledu informiranja za internetska tržišta trebali bi biti razmjerni i doprinositi postizanju ravnoteže između visoke razine zaštite potrošača i konkurentnosti internetskih tržišta. Od internetskih tržišta ne bi se trebalo zahtijevati da navode konkretna prava potrošača pri informiranju potrošača o njihovoj primjenjivosti ili neprimjenjivosti. Informacije koje treba navesti u pogledu odgovornosti za osiguranje prava potrošača ovise o ugovornom sporazumu između internetskog tržišta i relevantnih trećih trgovaca. Internetsko tržište može uputiti na trećeg trgovca kao jedinog odgovornog za osiguranje prava potrošača ili opisati svoje posebne odgovornosti u slučajevima u kojima preuzima odgovornost za određene aspekte ugovora, na primjer, isporuku ili ostvarivanje prava odustajanja. Obveza pružanja informacija o glavnim parametrima na temelju kojih se utvrđuje poredak rezultata pretraživanja ne dovodi u pitanje bilo kakve poslovne tajne o osnovnim algoritmima. Te bi informacije trebale sadržavati objašnjenja glavnih zadanih parametara koje tržište upotrebljava, ali ne trebaju biti prikazane na prilagođen način za svaki pojedini upit za pretraživanje.
- (20) U skladu s člankom 15. stavkom 1. Direktive 2000/31/EZ⁴⁵ od internetskih tržišta ne bi se trebalo zahtijevati da provjeravaju pravni status trećih dobavljača. Umjesto toga, internetsko tržište od trećih bi dobavljača proizvoda na internetskom tržištu trebalo zahtijevati da navedu svoj status trgovca ili netrgovca za potrebe prava o zaštiti potrošača te da mu dostave te informacije.
- (21) Digitalni sadržaj i digitalne usluge često se isporučuju na internetu na temelju ugovora prema kojima potrošač trgovcu ne plaća novčani iznos nego mu dostavlja osobne podatke. Pri pružanju digitalnih usluga trgovac je tijekom trajanja ugovora stalno uključen kako bi potrošaču omogućio korištenje usluga, na primjer, izradu, obradu ili dijeljenje podataka u digitalnom obliku ili pristup takvim podacima. Primjeri su digitalnih usluga pretplatnički ugovori za platforme sa sadržajem, pohranu podataka u oblaku, elektroničku pošta, društvene medije i aplikacije u oblaku. Stalna uključenost pružatelja usluga opravdava primjenu pravila o pravu odustajanja iz Direktive 2011/83/EU, kojima se potrošaču djelotvorno omogućuje da isproba uslugu i u roku od 14 dana od sklapanja ugovora odluči hoće li je zadržati ili ne. Suprotno tome, ugovori o isporuci digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom nosaču podataka odlikuju se jednokratnim djelovanjem trgovca u vidu isporuke potrošaču

⁴⁴ Uredba (EU) br. 2018/302 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. veljače 2018. o rješavanju pitanja neopravdanoga geografskog blokiranja i drugih oblika diskriminacije na unutarnjem tržištu na temelju državljanstva, mjesta boravišta ili mjesta poslovnog nastana klijenata te o izmjeni uredbi (EZ) br. 2006/2004 i (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ (SL L 60 I, 2.3.2018., str. 1).

⁴⁵ Direktiva 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini) (SL L 178, 17.7.2000., str. 1.).

određenog dijela ili dijelova digitalnog sadržaja, poput konkretnih muzičkih ili videozapisa. Ta jednokratna priroda pružanja digitalnog sadržaja temelj je izuzeća od prava odustajanja prema članku 16. točki (m) Direktive 2011/83/EU, prema kojem potrošač gubi pravo odustajanja ako je izvršavanje ugovora započelo, poput preuzimanja ili strujanja konkretnog sadržaja.

- (22) Direktiva 2011/83/EU već se primjenjuje na ugovore o isporuci digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom nosaču podataka (tj. isporuci digitalnog sadržaja na internetu), bez obzira na to plaća li potrošač cijenu novcem ili dostavlja osobne podatke. Suprotno tome, Direktiva 2011/83/EU primjenjuje se samo na ugovore o uslugama, uključujući ugovore o digitalnim uslugama, prema kojima potrošač vrši plaćanje ili se na njega obvezuje. Posljedično, ta se Direktiva ne primjenjuje na ugovore o digitalnim uslugama prema kojima potrošač daje osobne podatke trgovcu bez novčanog plaćanja. S obzirom na sličnosti i međusobnu zamjenjivost plaćenih digitalnih usluga i digitalnih usluga koje se isporučuju u zamjenu za osobne podatke, za njih bi trebala važiti ista pravila u skladu s Direktivom 2011/83/EU.
- (23) Trebalo bi osigurati dosljednost između područja primjene Direktive 2011/83/EU i [Direktive o digitalnom sadržaju], koja se primjenjuje na ugovore o isporuci digitalnog sadržaja ili digitalnih usluga prema kojima potrošač trgovcu daje osobne podatke.
- (24) Područje primjene Direktive 2011/83/EU stoga bi trebalo proširiti na ugovore prema kojima trgovac potrošaču isporučuje digitalnu uslugu ili se obvezuje da će je isporučiti, a potrošač daje osobne podatke ili se obvezuje da će ih dati. Slično ugovorima o isporuci digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom nosaču podataka, Direktiva bi se trebala primjenjivati uvijek kada potrošač trgovcu daje osobne podatke ili se obvezuje da će ih dati, osim ako trgovac osobne podatke dobivene od potrošača obrađuje isključivo za potrebe isporuke digitalnog sadržaja ili digitalne usluge te ih ne obrađuje ni u koju drugu svrhu. Svaka obrada osobnih podataka trebala bi biti u skladu s Uredbom (EU) br. 2016/679.
- (25) Ako se digitalni sadržaj i digitalne usluge ne isporučuju u zamjenu za novčano plaćanje, Direktiva 2011/83/EU ne bi se trebala primjenjivati ni u situacijama u kojima trgovac prikuplja osobne podatke isključivo radi održavanja usklađenosti digitalnog sadržaja ili digitalne usluge ili isključivo u svrhu ispunjavanja zakonskih obveza. U takve bi se situacije mogli ubrajati slučajevi u kojima je registracija potrošača obvezna prema primjenjivim zakonima za potrebe sigurnosti i identificiranja ili slučajevi u kojima programer softvera otvorenog koda prikuplja podatke od korisnika samo radi osiguravanja usklađenosti i interoperabilnosti softvera otvorenog koda.
- (26) Direktiva 2011/83/EU ne bi se trebala primjenjivati ni u situacijama u kojima trgovac prikuplja samo metapodatke, poput IP adrese, povijesti pretraživanja ili drugih informacija koje se prikupljaju i prenose, primjerice, kolačićima, osim ako se ta situacija smatra ugovorom prema nacionalnom pravu. Ne bi se trebala primjenjivati ni u situacijama u kojima je potrošač izložen oglasima isključivo radi ostvarivanja pristupa digitalnom sadržaju ili digitalnoj usluzi iako nije sklopio ugovor s trgovcem. Međutim, države članice trebale bi i dalje imati slobodu da prošire primjenu pravila iz Direktive 2011/83/EU na takve situacije ili da na drugi način uredi takve situacije koje su izuzete iz područja primjene te Direktive.
- (27) Člankom 7. stavkom 3. i člankom 8. stavkom 8. Direktive 2011/83/EU trgovci se obvezuju da za ugovore sklopljene izvan poslovnih prostorija odnosno ugovore na daljinu pribave prethodni izričit pristanak za početak izvršavanja prije isteka roka odustajanja. U članku 14. stavku 4. točki (a) predviđena je ugovorna sankcija ako

trgovac ne ispuni tu obvezu, naime u tom slučaju potrošač ne mora platiti isporučenu uslugu. Obveza pribavljanja izričitog pristanka potrošača stoga je relevantna samo za usluge, uključujući digitalne usluge, koje se isporučuju u zamjenu za novčano plaćanje. Stoga je nužno izmijeniti članak 7. stavak 3. i članak 8. stavak 8. tako da se obveza trgovaca da pribave prethodni pristanak potrošača primjenjuje samo na ugovore o uslugama prema kojima potrošač ima obvezu novčanog plaćanja.

- (28) Člankom 16. točkom (m) Direktive 2011/83/EU propisuje se izuzeće od prava odustajanja od digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom nosaču podataka ako je potrošač dao prethodni pristanak za početak izvršavanja prije isteka roka za odustajanje i potvrdio da time gubi pravo odustajanja. U članku 14. stavku 4. točki (b) Direktive 2011/83/EU predviđena je ugovorna sankcija ako trgovac ne ispuni tu obvezu, naime u tom slučaju potrošač ne mora platiti korišteni digitalni sadržaj. Obveza pribavljanja izričitog pristanka i potvrde potrošača stoga je relevantna samo za digitalni sadržaj koji se isporučuje u zamjenu za novčano plaćanje. Stoga je nužno izmijeniti članak 16. točku (m) tako da se obveza trgovaca da pribave prethodni pristanak i potvrdu potrošača primjenjuje samo na ugovore o uslugama prema kojima potrošač ima obvezu novčanog plaćanja.
- (29) U članku 7. stavku 4. Direktive 2005/29/EZ utvrđeni su zahtjevi u pogledu informiranja u slučaju „pozivanja na kupnju” proizvoda po određenoj cijeni. Ti se zahtjevi u pogledu informiranja primjenjuju već u fazi oglašavanja, dok su Direktivom 2011/83/EU propisani ti iste, ali i drugi, detaljniji zahtjevi u pogledu informiranja u kasnijoj, predugovornoj fazi (tj. netom prije nego što potrošač sklopi ugovor). Posljedično, od trgovaca se može zahtijevati da iste informacije navedu pri oglašavanju (npr. oglas na internetskoj stranici sredstva priopćavanja) i u predugovornoj fazi (npr. na stranicama svojih internetskih trgovina).
- (30) Zahtjevi u pogledu informiranja prema članku 7. stavku 4. Direktive 2005/29/EZ obuhvaćaju informiranje potrošača o politici postupanja s pritužbama koju trgovac primjenjuje. Rezultati provjere prikladnosti pokazuju da su te informacije najvažnije u predugovornoj fazi, koja je uređena Direktivom 2011/83/EU. Obvezu da se te informacije navedu u pozivanju na kupnju u fazi oglašavanja iz Direktive 2005/29/EZ stoga bi trebalo izbrisati.
- (31) Člankom 6. stavkom 1. točkom (h) Direktive 2011/83/EU propisuje se obveza trgovaca da potrošačima pruže predugovorne informacije o pravu odustajanja, uključujući uzorak obrasca za odustajanje iz Priloga I.B Direktivi. U članku 8. stavku 4. Direktive 2011/83/EU predviđeni su jednostavniji zahtjevi u pogledu predugovornog informiranja ako se ugovor sklapa putem sredstva daljinske komunikacije koje za prikazivanje informacija omogućuje ograničeni prostor ili vrijeme, poput telefonskog poziva ili tekstualnih poruka. Zahtjevi u pogledu obveznih predugovornih informacija koje treba navesti putem tog konkretnog sredstva daljinske komunikacije obuhvaćaju informacije o pravu odustajanja iz članka 6. stavka 1. točke (h). Prema tome, obuhvaćaju i dostavu uzorka obrasca za odustajanje iz Priloga I.B Direktivi. Međutim, dostava uzorka obrasca za odustajanje nije moguća kad se ugovor sklapa putem sredstva kao što je telefon, a putem drugih sredstava daljinske komunikacije obuhvaćenih člankom 8. stavkom 4. može biti tehnički neizvediva na način koji je pristupačan korisnicima. Stoga je uzorak obrasca za odustajanje prikladno izuzeti iz informacija koje su prema članku 8. stavku 4. Direktive 2011/83/EU trgovci svakako dužni dostaviti putem konkretnog sredstva daljinske komunikacije koje se koristi za sklapanje ugovora.

- (32) Člankom 16. točkom (a) Direktive 2011/83/EU propisuje se izuzeće od prava odustajanja od ugovora za usluge koje su u potpunosti izvršene ako je izvršavanje počelo uz prethodni izričiti pristanak potrošača i uz potvrdu da će svoje pravo na odustajanje izgubiti čim trgovac u potpunosti ispuni ugovor. Suprotno tome, u članku 7. stavku 3. i članku 8. stavku 7. Direktive 2011/83/EU, kojima se utvrđuju obveze trgovca u situacijama u kojima je izvršenje ugovora započelo prije isteka roka za odustajanje, trgovcima se propisuje samo obveza pribavljanja prethodnog izričitog pristanka od potrošača, ali ne i potvrde o gubitku prava odustajanja nakon završetka izvršenja. Kako bi se osigurala dosljednost između prethodno navedenih zakonskih odredaba, nužno je iz članka 16. točke (a) ukloniti upućivanje na potvrdu o gubitku prava odustajanja nakon što je ugovor u potpunosti izvršen.
- (33) Direktivom 2011/83/EU propisuju se u potpunosti usklađena pravila o pravu odustajanja od ugovora na daljinu i ugovora sklopljenih izvan poslovnih prostorija. U tom se kontekstu pokazalo da dvije konkretne obveze predstavljaju nerazmjerno opterećenje za trgovce te da ih treba izbrisati.
- (34) Prva se odnosi na pravo potrošača na odustajanje od ugovora o kupnji sklopljenih na daljinu ili izvan poslovnih prostorija čak i nakon što su robu upotrebljavali više nego što je to potrebno za utvrđivanje prirode, obilježja i funkcioniranja robe. Prema članku 14. stavku 2. Direktive 2011/83/EU potrošač i dalje može odustati od internetske kupnje/kupnje izvan poslovnih prostorija čak i ako je upotrebljavao robu više nego što je to dozvoljeno; međutim, u takvom se slučaju potrošač može smatrati odgovornim za umanjenu vrijednost robe.
- (35) Obveza pristanka na povrat takve robe stvara teškoće trgovcima, od kojih se zahtijeva da procijene „umanjenu vrijednost” vraćene robe i ponovno je prodaju kao rabljenu robu ili je odbace. To narušava ravnotežu između visoke razine zaštite potrošača i konkurentnosti poduzeća koju se nastoji postići Direktivom 2011/83/EU. Stoga bi pravo potrošača na povrat robe u takvim situacijama trebalo izbrisati. U skladu s tom izmjenom trebalo bi prilagoditi i Prilog I. Direktivi 2011/83/EU „Informacije o ostvarenju prava odustajanja”.
- (36) Druga se obveza odnosi na članak 13. Direktive 2011/83/EU, prema kojem se trgovci mogu suzdržati od povrata novca dok ne prime vraćenu robu ili dok potrošač ne dostavi dokaz da je robu vratio, ovisno o tomu što se dogodi prvo. Potonja mogućnost u određenim okolnostima može zahtijevati od trgovaca da praktično izvrše povrat novca potrošačima prije nego što prime vraćenu robu i dobiju priliku da je pregledaju. To narušava ravnotežu između visoke razine zaštite potrošača i konkurentnosti poduzeća koju se nastoji postići Direktivom 2011/83/EU. Stoga bi obvezu trgovaca da izvrše povrat novca potrošaču samo na temelju dokaza da je roba poslana natrag trgovcu trebalo izbrisati. U skladu s tom izmjenom trebalo bi prilagoditi i Prilog I. Direktivi 2011/83/EU „Informacije o ostvarenju prava odustajanja”.
- (37) U članku 14. stavku 4. Direktive 2011/83/EU propisuju se uvjeti pod kojima, u slučaju ostvarivanja prava odustajanja, potrošač ne snosi troškove izvršavanja usluga, pružanja komunalnih usluga i isporuke digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom nosaču podataka. Nakon što je ispunjen bilo koji od tih uvjeta, potrošač nije obvezan platiti cijenu usluge, komunalnih usluga ili digitalnog sadržaja primljena prije ostvarivanja prava odustajanja. Kad je riječ o digitalnom sadržaju, jedan je od tih nekumulativnih uvjeta nedostavljanje potvrde ugovora, uključujući potvrdu o prethodnom izričitom pristanku potrošača na početak ispunjavanja ugovora prije isteka roka odustajanja i potvrde o posljedičnom gubitku prava odustajanja. Taj uvjet nije

relevantan u kontekstu ostvarivanja prava odustajanja zato što je potrošač propisno informiran o gubitku tog prava i zato što je na to pristao. Stoga bi ga trebalo izbrisati iz članka 14. stavka 4. točke (b) kako bi se osigurala i dosljednost s člankom 16. točkom (m), u kojoj je definirano izuzeće od prava odustajanja od digitalnog sadržaja.

- (38) S obzirom na tehnološki razvoj potrebno je ukloniti upućivanje na broj telefaksa iz popisa sredstava komunikacije u članku 6. stavku 1. točki (c) Direktive 2011/83/EU jer se telefaks rijetko upotrebljava i uvelike je zastario. Usto bi trgovcima trebalo omogućiti da kao zamjensku opciju adresi elektroničke pošte navedu druga sredstva komunikacije s potrošačima, na primjer, internetske obrasce i sobe za razgovor (*chat*), pod uvjetom da takva alternativna sredstva omogućuju potrošaču pohranu sadržaja komunikacije na trajnom nosaču podataka slično kao elektronička pošta. U skladu s tom izmjenom trebalo bi prilagoditi i Prilog I. Direktivi „Informacije o ostvarenju prava odustajanja”.
- (39) U instrumente koji se mijenjaju ovom Direktivom trebalo bi radi objašnjenja primjene određenih pravila uvesti određeni broj dodatnih izmjena.
- (40) Točku 11. Priloga I Direktivi 2005/29/EZ kojom se zabranjuje skriveno oglašavanje u uredničkom sadržaju u sredstvima priopćavanja trebalo bi prilagoditi kako bi se razjasnilo da se ista zabrana primjenjuje i ako trgovac potrošaču pruža informacije u obliku rezultata pretraživanja koji se prikazuju na njegov internetski upit.
- (41) Člankom 16. Povelje Europske unije o temeljnim pravima jamči se sloboda poduzetništva u skladu s pravom Unije te nacionalnim zakonima i praksama. Međutim, stavljanje proizvoda na tržište diljem država članica uz tvrdnju da su identični, a da se oni pritom zapravo znatno razlikuju po sastavu ili obilježjima, može zavarati potrošače i navesti ih da donesu odluku o poslu koju inače ne bi donijeli.
- (42) Takva se praksa stoga može smatrati protivnom Direktivi 2005/29/EZ na temelju ocjene relevantnih elemenata svakog pojedinačnog slučaja. Kako bi se tijelima za zaštitu potrošača i agencijama za sigurnost hrane u državama članicama olakšala primjena postojećeg zakonodavstva, u Obavijesti Komisije od 26.9.2017. „o primjeni zakonodavstva EU-a o hrani i pravima potrošača na pitanja dvojne kvalitete proizvoda – konkretni slučaj prehrambenih proizvoda” dane su smjernice o primjeni postojećih pravila EU-a u slučajevima dvojne kvalitete prehrambenih proizvoda⁴⁶. U tom kontekstu Zajednički istraživački centar Komisije trenutačno razvija zajednički pristup usporednom ispitivanju prehrambenih proizvoda.
- (43) Međutim, iskustvo s izvršavanjem pokazalo je da bi zbog nepostojanja izričite odredbe potrošačima, trgovcima i nadležnim nacionalnim tijelima moglo biti nejasno koje bi vrste poslovne prakse mogle biti u suprotnosti s Direktivom 2005/29/EZ. Kako bi se osigurala pravna sigurnost za trgovce i nacionalna tijela za izvršavanje, Direktivu 2005/29/EZ trebalo bi stoga izmijeniti kako bi se izravno uredilo pitanje stavljanja na tržište nekog proizvoda uz tvrdnju da je identičan istom proizvodu koji je stavljen na tržište u nekoliko drugih država članica, a koji se pritom od njega znatno razlikuje po sastavu ili obilježjima. Nadležna tijela takvu bi praksu trebala ocjenjivati i suzbijati na pojedinačnoj osnovi u skladu s odredbama Direktive. Prilikom ocjenjivanja nadležno bi tijelo trebalo uzeti u obzir mogu li potrošači lako primijetiti takvo razlikovanje, pravo trgovca na prilagodbu proizvoda iste robne marke različitim geografskim tržištima zbog legitimnih čimbenika, poput dostupnosti ili sezonskog karaktera

⁴⁶

COM(2017) 6532.

sirovina, definiranih sklonosti potrošača ili dobrovoljnih strategija usmjerenih na unaprjeđenje pristupa zdravim i hranjivim namirnicama, kao i pravo trgovca na ponudu proizvoda iste robne marke na različitim geografskim tržištima u pakiranjima različite težine ili zapremine.

- (44) Iako je prodaja izvan poslovnih prostorija zakonit i dobro uhodan prodajni kanal, poput prodaje u poslovnim prostorijama trgovca i prodaje na daljinu, određenom posebno agresivnom ili zavaravajućom marketinškom praksom u kontekstu posjeta potrošačevu domu bez prethodnog pristanka potrošača ili tijekom komercijalnih izleta može se na potrošače izvršiti pritisak da kupe robu koju u protivnom ne bi kupili i/ili da kupuju po pretjeranim cijenama te takva praksa često podrazumijeva neodgodivo plaćanje. Takva praksa često je usmjerena na starije osobe ili druge ranjive potrošače. Neke države članice takvu praksu smatraju nepoželjnom te smatraju da je nužno ograničiti određene oblike i aspekte prodaje izvan poslovnih prostorija u smislu Direktive 2011/83/EU, poput agresivne ili zavaravajuće marketinške ili prodajne prakse u kontekstu nezatraženih posjeta trgovca potrošačevu domu ili komercijalnih izleta, a na temelju javnog poretka ili poštovanja privatnog života potrošača zaštićena člankom 7. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. U skladu s načelom supsidijarnosti te kako bi se olakšalo izvršavanje, trebalo bi stoga objasniti da se Direktivom 2005/29/EZ ne dovodi u pitanje sloboda država članica da donose mjere bez potrebe za pojedinačnom procjenom određene prakse kako bi zaštitile zakonite interese potrošača u pogledu nezatraženih posjeta trgovca njihovom domu radi ponude ili prodaje proizvoda ili komercijalnih izleta koje trgovac organizira s ciljem ili učinkom promidžbe ili prodaje proizvoda potrošačima ako su takve mjere opravdane na temelju javnog poretka ili zaštite privatnog života. Sve takve odredbe trebale bi biti proporcionalne i nediskriminirajuće. Države članice trebale bi biti dužne obavijestiti Komisiju o svim nacionalnim odredbama donesenima u tom pogledu kako bi Komisija mogla te informacije učiniti dostupnima svim zainteresiranim stranama te pratiti proporcionalnost i zakonitost tih mjera.
- (45) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom država članica i Komisije od 28. rujna 2011. o dokumentima s objašnjenjima⁴⁷ države članice obvezale su se da će u opravdanim slučajevima uz obavijest o mjerama prenošenja priložiti jedan dokument ili više dokumenata u kojima se objašnjava odnos između dijelova direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata prenošenja. U pogledu ove Direktive zakonodavac smatra prosljeđivanje takvih dokumenata opravdanim.
- (46) S obzirom na to da ciljeve ove Direktive, a to su bolje izvršavanje i modernizacija propisa o zaštiti potrošača, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se oni zbog prirode problema koji se javlja diljem Unije mogu na bolji način ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Izmjene Direktive 2005/29/EZ

Direktiva 2005/29/EZ mijenja se kako slijedi:

⁴⁷ SL C 369, 17.12.2011., str. 14.

(1) Članak 3. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 5. zamjenjuje se sljedećim:

„Ovom se Direktivom ne sprečavaju države članice da donose odredbe za zaštitu zakonitih interesa potrošača u pogledu agresivne ili zavaravajuće marketinške ili prodajne prakse u kontekstu nezatraženih posjeta trgovca potrošačevu domu ili komercijalnih izleta koje trgovac organizira s ciljem ili učinkom promidžbe ili prodaje proizvoda potrošačima pod uvjetom da su takve odredbe opravdane na temelju javnog poretka ili zaštite poštovanja privatnog života.”;

(b) stavak 6. zamjenjuje se sljedećim:

„Države članice bez odgode obavješćuju Komisiju o svim nacionalnim odredbama koje se primjenjuju na temelju stavka 5. te o svim naknadnim promjenama. Komisija te informacije stavlja na raspolaganje potrošačima i trgovcima na posebnoj internetskoj stranici.”

(2) U članak 6. stavak 2. umeće se sljedeća točka (c):

„(c) svako stavljanje na tržište nekog proizvoda uz tvrdnju da je identičan istom proizvodu koji je stavljen na tržište u nekoliko drugih država članica, a koji se pritom od njega znatno razlikuje po sastavu ili obilježjima;”.

(3) U članku 7. stavku 4. točka (d) zamjenjuje se sljedećim:

„(d) način plaćanja, dostave i rada proizvoda, ako odstupaju od zahtjeva u pogledu profesionalne pažnje;”.

(4) Umeće se sljedeći članak 11.a:

„Članak 11.a

Pravna zaštita

1. Osim obveze iz članka 11. da osiguraju prikladna i učinkovita sredstva za izvršavanje usklađenosti, države članice osiguravaju dostupnost ugovornih i neugovornih pravnih lijekova potrošačima koji su pretrpjeli štetu zbog nepoštene poslovne prakse kako bi se uklonile sve posljedice te nepoštene prakse u skladu s njihovim nacionalnim pravom.

2. Ugovorni pravni lijekovi uključuju barem pravo potrošača na jednostrani raskid ugovora.

3. Ugovorni pravni lijekovi uključuju barem mogućnost naknade štete koju je potrošač pretrpio.”

(5) Članak 13. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 13.

Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama primjenjivima na povrede nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove Direktive i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu provedbu. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.

2. Države članice osiguravaju da pri donošenju odluke o izricanju sankcije te njezinoj težini administrativna tijela ili sudovi prema potrebi u obzir uzimaju sljedeće kriterije:

- (a) prirodu, težinu i trajanje ili vremenske učinke povrede;
- (b) broj pogođenih potrošača, uključujući one u drugim državama članicama;
- (c) svaku aktivnost koju je trgovac poduzeo kako bi ublažio ili otklonio štetu koju su potrošači pretrpjeli;
- (d) ako je to prikladno, je li povreda počinjena namjerno ili iz nehaja;
- (e) sve prethodne povrede koje je trgovac počinio;
- (f) financijsku dobit koju je trgovac ostvario ili gubitke koje je izbjegao zbog povrede;
- (g) sve ostale otežavajuće ili olakšavajuće čimbenike primjenjive na okolnosti slučaja.

3. Ako je sankcija koju treba izreći novčana kazna, pri utvrđivanju njezina iznosa u obzir se uzimaju godišnji promet trgovca koji je počinio povredu te novčane kazne koje su za iste ili slične povrede ove Direktive izrečene u drugim državama članicama.

4. Države članice osiguravaju da sankcije za raširene povrede i raširene povrede s dimenzijom Unije u smislu Uredbe (EU) br. 2017/2934 uključuju mogućnost nametanja novčanih kazna u maksimalnom iznosu od 4 % godišnjeg prometa trgovca u državi članici ili predmetnim državama članicama.

5. Pri donošenju odluke o raspodjeli prihoda od novčanih kazna države članice uzimaju u obzir opće interese potrošača.

6. Države članice o pravilima o sankcijama Komisiju obavješćuju do [datum prijenosa Direktive] te je bez odlaganja obavješćuju o svakoj naknadnoj izmjeni koja se na njih odnosi.”

(6) U Prilogu I. točka 11. zamjenjuje se sljedećim:

„11. Korištenje uredničkog sadržaja u sredstvima priopćavanja ili pružanje informacija u obliku rezultata pretraživanja na potrošačev internetski upit radi promidžbe proizvoda koju je trgovac platio, a da to nije jasno naznačeno u sadržaju ili rezultatima pretraživanja, odnosno slikama ili zvukovima koje potrošač može jasno prepoznati (promidžba; plaćeni plasman ili plaćeno uključivanje). To ne dovodi u pitanje Direktivu 2010/13/EU⁴⁸.”

Članak 2.

Izmjene Direktive 2011/83/EU

Direktiva 2011/83/EU mijenja se kako slijedi:

(1) Članak 2. mijenja se kako slijedi:

⁴⁸ Direktiva 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) (SL L 95, 15.4.2010., str. 1.).

(a) umeće se sljedeća točka 4.a:

„(4a) „osobni podaci” znači osobni podaci kako su definirani u članku 4. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2016/679;”;

(b) točka 6. zamjenjuje se sljedećim:

„(6) „ugovor o usluzi” znači svaki ugovor osim kupoprodajnog ugovora, prema kojem trgovac isporučuje ili se obvezuje isporučiti uslugu potrošaču, a potrošač plaća ili se obvezuje platiti njezinu cijenu. Upućivanje na „usluge” obuhvaća i „digitalne usluge”, a upućivanje na „ugovor o usluzi” obuhvaća i „ugovor o digitalnoj usluzi;”;

(c) točka 11. zamjenjuje se sljedećim:

„(11) „digitalni sadržaj” znači podaci koji se proizvode i isporučuju u digitalnom obliku, uključujući videozapise, zvučne zapise, aplikacije, digitalne igre i sve ostale vrste računalnih programa;”;

(d) dodaju se sljedeće točke:

„(16) „ugovor o isporuci digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom nosaču podataka” znači ugovor prema kojem trgovac isporučuje ili se obvezuje isporučiti uslugu potrošaču, a potrošač plaća ili se obvezuje platiti njezinu cijenu. To obuhvaća i ugovore prema kojima potrošač daje ili se obvezuje dati osobne podatke trgovcu, osim u slučajevima u kojima trgovac osobne podatke dobivene od potrošača obrađuje isključivo za potrebe isporuke digitalnog sadržaja ili u svrhu ispunjavanja zakonskih obveza kojima podliježe te ih ne obrađuje ni u koju drugu svrhu;

(17) „digitalna usluga” znači (a) usluga koja potrošaču omogućuje izradu, obradu ili pohranu podataka ili pristup podacima u digitalnom obliku; ili (b) usluga koja omogućuje dijeljenje podataka ili bilo kakvu drugu interakciju s podacima u digitalnom obliku koje su učitali ili izradili potrošač i drugi korisnici te usluge, uključujući dijeljenje videozapisa i zvučnih zapisa te drugo udomljavanje datoteka, obradu teksta ili igre koje se nude u okruženju računalstva u oblaku i na društvenim medijima.

(18) „ugovor o digitalnoj usluzi” znači ugovor prema kojem trgovac pruža ili se obvezuje pružiti digitalnu uslugu potrošaču, a potrošač plaća ili se obvezuje platiti njezinu cijenu. To obuhvaća i ugovore prema kojima potrošač daje ili se obvezuje dati osobne podatke trgovcu, osim u slučajevima u kojima trgovac osobne podatke dobivene od potrošača obrađuje isključivo za potrebe isporuke digitalne usluge ili u svrhu ispunjavanja zakonskih obveza kojima podliježe i te podatke ne obrađuje ni u koju drugu svrhu;

(19) „internetsko tržište” znači pružatelj usluga koji potrošačima omogućuje da na internetu sklapaju ugovore s trgovcima i potrošačima na internetskom sučelju internetskog tržišta;

(20) „internetsko sučelje” znači internetsko sučelje kako je definirano u članku 2. stavku 16. Uredbe (EU) br. 2018/302.”

(2) U članku 5. stavku 1. točke (g) i (h) zamjenjuju se sljedećim:

„(g) kada je to primjenjivo, funkcionalnost digitalnog sadržaja i digitalnih usluga, uključujući primjenjive mjere tehničke zaštite;

(h) kada je to primjenjivo, relevantnu interoperabilnost digitalnog sadržaja i digitalnih usluga s računalnom opremom i programskom podrškom s kojom je trgovac upoznat ili se opravdano može očekivati da je trebao biti upoznat.”

(3) U članku 6. stavku 1. točke (c), (r) i (s) zamjenjuju se sljedećim:

„(c) geografsku adresu na kojoj trgovac ima poslovni nastan te broj telefona, adresu e-pošte trgovca ili drugo sredstvo internetske komunikacije koje jamči da potrošač može pohraniti prepisku s trgovcem na trajnom nosaču podataka, kako bi se potrošaču omogućilo da brzo stupi u kontakt s trgovcem i da s njim učinkovito komunicira. Kada je to primjenjivo, trgovac usto navodi geografsku adresu i identitet trgovca za čiji račun djeluje;

(r) kada je to primjenjivo, funkcionalnost digitalnog sadržaja i digitalnih usluga, uključujući primjenjive mjere tehničke zaštite;

(s) kada je to primjenjivo, relevantnu interoperabilnost digitalnog sadržaja i digitalnih usluga s računalnom opremom i programskom podrškom s kojom je trgovac upoznat ili se opravdano može očekivati da je trebao biti upoznat;”.

(4) Umeće se sljedeći članak 6.a:

„Članak 6.a

Dodatne obveze informiranja za ugovore sklopljene na internetskim tržištima

Prije nego što se potrošač obveže ugovorom na daljinu ili bilo kojom odgovarajućom ponudom na internetskom tržištu, internetsko tržište pruža i sljedeće informacije:

(a) glavne parametre na temelju kojih se utvrđuje poredak ponuda koje se potrošaču prikazuju u obliku rezultata pretraživanja na njegov upit na internetskom tržištu;

(b) je li treća strana koja nudi robu, usluge ili digitalni sadržaj trgovac ili ne, a na temelju izjave koju ta treća strana daje internetskom tržištu;

(c) primjenjuju li se prava potrošača koja proizlaze iz zakonodavstva Unije u području zaštite potrošača na sklopljeni ugovor ili ne te

(d) ako se ugovor sklapa s trgovcem, koji je trgovac odgovoran za to da u pogledu predmetnog ugovora osigura primjenu prava potrošača koja proizlaze iz zakonodavstva Unije u području zaštite potrošača. Tim se zahtjevom ne dovodi u pitanje odgovornost koju internetsko tržište može imati ili preuzeti u pogledu konkretnih elemenata ugovora.”

(5) U članku 7. stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Kada potrošač želi da izvršenje usluga ili isporuka vode, plina ili električne energije koji se ne nude na prodaju u ograničenom obujmu ili određenoj kvaliteti, ili područnoga grijanja započne prije isteka roka za odustajanje predviđenog u članku 9. stavku 2., a potrošač ugovorom preuzima obvezu plaćanja, trgovac od proizvođača zahtijeva da takav izričit zahtjev podnese na trajnom nosaču podataka.”

(6) Članak 8. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 4. zamjenjuje se sljedećim:

„4. Ako se ugovor sklapa putem sredstva daljinske komunikacije koje za prikazivanje informacija omogućuje ograničeni prostor ili vrijeme, na tom sredstvu prije sklapanja takvog ugovora trgovac osigurava barem predugovorne informacije o glavnim karakteristikama robe ili usluga, identitetu trgovca, ukupnoj cijeni, pravu odustajanja, trajanju ugovora i, ako se ugovor sklapa na neodređeno vrijeme, uvjete raskida ugovora iz točaka, redom, (a), (b), (e), (h) i (o) članka 6. stavka 1., osim uzorka obrasca za odustajanje iz Priloga I.B navedenog u točki (h). Ostale informacije iz članka 6. stavka 1. trgovac pruža potrošaču na primjeren način u skladu sa stavkom 1. ovog članka.”;

(b) stavak 8. zamjenjuje se sljedećim:

„8. Kada potrošač želi da izvršenje usluga ili isporuka vode, plina ili električne energije koji se ne nude za prodaju u ograničenom obujmu ili određenoj kvaliteti, ili područnoga grijanja započne prije isteka roka za odustajanje predviđenog u članku 9. stavku 2., a potrošač ugovorom preuzima obvezu plaćanja, trgovac zahtijeva da proizvođač podnese izričit zahtjev.”

(7) Članak 13. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Ako trgovac nije ponudio da sam preuzme robu, s obzirom na kupoprodajni ugovor trgovac se može suzdržati od povrata novca dok ne primi vraćenu robu.”;

(b) dodaju se sljedeći stavci:

„4. Kad je riječ o osobnim podacima potrošača, trgovac ispunjava obveze koje se primjenjuju u skladu s Uredbom (EU) br. 2016/679.

5. Kad je riječ o bilo kojem digitalnom sadržaju u opsegu u kojem ne predstavlja osobne podatke, a koji je učitao ili izradio potrošač prilikom upotrebe digitalnog sadržaja ili digitalne usluge koju je isporučio trgovac, trgovac ispunjava obveze i može ostvarivati prava iz [Direktive o digitalnom sadržaju].”

(8) Članak 14. mijenja se kako slijedi:

(1) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„Nakon raskida ugovora, potrošač se suzdržava od upotrebe digitalnog sadržaja ili digitalne usluge te od njegova ustupanja trećim stranama.”;

(2) stavak 4. točka (b) mijenja se kako slijedi:

(a) podtočka ii. mijenja se kako slijedi:

„ii. potrošač nije potvrdio da dajući svoj pristanak gubi pravo odustajanja”;

(b) podtočka iii. briše se.

(9) Članak 16. mijenja se kako slijedi:

(a) točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) ugovora za usluge nakon što je usluga u potpunosti izvršena ako je izvršavanje započelo uz prethodni izričiti pristanak potrošača.”;

(2) točka (m) zamjenjuje se sljedećim:

„(m) ugovora o isporuci digitalnog sadržaja koji se ne isporučuje na materijalnom nosaču podataka ako je izvršavanje započelo i, ako potrošač ugovorom preuzima obvezu plaćanja, uz prethodni izričiti pristanak potrošača za početak izvršavanja ugovora prije isteka roka odustajanja i njegovu potvrdu da time gubi pravo odustajanja.”;

(3) dodaje se sljedeća točka:

„(n) isporuke robe koju je potrošač tijekom roka za odustajanje upotrebljavao više nego što je to potrebno za utvrđivanje prirode, obilježja i funkcioniranja robe.”

(10) Članak 24. zamjenjuje se sljedećim:

„Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama primjenjivima na povrede nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove Direktive i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu provedbu. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.

2. Države članice osiguravaju da pri donošenju odluke o izricanju sankcije te njezinoj težini administrativna tijela ili sudovi prema potrebi u obzir uzimaju sljedeće kriterije:

- (a) prirodu, težinu i trajanje ili vremenske učinke povrede;
- (b) broj pogođenih potrošača, uključujući one u drugim državama članicama;
- (c) svaku aktivnost koju je trgovac poduzeo kako bi ublažio ili otklonio štetu koju su potrošači pretrpjeli;
- (d) ako je to prikladno, je li povreda počinjena namjerno ili iz nehaja;
- (e) sve prethodne povrede koje je trgovac počinio;
- (f) financijsku dobit koju je trgovac ostvario ili gubitke koje je izbjegao zbog povrede;
- (g) sve ostale otežavajuće ili olakšavajuće čimbenike primjenjive na okolnosti slučaja.

3. Ako je sankcija koju treba izreći novčana kazna, pri utvrđivanju njezina iznosa u obzir se uzimaju godišnji promet trgovca koji je počinio povredu te novčane kazne koje su za iste ili slične povrede ove Direktive izrečene u drugim državama članicama.

4. Države članice osiguravaju da sankcije za raširene povrede i raširene povrede s dimenzijom Unije u smislu Uredbe (EU) br. 2017/2934 uključuju mogućnost nametanja novčanih kazna u maksimalnom iznosu od 4 % godišnjeg prometa trgovca u državi članici ili predmetnim državama članicama.

5. Pri donošenju odluke o raspodjeli prihoda od novčanih kazna države članice uzimaju u obzir opće interese potrošača.

6. Države članice o pravilima o sankcijama obavješćuju Komisiju do [datum prijenosa Direktive] te je bez odlaganja obavješćuju o svakoj naknadnoj izmjeni koja se na njih odnosi.”

(11) Prilog I. mijenja se kako slijedi:

- (1) točka A. mijenja se kako slijedi:
- (a) u točki A. treći odlomak pod podnaslovom „Pravo odustajanja” zamjenjuje se sljedećim:
- „Da biste mogli ostvariti pravo odustajanja, o svojoj odluci da odustanete od ugovora morate nas obavijestiti [2] nedvosmislenom izjavom (npr. pismom poslanim poštom ili e-poštom). Možete koristiti priloženi uzorak obrasca za odustajanje, ali to nije obvezno. [3].”;
- (b) točka 2. pod podnaslovom „Upute za popunjavanje” zamjenjuje se sljedećim:
- „2. Umetnite svoje ime, geografsku adresu i svoj broj telefona ili adresu e-pošte.”;
- (c) točka 4. pod podnaslovom „Upute za popunjavanje” zamjenjuje se sljedećim:
- „4. U slučaju kupoprodajnih ugovora u kojima niste ponudili da u slučaju odustajanja od ugovora preuzmete robu, umetnite sljedeće: „Povrat novca možemo obustaviti dok ne primimo vraćenu robu.”.”;
- (d) U točki 5. podtočka (c) pod podnaslovom „Upute za popunjavanje” briše se.
- (2) U točki B. prva alineja zamjenjuje se sljedećim:
- „Prima [ovdje trgovac umeće svoje ime i geografsku adresu te, ako je dostupna, svoju adresu e-pošte]:”.

Članak 3.

Izmjene Direktive 93/13/EZ

Direktiva 93/13/EEZ mijenja se kako slijedi:

Umeće se sljedeći članak 8.b:

„Članak 8.b

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama primjenjivima na povrede nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove Direktive i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu provedbu. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.

2. Države članice osiguravaju da pri donošenju odluke o izricanju sankcije te njezinoj težini administrativna tijela ili sudovi prema potrebi u obzir uzimaju sljedeće kriterije:

- (b) prirodu, težinu i trajanje ili vremenske učinke povrede;
- (c) broj pogođenih potrošača, uključujući one u drugim državama članicama;
- (d) svaku aktivnost koju je trgovac poduzeo kako bi ublažio ili otklonio štetu koju su potrošači pretrpjeli;
- (e) ako je to prikladno, je li povreda počinjena namjerno ili iz nehaja;
- (f) sve prethodne povrede koje je trgovac počinio;

- (g) financijsku dobit koju je trgovac ostvario ili gubitke koje je izbjegao zbog povrede;
- (h) sve ostale otežavajuće ili olakšavajuće čimbenike primjenjive na okolnosti slučaja.

3. Ako je sankcija koju treba izreći novčana kazna, pri utvrđivanju njezina iznosa u obzir se uzimaju godišnji promet trgovca koji je počinio povredu te novčane kazne koje su za iste ili slične povrede ove Direktive izrečene u drugim državama članicama.

4. Države članice osiguravaju da sankcije za raširene povrede i raširene povrede s dimenzijom Unije u smislu Uredbe (EU) br. 2017/2934 uključuju mogućnost nametanja novčanih kazna u maksimalnom iznosu od 4 % godišnjeg prometa trgovca u državi članici ili predmetnim državama članicama.

5. Pri donošenju odluke o raspodjeli prihoda od novčanih kazna države članice uzimaju u obzir opće interese potrošača.

6. Države članice o pravilima o sankcijama obavješćuju Komisiju do [datum prijena Direktive] te je bez odlaganja obavješćuju o svakoj naknadnoj izmjeni koja se na njih odnosi.”

Članak 4.

Izmjene Direktive 98/6/EZ

Direktiva 98/6/EZ mijenja se kako slijedi:

Članak 8. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 8.

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama primjenjivima na povrede nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove Direktive i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu provedbu. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvrćajuće.

2. Države članice osiguravaju da pri donošenju odluke o izricanju sankcije te njezinoj težini administrativna tijela ili sudovi prema potrebi u obzir uzimaju sljedeće kriterije:

- (i) prirodu, težinu i trajanje ili vremenske učinke povrede;
- (j) broj pogođenih potrošača, uključujući one u drugim državama članicama;
- (k) svaku aktivnost koju je trgovac poduzeo kako bi ublažio ili otklonio štetu koju su potrošači pretrpjeli;
- (l) ako je to prikladno, je li povreda počinjena namjerno ili iz nehaja;
- (m) sve prethodne povrede koje je trgovac počinio;
- (n) financijsku dobit koju je trgovac ostvario ili gubitke koje je izbjegao zbog povrede;
- (o) sve ostale otežavajuće ili olakšavajuće čimbenike primjenjive na okolnosti slučaja.

3. Ako je sankcija koju treba izreći novčana kazna, pri utvrđivanju njezina iznosa u obzir se uzimaju godišnji promet trgovca koji je počinio povredu te novčane kazne

koje su za iste ili slične povrede ove Direktive izrečene u drugim državama članicama.

4. Države članice osiguravaju da sankcije za raširene povrede i raširene povrede s dimenzijom Unije u smislu Uredbe (EU) br. 2017/2934 uključuju mogućnost nametanja novčanih kazna u maksimalnom iznosu od 4 % godišnjeg prometa trgovca u državi članici ili predmetnim državama članicama.

5. Pri donošenju odluke o raspodjeli prihoda od novčanih kazna države članice uzimaju u obzir opće interese potrošača.

6. Države članice o pravilima o sankcijama obavješćuju Komisiju do [datum prijena Direktive] te je bez odlaganja obavješćuju o svakoj naknadnoj izmjeni koja se na njih odnosi.”

Članak 5.

Prenošenje

1. Države članice donose i objavljuju zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 18 mjeseci nakon donošenja. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.

One počinju primjenjivati te odredbe šest mjeseci nakon isteka roka za prenošenje.

Kada države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 6.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 7.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik